

พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
เมษายน 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุจโรจน์ แก้วอุไร ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยขอกราบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ทิฆัมพร เฉียมเรไร อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, อาจารย์กฤษณะ นาคประสงค์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถไกร พันธุ์ภักดี อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินเครื่องมือ ให้คำแนะนำ แก้ไขตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สมบูรณ์และมีค่า

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี, โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม, โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร, โรงเรียนจ่านกร้อง และโรงเรียนเตรียมอุดมภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

ประวิตร จันท์อับ

ชื่อเรื่อง	พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อ นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก
ผู้ศึกษาค้นคว้า	ประวิตร จันทร์อับ
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจโรจน์ แก้วอุไร
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2560
คำสำคัญ	พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ผลกระทบของการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจาก การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก 2) ศึกษาผลกระทบของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลกและ 3) ศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างเป็นแนวคำถามแบบปลายเปิด กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก

ผลจากการวิจัย พบว่า 1.ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ในมิติเชิงบวกและเชิงลบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก 2. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก ก่อให้เกิดผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ดังนี้ 1) ด้านอารมณ์ 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านสังคมและ 4) ด้านสุขภาพ 3. การสร้างภูมิคุ้มกันจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย คือ 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล 2) ค่านิยมและวัฒนธรรม 3) นวัตกรรมและเทคโนโลยี และ 4) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นแนวทางการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก

Title Behavior and aftermath of social media usage of Senior High School students in Phitsanulok

Author Prawit Jun-up

Advisor Assistant professor Rujroad Kaewurai, Ph.D.

Academic Paper Independent Study
Master of Education (M.Ed.) in Educational Communication and Technology
Naresuan University, 2017

Keywords Social Media usage behavior, effective from social media network, and method to solve

Abstract

The objectives of this research are to: 1) to study Social Media usage behavior of Senior High School students in Phitsanulok 2) To study aftermath of Social media usage of Senior High School students in Phitsanulok 3) to study the method to solve the effectiveness by using Qualitative Research Methodology, In-Depth Interview, Participant Observation) , and Focus Group Discussion (Semi-Structured Interview which is open-Ended Question) with Senior High School students in Phitsanulok.

The research found that: 1.The factor to Social Media usage behavior has both positive and negative sides 2. Social Media usage behavior of Senior High School students in Phitsanulok are effected at 4 parts : 1) Emotion 2) studying 3) Society 4) Health 3. Protection from the effective consisted of 4 parts as 1) Personal factors 2) Social Value and culture 3) Innovation and technology 4) Economic and social environment. There are methods to solve aftermath of Social media usage of Senior High School students in Phitsanulok.

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาของปัญหา.....	1
	คำถามของการศึกษา.....	3
	จุดมุ่งหมายของการศึกษา.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
	กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย.....	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	8
	แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์.....	13
	แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์.....	19
	ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์.....	31
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์.....	37
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3	วิธีดำเนินงานวิจัย	52
	ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	53
	รูปแบบวิธีที่ใช้ในการวิจัย.....	54
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
	การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60

สารบัญ (ต่อ)

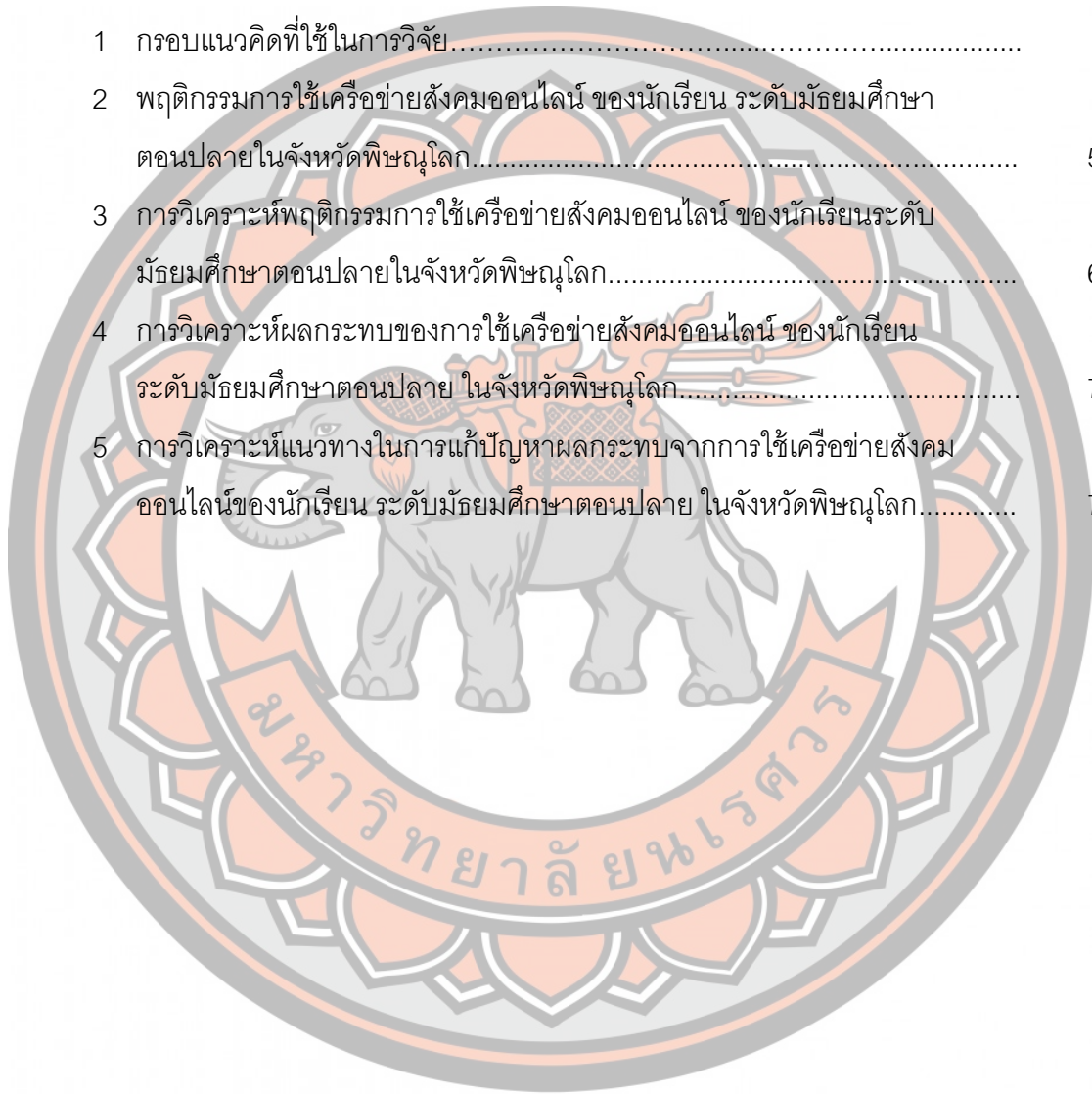
บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	63
การวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก.....	64
การวิเคราะห์ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก.....	70
การวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก.....	75
5 บทสรุป	82
สรุปผลการวิจัย.....	82
อภิปรายผลการวิจัย.....	84
ข้อจำกัดในการทำวิจัย.....	88
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	89
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	90
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	100
ประวัติผู้วิจัย.....	1120

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
2	พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก.....	53
3	การวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก.....	64
4	การวิเคราะห์ผลกระทบของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก.....	70
5	การวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก.....	76

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันอินเทอร์เน็ตนับว่ามีบทบาทและมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันประชาชนมากขึ้นจนกลายเป็นการสื่อสารสมัยใหม่ที่เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันโดยมีส่วนร่วมทั้งในเรื่อง การศึกษา การทำงานการติดต่อสื่อสาร ความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจโดยอินเทอร์เน็ตนั้น หมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเข้าด้วยกันโดยอาศัยเครือข่ายโทรคมนาคมเป็นตัวเชื่อมให้คอมพิวเตอร์ทุกเครื่องในอินเทอร์เน็ตสามารถสื่อสารระหว่างกันได้ นับว่าเป็นเครือข่ายที่กว้างขวางที่สุด (วิมลพรรณ อภาเวท, 2554, หน้า 1)

สื่อสังคมออนไลน์ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคลทั่วไปทุกเพศทุกวัย เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และองค์ความรู้ใหม่ๆ อีกทั้งสื่อสังคมออนไลน์และโซเชียลมีเดีย ยังมีบทบาทในการสร้างสรรค์และก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่หลากหลาย สามารถอำนวยความสะดวกการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วเข้าถึงได้ง่าย นับได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์และโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลและเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่งโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เพราะมนุษย์ เพราะเป็นสัตว์สังคมที่อยู่ร่วมกันจำเป็นต้องสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทักษะคติ ความเชื่อ การติดต่อซึ่งกันและกัน ในปัจจุบันยังโซเชียลมีเดียสามารถเชื่อมต่อได้อย่างสะดวกสบายและรวดเร็ว โดยมีส่วนช่วยพัฒนาชีวิตของมนุษย์ให้สะดวกสบายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การติดต่อสื่อสารการแบ่งปันข้อมูลเนื้อหา รสนิยม ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การศึกษาการหาองค์ความรู้เพิ่มเติมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆ การทำธุรกิจที่จำเป็นต้องใช้โซเชียลมีเดียเพื่อง่ายต่อการติดต่อสื่อสาร การท่องเที่ยวการค้าและการลงทุนทำธุรกิจ เป็นต้น ล้วนแล้วแต่จำเป็นต้องใช้โซเชียลมีเดียและสื่อสังคมออนไลน์ในการเชื่อมต่อทั้งสิ้นและรับข้อมูลข่าวสารนั้นๆ นับได้ว่าเป็นปฏิเสธไม่ได้ที่สื่อสังคมออนไลน์และโซเชียลมีเดียจึงจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

โซเชียลมีเดีย Social Media คือ สื่อยุคใหม่ที่กำลังเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกวงการทั้งชีวิตประจำวัน และการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสื่อที่นิยมใช้สื่อสารการตลาดเพื่อการโปรโมท และทำกิจกรรมการตลาดออนไลน์ในหลาย ๆ รูปแบบ แต่สำหรับการนำ social media มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการภายในธุรกิจยังเป็นสิ่งมีข้อจำกัดและอาจจะเป็นสิ่งที่ต้องห้ามอยู่หลายองค์กรในภาครัฐและเอกชนก็ไม่อนุญาตให้พนักงานใช้ social media ในการทำงาน

บางหน่วยงานกับบล็อกเว็บไซต์ประเภท social network ต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้พนักงานเล่นในเวลาทำงาน เช่น facebook, youtube, bit torrent ฯลฯ ด้วยเหตุผลหลัก ๆ ทางด้าน productivity ในการทำงาน ความปลอดภัย การแย่งสัญญาณอินเทอร์เน็ต ฯลฯ

โซเชียลมีเดีย Social Media เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกวงการทั้งชีวิตประจำวันการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและ และถึงแม้ว่าจะมีประโยชน์มากเพียงใดก็ตามและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ในยุคปัจจุบัน แต่โทษหรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และโซเชียลมีเดียในยุคปัจจุบันยังคงมีให้เห็นกันทั่วไปตามสื่อสิ่งพิมพ์ รายการข่าวโทรทัศน์และวิทยุ ไม่ว่าจะเป็นข่าวอาชญากรรม การขโมยข้อมูลในโลกไซเบอร์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ การติดโซเชียลมีเดียมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น การแอบอ้างเพื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์และโซเชียลมีเดียในการหลอกลวงเพื่อทำธุรกิจผิดกฎหมาย การถูกล้วงวงของนักเรียน นักศึกษาผ่านช่องทางการสื่อสารโดยใช้โซเชียลมีเดีย เป็นต้น นับได้ว่าเป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันที่พบบ่อยที่สุด พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ผ่านช่องทางการสื่อสารโซเชียลมีเดียของนักเรียนนักศึกษาที่อาจจะรู้เท่าไม่ถึงการด้วยพฤติกรรมของวัยรุ่นนักเรียนนักศึกษาที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ความคิดและการไตร่ตรองและการตัดสินใจเพื่อรับเอาข้อมูลข่าวสารยังมีไม่เพียงพอ จึงอาจตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพได้ง่าย การติดเกมออนไลน์ของนักเรียนนักศึกษาก็เป็นปัญหาสำคัญที่ไม่ควรมองข้ามและเป็นปัญหาในระดับชาติ การใช้โซเชียลมีเดียบนสมาร์ทโฟนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของนักเรียนนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับจังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่มีการติดตั้งจุดกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย (High Fidelity: Wi-Fi) ครอบคลุมใน 9 อำเภอ รวมถึงนโยบาย Smart Thailand ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เปิดให้บริการ Free Wi-Fi ตามสถานที่สาธารณะ สถานที่ราชการและมุ่งให้ประเทศไทยเป็นสังคมอุดมปัญญา สามารถเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม มีวิจรรณญาณและรู้เท่าทัน จึงเป็นโอกาสที่นักเรียนจะสามารถเข้าถึงเว็บไซต์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Sites: SNS) ได้ง่ายขึ้น (นุชทิมา ไสภาวาง, 2558) อีกทั้งด้วยความเจริญและการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมเมืองของจังหวัดพิษณุโลก ยิ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก ตกเป็นทาสของเทคโนโลยีในโลกออนไลน์ ซึ่งเป็นภัยที่แอบแฝงมากับเว็บไซต์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Sites: SNS)

ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ผู้ศึกษาค้นคว้าเลือกพื้นที่การศึกษาเป็นจังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมและผลกระทบของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

คำถามของการศึกษา

1. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร
2. ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร
3. แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก มีรูปแบบอย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของงานวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ขอบเขตด้านการศึกษา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นแนวคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา รายละเอียดของเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อการอธิบายและทำความเข้าใจ พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ แนวคิดเกี่ยวกับและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

3. ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครอง ครู ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต และนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

4. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลใช้ในการวิจัย

1. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ การเลือกกลุ่มตัวอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเจตนาในการเลือกตัวอย่างไว้อย่างเฉพาะเจาะจง โดยอาศัยตรรกะ (logic) หรือความสมเหตุสมผลตามแนวคิดและหลักการทางวิชาการ (Rationale) โดยมุ่งเน้นตัวอย่างเฉพาะบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์เฉพาะ ที่ให้ข้อมูลสารสนเทศอย่างละเอียดและลุ่มลึก อันนำไปสู่ความเข้าใจประเด็นปัญหาที่ต้องการแสวงหาคำตอบได้อย่างกระจ่างชัดเป็นสำคัญ (องอาจ นัยพัฒน์, 2559, หน้า 110)

2. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยประมาณการขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) จำนวน 15 ราย และผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 8 ราย

3. การสรรหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยอาศัยเทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบอลหิมะ (Snowball Sampling) เนื่องจากการติดต่อกับผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรงด้วยตนเองเป็นเรื่องยาก ประกอบกับทัศนคติต่อความปลอดภัยในการให้ข้อมูลเป็นข้อจำกัด ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมากที่สุด จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบบบอลหิมะนี้ จะเริ่มจากการเก็บตัวอย่างแรกโดยอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยหลังจากผู้วิจัยได้เก็บตัวอย่างแรกพร้อมกับขอความร่วมมือจากตัวอย่างแรกให้ช่วยแนะนำตัวอย่างต่อไปที่มีคุณสมบัติที่คล้ายคลึง สอดคล้องกันและเมื่อผู้วิจัยได้ทำการเก็บตัวอย่างจากที่ได้รับการ

แนะนำจากตัวอย่างแรกแล้วนั้น ก็ได้ทำการขอให้ตัวอย่างนั้นได้แนะนำตัวอย่างต่อไปพร้อมกันไปด้วย โดยผู้วิจัยจะใช้วิธีดังกล่าวนี้ไปจนกระทั่งได้จำนวนตัวอย่างครบตามจำนวน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

2. **พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์** หมายถึง ลักษณะการเล่น การใช้งาน และการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกแสดงออก

3. **เครือข่ายสังคมออนไลน์** หมายถึง รูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคมผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยผู้ใช้เป็นผู้ใช้สื่อสารเรื่องราว รูปภาพและวิดีโอเชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่น ประกอบด้วย การแชท การส่งข้อความ การส่งอีเมล การส่งวิดีโอ การส่งเพลง การอัปโหลดรูป บล็อกและอื่นๆ

4. **สื่อสังคมออนไลน์** หมายถึง เว็บไซต์ต่างๆ ที่อยู่ในลักษณะเครือข่ายสังคมออนไลน์ อาทิเช่น เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ ไลน์ และเว็บไซต์พันทิป เป็นต้น

5. **ผลกระทบ** หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านอารมณ์ ด้านการเรียนรู้และด้านสังคม

5.1 ผลกระทบด้านอารมณ์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง ภาวะทางจิตใจที่ส่งผลต่อความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

5.2 ผลกระทบด้านการเรียนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง ผลจากการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ขาดความสนใจหรือความรับผิดชอบในการเรียน

5.3 ผลกระทบด้านสังคมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

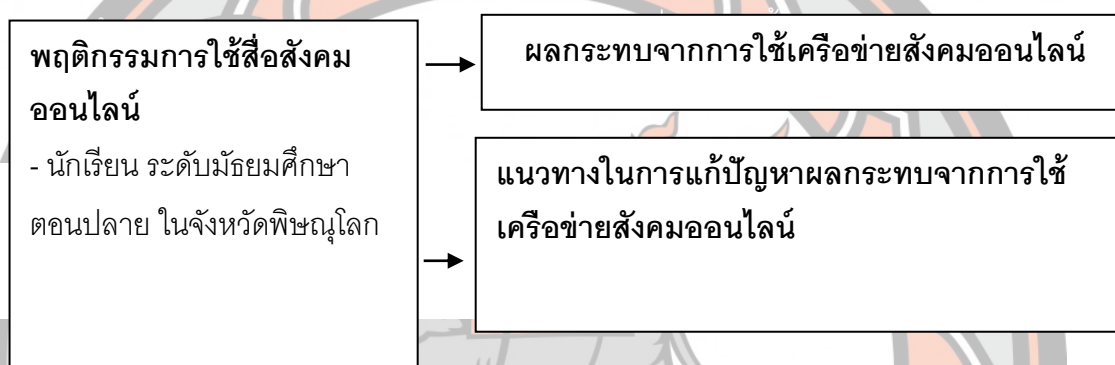
1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

2. ทำให้ทราบถึงผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

3. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้พัฒนาขึ้น จากการทบทวนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่แสดงถึงภาพรวมของการวิจัย ภายใต้ที่มาและความสำคัญของปัญหา ก่อให้เกิดคำถามที่ใช้ในการวิจัยและจุดมุ่งหมายของการศึกษาในครั้งนี้ โดยรายละเอียดของกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เจาะประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาและทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ภายใต้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ แนวคิดเกี่ยวกับและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่ออธิบายแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลกต่อไปได้อีกด้วย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก” ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาสาระสำคัญจากตำรา แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์
3. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์
5. แนวคิดเกี่ยวกับและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

1.1 ความหมายของวัยรุ่น

วัยรุ่น (Adolescence) ในภาษาอังกฤษ มีรากศัพท์จากภาษาละติน “Adolescere” หมายถึง พัฒนาการความเจริญเติบโตพ้นจากวัยเด็ก โดยช่วงเวลาวัยแรกรุ่น หรือ Puberty หมายถึง การเติบโตเป็นหนุ่มสาวจากสภาวะร่างกายที่เป็นเด็กชายเด็กหญิง ร่างกายเติบโตเป็นผู้ใหญ่เกือบเต็มที่ทุกส่วน ลักษณะทางเพศสุติยภูมิที่ยังไม่โตเต็มที่ในช่วงวัยที่ผ่านมา ก็จะเจริญสมบูรณ์และทำหน้าที่ได้ จึงกล่าวได้ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงเปลี่ยนวัยของชีวิตทางร่างกาย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นตามมา เช่น ด้านอารมณ์ ลักษณะสัมพันธภาพกับผู้อื่น สมรรถภาพทางสมอง ค่านิยม ทศนคติความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (นุชทิมา โสภาวาง, 2558)

WHO (2013) อธิบายว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตเปลี่ยนแปลงจากการวัยเด็ก และก่อนที่จะเป็นวัยผู้ใหญ่ โดยมีช่วงอายุระหว่าง 10-19 ปี ซึ่งเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของชีวิต

Steinberg (1996) อธิบายว่า วัยรุ่น หมายถึง การเจริญเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ช่วงอายุวัยรุ่นอยู่ระหว่าง 10-20 ปี โดยแต่ละคนจะเข้าสู่วัยรุ่นต่างกัน ขึ้นอยู่กับแบบแผนการเจริญเติบโตของแต่ละคน

อุไร สุริมาธรรม อธิบายว่า วัยรุ่น หมายถึง เป็นวัยที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวอย่างมากเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่วัยผู้ใหญ่ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

สรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตเปลี่ยนแปลงจากการวัยเด็กและก่อนที่จะเป็นวัยผู้ใหญ่ โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น ด้านอารมณ์ ลักษณะสัมพันธภาพกับผู้อื่น สมรรถภาพทางสมอง ค่านิยม ทศนคติความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง การศึกษาครั้งนี้วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี ซึ่งเป็นนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

1.2 การแบ่งระยะของวัยรุ่น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2553) แบ่งวัยรุ่นเป็น 3 ระยะ ตามเกณฑ์ความเป็นเด็กถึงผู้ใหญ่ คือ 1) วัยแรกรุ่นหรือวัยรุ่นตอนต้น อายุ 12-15 ปี มีพฤติกรรมค่อนข้างไปทางเด็กเป็นส่วนมาก

2) วัยรุ่นตอนกลาง อายุ 16-17 ปี มีพฤติกรรมก้ำกึ่งระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่และ 3) วัยรุ่นตอนปลาย อายุ 18-25 ปี มีพฤติกรรมค่อนข้างไปทางผู้ใหญ่โดยมีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของวัยรุ่นดังนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น

เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว สูงขึ้น น้ำหนักเพิ่ม ไหล่กว้าง แขนขายาว มือเท้าใหญ่ ต่อมเหงื่อ ต่อมไขมันทำงานมากขึ้น รูขุมขนขยาย ทำให้มีกลิ่นตัว สิว เด็กผู้ชายลูกอัณฑะจะมีขนาดใหญ่ขึ้น เด็กผู้หญิงสะโพกขยายออก เริ่มมีหน้าอก โดยเฉพาะผู้หญิงจะค่อนข้างสมบูรณ์และอ้วนถ้วน จะเริ่มมีประจำเดือนตั้งแต่อายุ 8-9 ปีหลังจากมีประจำเดือนแล้วจะสูงขึ้น 6-12 เซนติเมตร เด็กผู้ชายจะสูงจนกว่าอายุ 25 ปี โดยทั่วไปเด็กผู้หญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็ก ผู้ชายเฉลี่ยประมาณ 2 ปี

เด็กวัยรุ่นตอนต้นมีอารมณ์รุนแรง อ่อนไหวง่าย หงุดหงิด พฤติกรรมแปรปรวนยึดตัวเองเป็นหลักต้องการความเป็นส่วนตัว เป็นอิสระ คิดว่าตนเองสำคัญและคนอื่น ๆ ให้ความสนใจตนเองและในขณะเดียวกันมีความรู้สึกที่ว่าตนเองโดดเดี่ยว และจะเริ่มให้ความสนใจกับครอบครัวน้อยลงเริ่มจะไม่ค่อยยอมรับคำแนะนำและคำตักเตือนจากพ่อแม่ เริ่มต่อต้านและฝืนคำสั่ง มีสังคมกว้างมากขึ้น มีกลุ่มเพื่อนเข้ามามีบทบาทจะทำให้วัยรุ่นเกิดความมั่นใจลดความกังวลต่าง ๆ

2. วัยรุ่นตอนกลาง

เริ่มมีการเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงของร่างกายต่อเนื่อง ผู้ชายเริ่มมีหนวดเครามีขนขึ้นตามตัวที่ลับและรักแร้ เสียงเริ่มแตกห้าว กล้ามเนื้อเป็นมัด นมแตกพาน อัณฑะผลิตตัวอสุจิ มีน้ำอสุจิออกมาในเวลากลางคืน หรือที่เรียกว่า ฝันเปียก ส่วนผู้หญิงมีความสมบูรณ์เกือบเท่าผู้ใหญ่ กังวลเกี่ยวกับบุคลิกภาพของตนเอง มีความสนใจดูแลรูปร่างหน้าตา ความสวยงามมากขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากการแต่งตัว

วัยรุ่นตอนกลางเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรงด้านอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ค่อนข้างมาก บทบาทค่านิยมของเพื่อนเข้ามามีบทบาทสำคัญ โดยต้องการการยอมรับจากเพื่อนในขณะเดียวกันก็มีความขัดแย้งกับพ่อแม่ผู้ปกครองมากที่สุด กล้าพูด มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ยังคงมีความต้องการอิสระไม่ชอบให้ใครมาบังคับ เริ่มสนใจเพศตรงข้าม อยากรู้ อยากลองในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องเพศ ทำให้วัยรุ่นหมกมุ่นและหลงใหลในสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย

3. วัยรุ่นตอนปลาย

เด็กผู้ชายอาจจะสูงกว่าเด็กผู้หญิงในช่วงนี้ ทั้งนี้ขึ้นกับพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ผู้ชายมีเสียงห้าวทึบ อวัยวะเพศและต่อมเพศเจริญเติบโตเต็มที่ ผู้หญิงมดลูกเจริญเติบโตเต็มที่ที่มีความสมบูรณ์ด้านการเจริญพันธุ์ทั้งเด็กผู้หญิงและผู้ชาย มีความรู้สึกเข้าใจถึงความรักและหวังดีจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีต่อวัยรุ่นโดยจะยอมรับคำแนะนำข้อเสนอนะจากพ่อแม่ผู้ปกครองวัยรุ่นตอนปลายจะมีความคิดและการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีความอดทนและยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรองมากขึ้น รู้จักขอบเขตและข้อจำกัดของตน การมีใครรัก การมีเพศสัมพันธ์จะมีความรับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจ ให้เกียรติฝ่ายตรงข้าม ช่วงนี้เป็นช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่วัยรุ่นสามารถเข้าใจและปลุกฝังในเรื่องจริยธรรม ค่านิยมในสังคม รวมถึงค่านิยมเรื่องเพศ

1.3 ความต้องการของวัยรุ่น ความต้องการของวัยรุ่นที่เด่น ๆ มีดังนี้

1. ความต้องการเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบถูกบังคับให้อยู่ในคำสั่งจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครอง ที่มีอำนาจหรือสูงวัยกว่า คือ ต้องการความเป็นอิสระจากผู้มีอำนาจเหนือตน
2. ต้องการมีตำแหน่ง (Status) และการสนับสนุนทั้งจากผู้ใหญ่และเพื่อนร่วมรุ่น
3. ต้องการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ไม่ชอบความซ้ำซากจำเจ ชอบทดลองยิ่งถูกห้ามยิ่งอยากลอง มักชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบ บางคนชอบลองสิ่งที่ไม่ดี เช่น ประพฤติผิดทางเพศ ยาเสพติด ต่อต้านกฎเกณฑ์สังคมของสถาบัน เพื่อจะดูว่าผลที่ตามมาเป็นอย่างไร
4. ความต้องการพวกพ้อง เป็นความต้องการที่ค่อนข้างสูง เพราะเป็นวิถีทางที่ทำให้ได้รับการตอบสนองต่าง ๆ หลายประการ เช่น การได้รับการยกย่อง ความรู้สึกอบอุ่นใจ รู้สึกว่ามีคนเข้าใจตน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับตน
5. ต้องการความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย เพราะอาจเนื่องมาจากมีอารมณ์อ่อนไหวเปลี่ยนแปลงง่าย สับสนและลังเลง่าย
6. ต้องการความถูกต้องยุติธรรม ถือว่าเป็นคุณลักษณะหนึ่งของการเป็นผู้ใหญ่ และอยากทำอะไรเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทั้งในแง่ส่วนบุคคลและสังคม
7. ต้องการความสวยงามทางร่างกาย วัยรุ่นทั้งชายและหญิงต้องการให้คนอื่นชื่นชมเกี่ยวกับลักษณะของตน เพราะคิดว่าความสวยงามจะเป็นแรงจูงใจให้เข้ากลุ่มได้ง่าย เป็นที่ยอมรับของสังคมและดึงดูดเพศตรงข้าม จึงเอาใจใส่ดูแลตนเอง ออกกำลังกาย เลือเสื้อผ้า ทรงผม

เครื่องประดับและสุขภาพอนามัย ความสวยงามทางกายจึงเป็นส่วนหนึ่งของความภูมิใจและความมั่นใจของวัยรุ่น

8. ต้องการประพุดิบทบาทตามเพศของตน ดึงดงามเป็นกุลสตรีหรือแข็งแรงสมเป็นชายชาติวีร ส่วนบทบาทแบบลัทธิเพศก็มักรวมกลุ่มกับคนที่มีความลักษณะที่คล้ายกัน

9. ต้องการเลือกอาชีพ โดยวัยรุ่นโตพอที่จะมองเห็นความสำคัญของอาชีพและเข้าใจว่าอาชีพจะนำมาซึ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงสถานะความเป็นผู้ใหญ่ บางคนไม่เคยสนใจและเตรียมตัวเพื่อเลือกอาชีพจะเริ่มมีความต้องการในระยนี้ ทั้งจากตนเองและจากอิทธิพลของเพื่อนร่วมรุ่น พ่อแม่ผู้ปกครองและสังคมวัยรุ่นที่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการจะทำให้มีความสุข ดังนั้นการตั้งเป้าระดับความต้องการ ลักษณะความต้องการจึงเป็นเรื่องที่ต้องคำนึงให้อยู่ในขอบเขตที่จะทำได้สำเร็จ เพราะถ้าไม่เป็นไปตามความต้องการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วจะทำให้รู้สึกผิดหวังลึกซึ้งและยาวนาน

1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น

Steinberg (1996) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียนเพื่อน กิจกรรมต่าง ๆ ของวัยรุ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยของครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีความสำคัญกับมนุษย์ เป็นเหมือนบ้านหลอมให้คนมีพื้นฐานของการเป็นคนที่ดีและไม่ดีแตกต่างกันไป โดยครอบครัวไทยมีแนวโน้มเป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น และครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ดังนี้

1.1 บรรยากาศภายในครอบครัว พ่อแม่ที่มีความเป็นประชาธิปไตยจะทำให้ลูกกล้าแสดงความคิดเห็น แนวโน้มพฤติกรรมจึงเป็นไปในทางที่ดี

1.2 การอบรมเลี้ยงดู พ่อแม่ที่คอยเอาใจใส่ให้กำลังใจลูก ลูกก็จะแสดงพฤติกรรมไปในทางที่ดี แต่ถ้าทางบ้านขาดความอบอุ่น ลูกก็จะหาเพื่อนนอกบ้าน

1.3 ต้นแบบของพ่อแม่ วัยรุ่นเป็นวัยที่แสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง จึงพยายามหาต้นแบบที่ตนเองเห็นว่าดีเหมาะสมตามความรู้สึก ดังนั้นพ่อแม่ที่ใกล้ชิดลูกจึงมีโอกาที่วัยรุ่นจะเลียนแบบมากในสังคมปัจจุบันพ่อแม่ควรมีบทบาทในการแสวงหาสื่อการเรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็ก โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ รู้จักวิธีใช้และเข้าถึงสื่อเหล่านั้นด้วยตนเอง เพื่อที่จะนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนและควบคุมไม่ให้ใช้สื่อเทคโนโลยีไปในทางที่ผิด

2. ปัจจัยทางโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น นอกจากโรงเรียนจะเป็นแหล่งส่งเสริมให้ความรู้แล้ว โรงเรียนยังส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือชมรมต่าง ๆ เสริมหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ด้านอื่นร่วมด้วย และปัจจัยในโรงเรียนที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารที่มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมทั้งหมดภายในโรงเรียน จัดหลักสูตรการสอนที่สามารถตอบสนองความต้องการของวัยรุ่น เพื่อให้วัยรุ่นได้มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และบุคลากรที่สำคัญคือ ครู โดยครูจะต้องเป็นผู้เข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นและควรเป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

3. ปัจจัยด้านเพื่อน

วัยรุ่นให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก เพราะสามารถตอบสนองตามความต้องการในหลายด้านได้ โดยเพื่อนมีอิทธิพลจากการให้ข้อมูล (Information influence) กลุ่มเพื่อนจึงทำหน้าที่เสมือนเป็นแหล่งความรู้ ให้แนวทางการปฏิบัติตน ค่านิยม เจตคติ กับสมาชิกในกลุ่ม และเพื่อนมีอิทธิพลให้เอาอย่าง (Normative information) โดยจะกดดันให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตามบรรทัดฐานของกลุ่มนอกจากนี้วัยรุ่นมักใช้พฤติกรรมของกลุ่มเพื่อนมาเปรียบเทียบกับประเมินตนเอง เพราะวัยรุ่นต้องการดูดีเมื่อเทียบกับในกลุ่มเพื่อน การใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนใช้กระบวนการ 2 อย่างที่เกี่ยวข้องกัน คือ

1. การเปรียบเทียบทางสังคม (Social comparison) เป็นกระบวนการที่วัยรุ่นใช้พฤติกรรมของเพื่อนมาประเมินเปรียบเทียบกับตนเอง ซึ่งการเปรียบเทียบในวัยนี้มากกว่าวัยอื่นด้วยวัยรุ่นต้องการที่จะดูดีเสมอหน้าเหมือนเพื่อนในกลุ่ม
2. การคล้อยตามกัน (Conformity) คือวัยรุ่นยอมรับพฤติกรรมของกลุ่มและเอามาปฏิบัติตาม อันเนื่องมาจากการกดดันของกลุ่ม และเมื่อคบกับเพื่อนนานมากขึ้นลักษณะการคล้อยตามก็จะมากขึ้น

4. ปัจจัยด้านสื่อ

สื่อในปัจจุบันมีผลต่อพฤติกรรมวัยรุ่นมาก เนื่องจากสื่อมีความน่าสนใจเข้าถึงง่าย สะดวก และรวดเร็ว และสื่อยังแฝงค่านิยมของวัยรุ่นได้อย่างรวดเร็ว เช่น เพลงจากนักร้องยอดนิยม ที่มีแง่มุมเนื้อหาความรักเพื่อฝันที่สวยงาม แบบอย่างจากภาพยนตร์และการ์ตูน สร้างค่านิยมหรือแพชชั่นว่าการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นเรื่องปกติ หรือสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศให้มากขึ้น

ทั้งตัวแบบจากดารารายานตร์และสื่อโฆษณา หากเด็กได้รับสื่อเหล่านี้ โดยขาดผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่คอยให้คำชี้แนะที่ถูกต้อง ก็เสี่ยงที่จะได้รับอันตรายและชักนำสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น คือ ครอบครัว ครู เพื่อน และสื่อต่าง ๆ ดังนั้นการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้จึงกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเรียนเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อีกทั้งเพื่อให้เกิดความครบถ้วนของข้อมูล จึงใช้วิธีการสนทนากลุ่มกับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์

เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง สังคมออนไลน์ ที่มีการเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างเครือข่ายในการตอบสนองความต้องการทางสังคม มีเป้าหมายและความต้องการบางอย่างร่วมกันเป็นรูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยให้บริการผ่านหน้าเว็บและเชื่อมโยงกับความสนใจของผู้อื่น ในรูปแบบบริการเครือข่ายสังคม (เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร, 2559) โดย ญัฐพล บัวอุไร, (2554) อธิบายเพิ่มเติมถึง บริการเครือข่ายสังคม (Social Network Service) เป็นรูปแบบเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสำหรับผู้ใช้งานในอินเทอร์เน็ต เขียนและอธิบายความสนใจและกิจการที่ได้ทำและเชื่อมโยงกับความสนใจ กิจกรรมของผู้อื่น ในบริการเครือข่ายสังคมมักจะประกอบไปด้วย การแชท ส่งข้อความ ส่งอีเมล วีดีโอ เพลง อัฟโหลดรูป บล็อก ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 7 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) Publish การเผยแพร่ข้อมูล เอกสาร หรือบทความ 2) Share การแบ่งปันข้อมูลรูปภาพ หรือความรู้ 3) Discuss สังคมในการระดมความคิด 4) Commerce เครือข่ายสังคมที่เกี่ยวกับธุรกิจ 5) Location การแบ่งปันสถานที่ที่น่าสนใจ 6) Network เครือข่ายเพื่อน ธุรกิจ งานและ 7) Game เครือข่ายเกมส์ เป็นต้น ด้วยบริบทของเครือข่ายสังคมออนไลน์มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน จึงมีนักวิจัยหลายท่านได้ให้คำนิยามเกี่ยวเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังนี้

ภาณุวัฒน์ กองราช (2554, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึงเว็บพื้นฐานในการบริการที่จะให้แต่ละบุคคลสามารถสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบทั้งระดับ เล็กหรือ ใหญ่ในสังคม มีการสร้างบัญชีรายชื่อผู้ติดต่อที่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือสิ่งที่สนใจ เหมือนกันได้โดยผ่านการติดต่อกันเป็นเครือข่าย

ปณิชา นิติพรมงคล, (2554) เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นการเชื่อมโยงกันหลายๆ บุคคล มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ในสังคม หรือกลุ่มคนที่มีกิจกรรมต่างๆ และความสนใจที่คล้ายกัน มีการ

ตอบโต้สื่อสารกันระหว่างบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลผ่านอินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร การทำ กิจกรรมต่างๆ แลกเปลี่ยนความคิดข้อมูล แสดงความคิดเห็น สามารถประยุกต์ใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ในชีวิตประจำวัน เช่น การสื่อสาร การศึกษา การตลาด บันเทิง สื่อสารการเมือง เป็นต้น มี การใช้งานอย่างแพร่หลาย หลายคนให้ความสำคัญกับเครือข่ายสังคมออนไลน์หรือโลกเสมือนจริงนี้มาก จนกลายเป็นกิจวัตรประจำวันของชีวิตคนในปัจจุบัน และหลายคนที่ไม่สามารถขาดสิ่งเหล่านี้ได้เลย

Duhe, (2007) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) หมายถึง เว็บไซต์ที่เชื่อมโยงผู้คนไว้ด้วยกัน โดยเว็บไซต์เหล่านี้จะมีพื้นที่ให้ผู้คนเข้ามา รู้จักกัน มีการให้พื้นที่บริการเครื่องมือต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างเครือข่ายสำหรับเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูล ส่วนตัวบทความ รูปภาพ ผลงาน เป็นที่พบปะ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ หรือความสนใจร่วมกัน รวมไปถึงเป็น แหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่ผู้ใช้สามารถช่วยกันสร้างเนื้อหาขึ้นได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล

Wertime & Fenwick (2008 อ้างใน สิตา โพธิพิพิธ, 2556, หน้า 24) ได้อธิบายคำว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเว็บไซต์ประเภทชุมชนออนไลน์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ชุมนุมของกลุ่มคนที่มี ความสนใจหรือความต้องการคล้าย ๆ กัน ผู้ใช้บริการให้ข้อมูลประวัติส่วนตัว (Profile) ของตนเอง หรือจะร่วมกับผู้ให้บริการคนอื่นสร้าง “กลุ่ม” ของตนเองได้ ชุมชนออนไลน์ลักษณะนี้มีนโยบายความ เป็นส่วนตัวที่เคร่งครัดที่ชัดเจน ผู้ใช้บริการสามารถกำหนดได้ว่าจะให้สมาชิกคนใดเข้ามาดูประวัติ ส่วนตัวหรือติดต่อตนได้

Hoffman (2005 อ้างใน สิตา โพธิพิพิธ, 2556, หน้า 26) ผู้ก่อตั้งลิงคิอิน (Linkedin) กล่าว ว่า มิตรภาพในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เปรียบเสมือนตลาดในการแลกเปลี่ยนความ ช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน เขากล่าวว่าเขาสามารถสร้างโอกาสให้กับใครสักคนเพียงเวลาไม่เกิน 30 วินาที และส่งการ แนะนำตัวไปยังเพื่อนอีกคนหนึ่ง เป็นการลงทุนเวลาเพียงเล็กน้อยแต่มีโอกาสได้ผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่

ระวิ แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสาโล (2556) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง สังคม หรือการรวมตัวกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในรูปของกลุ่ม คนรูปแบบหนึ่ง ที่ปรากฏเกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่าชุมชนออนไลน์ ทำให้ผู้คนสามารถทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันและเชื่อมโยงกันในทิศทางใด ทิศทางหนึ่ง โดยมีการขยายตัวผ่าน การติดต่อสื่อสารอย่างเป็น เครือข่าย เช่น เว็บไซต์ Facebook YouTube Twitter เป็นต้น

เอมิกา เหมมินทร์ (2556, หน้า 4) ได้กล่าวว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง รูปแบบของ เว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคมผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยผู้ใช้เป็นผู้สื่อสารเรื่องราว รูปภาพ และ วิดีโอ เชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่น แบ่งปันให้ผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายได้รับรู้ ในบริการ เครือข่ายสังคมออนไลน์มักจะประกอบไปด้วย การแชท ส่งข้อความ ส่งอีเมล วิดีโอ เพลง อัฟโหลดรูป เป็นต้น

ขวัญชนก กมลสุภจินดา (2557, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง กลุ่มคนที่รวมตัวกันเป็นสังคมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผ่านรูปแบบของเว็บไซต์ที่สามารถแผ่ขยายออกไปเรื่อย ๆ ผ่านการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดเป็นสังคมใหม่ขึ้นมาบนทิวทัศน์ ไร่เจริญ (2557, หน้า 14) ได้ให้ความหมายว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ เว็บไซต์ในการสร้างสังคมบนระบบคอมพิวเตอร์เน็ต เพื่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น นัดหมาย หรือพบปะ สังสรรค์

น้ำทิพย์ วิชาวิน (2558) สรุปความหมาย เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Services: SNS) ว่าเป็นแพลตฟอร์มที่ให้บริการ ออนไลน์ที่เน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นความสนใจ ร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรม เหตุการณ์ เรื่องราว ภาพ เพื่อสร้าง เครือข่ายสังคม (Social Networks) หรือความสัมพันธ์ในสังคม (Social Relation) ระหว่างกลุ่มบุคคล แหล่งบริการ เครือข่ายสังคม ออนไลน์เป็นบริการสารสนเทศบนเว็บที่อนุญาตให้แต่ละคนสร้างโปรไฟล์ของตนเอง สร้างรายชื่อของ สมาชิกในกลุ่มเพื่อสร้างชุมชนออนไลน์ที่เชื่อมโยงกันแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันภายในระบบ ตัวอย่างบริการ เครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ตเช่น email, Google, Facebook, Web Blog, Twitter, LinkedIn, Instagram และอื่นๆ ดังนั้นสังคมปัจจุบันจึงมีเครือข่ายสังคมที่เชื่อมโยง ข้อมูลกันในสังคมเครือข่าย โดยมีบริการ เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือทางเทคโนโลยี

2.1 บทบาทของเครือข่ายสังคมออนไลน์

แนวคิดเรื่องบทบาทของเครือข่ายสังคมออนไลน์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์มักปรากฏให้เห็นในลักษณะของการนำมาใช้เพื่อดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีตัวบุคคลหรือหน่วยงาน ต่าง ๆ ร่วมกันเป็นเครือข่าย เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกัน แลกเปลี่ยนแบ่งปันทรัพยากร ข้อมูล ข่าวสาร ฯลฯ แต่ปัจจุบันคำว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์จะหมายถึง ระบบเครือข่ายบนโลกออนไลน์ หรือการติดต่อสื่อสารถึงกันผ่านอินเทอร์เน็ตนั่นเอง (“การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์”, 2557) ให้ ความหมายเครือข่ายสังคมออนไลน์ว่า เป็นโครงสร้างสังคมที่ประกอบด้วย โหนด (Node) ต่าง ๆ เชื่อมต่อกัน ซึ่งแต่ละโหนดที่ เชื่อมโยงกันก็อาจมีความสัมพันธ์กับโหนดอื่น ๆ

ด้วย โดยอาจมีระดับ ของความสัมพันธ์กันมีความ ซับซ้อน มีเป้าหมาย ดังนั้นเครือข่ายสังคมออนไลน์จึงหมายถึง การที่ มนุษย์สามารถเชื่อมโยงถึงกันหาความรู้จักกัน สื่อสารถึงกันได้ผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งหากเป็น เว็บไซต์ที่เรียกว่าเป็นเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็คือ เว็บไซต์ที่เชื่อมโยงผู้คนไว้ด้วยกันนั่นเอง โดยเว็บไซต์เหล่านี้จะมีพื้นที่ให้ผู้คนเข้ามารู้จักกัน มีการให้พื้นที่บริการเครื่องมือต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างเครือข่าย สร้างเนื้อหาตามความสนใจของผู้ใช้ ปัจจุบันมีเว็บไซต์ประเภท เครือข่ายสังคมออนไลน์ เกิดขึ้นจำนวนมากทั้งที่มีเป้าหมายเชิงพาณิชย์และไม่แสวงหากำไร เช่น Wikipedia 10 อันดับเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ย อ ด นี ย ม คือ mySpace.com, faceBook.com, orkut.com, hi5 .com, vkontakte.ru, Friendster.com, SkyRock.com, PerfSpot.com, bebo.com และ studivz.ne (ภิ เช ก ชัย นิ รันดร,2551)

จากแนวคิดที่กล่าวข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยและบทความของ ธิดาพร ชนะชัย (2550) และขวัญฤทัย สายประดิษฐ์ (2551) บุญเลิศ รังผึ้ง (2558) สามารถสรุปประโยชน์ที่ได้จากสื่อใหม่ (New Media) ดังต่อไปนี้

- 1) สามารถทำให้ค้นหาคำตอบในเรื่องบางอย่างได้โดยการเปิดหัวข้อไว้ก็จะมีผู้สนใจ และมีความรู้แสดงความคิดเห็นไว้มากมาย
- 2) ช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการบริหารข้อมูล
- 3) ช่วยสนับสนุนในการทำ e-Commerce เป็นรูปแบบการค้าบนอินเทอร์เน็ตที่สั่งซื้อสินค้า ได้ทันทีโดยไม่ต้องใช้ Catalog อีกต่อไป
- 4) สามารถให้ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมายได้หลากหลายกลุ่มเป้าหมาย เผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้ในระยะเวลาพร้อม ๆ กัน
- 5) สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทั่วประเทศและทั่วโลก
- 6) ไม่ต้องเสียค่าเวลา สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ ไม่ต้องจ่ายค่าเนื้อที่ให้นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เพราะเมื่อเทียบค่าใช้จ่ายกับสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และ ภาพยนตร์แล้วมีอัตราค่าค่อนข้างจะถูกกว่า

กระแสนิยมในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามาเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ชีวิต ของแต่ละคนไม่มากนักน้อย มีบทบาทในชีวิตมากขึ้นไม่ว่าเป็นวัยรุ่น อย่างนักเรียน นักศึกษา ซึ่งได้รับ อิทธิพลมากที่สุดที่เรียกว่าชาดสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นตอนกิน เทียว นอน เรียกได้ว่า ทุกเวลา จะต้องมาการอัปเดตการใช้ชีวิต จากการสรุปสถิติพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ใน ชีวิตประจำวันของคนไทยในปี 2016 จากงาน Thailand Zocial Awards 2016 ได้

ข้อมูลดังนี้ คือ Facebook 41 ล้านคน โตขึ้นจากเดิม ร้อยละ 17 คิดเป็น ร้อยละ 60 ของประชากรไทย และใช้ Facebook สัดส่วนเพศ ชาย: หญิง ที่ 21: 20, Line 33 ล้านคน ต่อมาเป็น Twitter 5.3 ล้านราย สูง ขึ้นมา 1.2 ล้านคน โตขึ้น ร้อยละ 18 และ Instagram มีผู้ใช้ถึง 7.8 ล้านคน โตขึ้น ร้อยละ 74 มี User ใหม่เพิ่ม 1 ล้านราย มีคนหลายช่วงอายุที่เป็นใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น กลุ่ม Gen- Z คือ ใช้เพื่อเรียนรู้เรื่องต่างๆ ผ่านเกมออนไลน์ กลุ่ม Gen-Y และ Gen-D (Digital) ใช้ติดต่อสื่อสาร ระหว่างเพื่อนและเพื่อความบันเทิง กลุ่ม Gen-X ผู้ใหญ่วัยทำงานที่ใช้สำหรับการค้นคว้า หรือใช้เป็น เครื่องมือในการทำงาน อย่างการสื่อสารการตลาด เป็นต้น (“สรุปสถิติผู้ใช้ Social Media”, 2559)

สรุปได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) เป็นสังคมเสมือนจริง (Virtual community) เกิดเป็นเว็บไซต์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Sites: SNS) ที่ผู้ใช้สามารถสร้างโปรไฟล์เชื่อมโยงกับบัญชีของผู้ใช้อื่นๆ ได้ภายในระบบ โดยตัวอย่างเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter, Line, Instagram, My space สื่ออินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลจากทั่วโลกและคนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงได้ สื่ออินเทอร์เน็ต จึงเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในโลก โดยเฉพาะเยาวชนที่อาศัยอยู่ในหัวเมืองใหญ่ที่กำลังก้าวสู่สังคมเมือง หากขาดซึ่งวิจรรย์ญาณที่เหมาะสมก็อาจจะผลกระทบในมิติเชิงลบ มากกว่าเชิงบวก ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่เยาวชนเท่านั้น

2.2 ประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์

เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ยังได้มีการแบ่งตามวัตถุประสงค์เป้าหมายการใช้งาน คุณลักษณะ ของการให้บริการตามเว็บไซต์ ได้เป็น 7 ประเภท (ระวิ แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสาลอ, 2556)

1) สร้างและประกาศตัวตน (Identity Network) เป็นการที่ให้ผู้ใช้เข้าใช้งานได้มีพื้นที่ในการสร้างตัวตนขึ้นมาบนเว็บไซต์ เป็นการเผยแพร่เรื่องราวของผู้ใช้งานผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยลักษณะของการเผยแพร่มีทั้ง รูปภาพ วิดีโอ การเขียนข้อความลงในบล็อก และยังสามารถที่จะหาเพื่อนใหม่ หรือหาเพื่อนเก่า คนรู้จักที่ห่างหายไป มีการเขียนบทความได้อิสระ โดยมี 2 รูปแบบ ได้แก่

1.1 Blog บล็อก เป็นชื่อเรียกสั้น ๆ ของ Weblog ซึ่งมาจากคำว่า “Web” รวมกับคำว่า “Log” ที่เป็นเสมือนบันทึกหรือรายละเอียดข้อมูลที่เก็บไว้ ดังนั้นบล็อกจึงเป็นโปรแกรมประยุกต์บนเว็บที่ใช้เก็บบันทึกเรื่องราว หรือเนื้อหาที่เขียนไว้โดยเจ้าของเขียนแสดงความรู้สึกนึกคิด

ต่าง ๆ โดยทั่วไปจะมีผู้ที่ทำหน้าที่หลักที่เรียกว่า “Blogger” เขียนบันทึกหรือเล่าเหตุการณ์ที่อยาก
ให้ คนอ่านได้รับรู้ หรือเป็นการเสนอมุมมองและแนวความคิดของตนเองใส่เข้าไปในบล็อกนั้น

1.2 ไมโครบล็อก (Micro Blog) มีลักษณะเด่นโดยการใช้โพสต์ข้อความ
จำนวนสั้น ๆ ผ่านเว็บผู้ให้บริการ และสามารถกำหนดให้ส่งข้อความนั้น ๆ ไปยังโทรศัพท์เคลื่อนที่
ได้ เช่น Twitter, Facebook เป็นต้น

2) สร้างและประกาศผลงาน (Creative Network) เป็นสังคมสำหรับผู้ที่ใช้ที่ต้องการ
แสดงออกและนำเสนอผลงานของตัวเองได้จากทั่วทุกมุมโลก จึงมีเว็บไซต์ที่ให้บริการพื้นที่เสมือน
เป็น แกลเลอรี (Gallery) ที่ใช้จัดโชว์ผลงานของตัวเองไม่ว่าจะเป็นวิดีโอ รูปภาพ เพลง อีกทั้งยังมี
จุดประสงค์หลักเพื่อแชร์เนื้อหาระหว่างผู้ใช้เว็บที่ใช้ฝากหรือแบ่งปัน โดยใช้วิธีเดียวกันแบบเว็บฝาก
ภาพ แต่เว็บนี้เน้นเฉพาะไฟล์ที่เป็นมัลติมีเดีย ซึ่งผู้ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประเภทนี้
ได้แก่ YouTube, Flickr, Multiply, Photobucket, Imeem และ Slide share เป็นต้น

3) ความสนใจตรงกัน (Passion Network) ทำหน้าที่เก็บในสิ่งที่ชอบไว้บนเครือข่าย
เป็นการสร้างที่คั่นหนังสือออนไลน์ (Online Bookmarking) มีแนวคิดเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเก็บ
หน้าเว็บ เพจที่ค้นไว้ในเครื่องคนเดียวก็นำมาเก็บไว้บนเว็บไซต์ได้เพื่อที่จะได้เป็นการแบ่งปันให้กับ
คนที่มี ความชอบในเรื่องเดียวกัน สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในการเข้าไปหาข้อมูลได้ และ
นอกจากนี้ยังสามารถโหวตเพื่อให้คะแนนกับที่คั่นหนังสือออนไลน์ที่ผู้ใช้คิดว่ามีประโยชน์และเป็นที่
นิยม ซึ่งผู้ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ Digg, Zickr, Ning, del.icio.us, Catchh และ
Reddit เป็นต้น

4) เหนือการทำงานร่วมกัน (Collaboration Network) เป็นที่ที่ต้องการความคิด ความรู้ และ
การต่อยอดจากผู้ที่มีความรู้ เพื่อให้ความรู้ที่ได้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเกิดการพัฒนา
ในที่สุด ซึ่งหากลองมองจากแรงจูงใจที่เกิดขึ้นแล้ว คนที่เข้ามาในสังคมนี้มักจะเป็นคนที่มีความ
ภูมิใจที่ ได้เผยแพร่สิ่งที่ตนเองรู้ และทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมเพื่อรวบรวมข้อมูลความรู้ในเรื่อง
ต่าง ๆ ใน ลักษณะเนื้อหา ทั้งวิชาการ ภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ สินค้าหรือบริการ โดยส่วนใหญ่มัก
เป็น นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ในลักษณะเวทีทำงานร่วมกัน
ใน ลักษณะเวทีทำงานร่วมกัน เช่น Wikipedia, Google earth และ Google Maps เป็นต้น

5) ประสบการณ์เสมือนจริง (Virtual Reality) มีลักษณะเป็นเกมออนไลน์ (Online
Games) ซึ่งเป็นเว็บที่นิยมมากเพราะเป็นแหล่งรวบรวมเกมไว้มากมาย มีลักษณะเป็นวิดีโอเกม
ที่ผู้ใช้ สามารถเล่นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เกมออนไลน์นี้มีลักษณะเป็นเกม 3 มิติที่ผู้ใช้นำเสนอ
ตัวตนตาม บทบาทในเกม ผู้เล่นสามารถติดต่อกับปฏิสัมพันธ์กับผู้เล่นคนอื่น ๆ ได้เสมือนอยู่ในโลกแห่ง

ความเป็นจริง สร้างความรู้สึกสนุกเหมือนได้มีสังคมของผู้เล่นที่ชอบในแบบเดียวกัน อีกทั้งยังมีการฝึกที่สวยงาม ดึงดูดความสนใจและมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เล่นรู้สึกบันเทิง เช่น Second Life, Audition, Ragnarok, Pangya และ World of Warcraft เป็นต้น

6) เครือข่ายเพื่อการประกอบอาชีพ (Professional Network) เพื่อการทำงาน โดยจะเป็นการนำประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้ในการเผยแพร่ประวัติผลงานของตนเอง และสร้างเครือข่ายเข้ากับผู้อื่น นอกจากนี้บริษัทที่ต้องการคนมาร่วมงาน สามารถเข้ามาหาจากประวัติของผู้ใช้ที่อยู่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ได้ ผู้ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทนี้ได้แก่ Linked in เป็นต้น

7) เครือข่ายเชื่อมต่อระหว่างผู้ใช้ (Peer to Peer: P2P) เป็นการเชื่อมต่อกัน ระหว่างเครื่องผู้ใช้ด้วยกันโดยตรง จึงทำให้เกิดการสื่อสารหรือแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และตรงถึงผู้ใช้ทันที ซึ่งผู้ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประเภทนี้ได้แก่ Skype และ Bit Torrent เป็นต้น

ทั้งนี้ทั้งนั้น การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ขึ้นอยู่กับผู้ใช้ว่าใช้ด้วยจุดประสงค์ใด ทั้ง 7 ประเภทที่กล่าวถึงนี้ เป็นการแบ่งตามลักษณะของการให้บริการของเว็บไซต์ต่างๆ โดยปัจจุบันมีความ สะดวกในการใช้งานทั้งใช้งานบนคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรศัพท์มือถืออย่างสมารถ มีการสร้าง เว็บไซต์และแอปพลิเคชันขึ้นมามากมายให้เลือกใช้งาน ทั้งการติดต่อสื่อสาร การเดินทาง แนะนำ สถานที่ท่องเที่ยว ฟังเพลง ดูหนัง แชรข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่ยุค 4.0 เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม แต่พฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงเนื่องจากสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีปัจจัยบุคคลร่วมด้วย คือ ปัญญา ชีวภาพ และปัจจัยภายในอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะการกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal determinism) กับ ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรม มีการศึกษาที่ผ่านมาพบปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายใน และปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการติดอินเทอร์เน็ต เกมคอมพิวเตอร์ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดย ลาเฮย์ (Lahey 2001 : 5) เวดและทาวฟริส (Wade and Tavis 1999 : 245) และ ซีมบาร์โดและเกอร์ริก (Zimbardo and Gerrig 1999 : 3) ได้อธิบายความหมายของ พฤติกรรม เป็นการประพฤติปฏิบัติ หรือ การกระทำของบุคคลเพื่อปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชลธิชา จัณนาม, (2557) ในประเทศไทย ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม อาการแสดงออกทุกรูปแบบของสิ่งมีชีวิตเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอก เป็นการแสดงออกที่เห็นได้จาก

ภายนอก โดยรูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นเป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความหมายของพฤติกรรมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งจะช่วยให้ผู้กระบวนกรเรียนรู้ดังนี้

3.1 ความหมายของพฤติกรรม

กันยา สุวรรณแสง (2532) ได้กล่าวถึงพฤติกรรม คือ กริยา อาการ บทบาท ลีลา ท่าที การประพฤติปฏิบัติ การกระทำที่แสดงออกให้ปรากฏและสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสหนึ่งในห้าที่มีอยู่ คือ หู ตา ลิ้น จมูกและผิวหนัง พฤติกรรมที่ประสาทสัมผัสทั้งห้าสามารถรับรู้ได้นี้จัดว่าเป็นประเภทของพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ง่าย เช่น นอน นั่ง ยืน เดิน เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจนหรือพฤติกรรมซ่อนเร้น เช่น ความรู้สึกหรือความคิดต้องใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการอ่านพฤติกรรม เช่น เครื่องจับเท็จ เครื่องวัดคลื่นหัวใจและแบบทดสอบ เป็นต้น

ฉวีวรรณ สัตยธรรม (2541) ได้กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง ปฏิกริยาของสิ่งมีชีวิตที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกร่างกาย ปฏิกริยาตอบสนอง หมายถึง การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ทั้งที่สังเกตเห็นและสังเกตไม่เห็น

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2551) อธิบายไว้ว่า พฤติกรรม คือ กริยาและปฏิกริยาต่างๆ ของระบบอ้างอิงที่แสดงออกมาเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า

ปณิตา นิสสัยสุข (2552) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การพัฒนาตนเป็นกระบวนการของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองไปสู่สภาวะที่ดีกว่า และเป็นที่ต้องการมากกว่าแต่กระบวนการดังกล่าว ไม่ใช่เรื่องง่าย ทั้งนี้ เพราะพฤติกรรมมนุษย์นั้นซับซ้อน

ราชบัณฑิตยสถาน (2525: 584) ให้ความหมายของพฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า

วิมลสิทธิ์ หรรยางกูร (2541) พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาจากความคิด ความรู้สึกที่ได้รับในสภาพแวดล้อมที่เป็นพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมทางจิต หรือพฤติกรรมภายใน

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536) ให้ความหมายว่า สิ่งที่บุคคลกระทำแสดงออกมาเพื่อตอบสนอง หรือได้ตอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง

สรุปได้ว่า พฤติกรรม คือ การกระทำ หรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า ส่วนบุคคลที่สามารถสังเกตได้ เช่น การกิน การเดิน การนั่ง

การนอน และพฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้ เช่น ความรู้สึก ความคิด ทศนคติ เพื่อตอบสนอง หรือโต้ตอบ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง สภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง เป็นต้น

3.2 การจำแนกพฤติกรรมโดยใช้เกณฑ์การจำแนก ออกเป็น 2 ประเภท

การศึกษาพฤติกรรมยุคปัจจุบันไม่ได้เน้นการแบ่งประเภทของพฤติกรรม แต่ในที่นี้ได้พิจารณาเห็นว่าการแบ่งประเภทของพฤติกรรมจะช่วยให้เข้าใจแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมได้ง่าย ซึ่งนักจิตวิทยาแบ่งพฤติกรรม ได้เป็น 2 ประเภท (ถวิล ธาราโกชน, 2545) ดังนี้

1. พฤติกรรมภายใน (Cover behavior) คือ พฤติกรรมที่เจ้าของพฤติกรรมเท่านั้นที่รู้ได้ บุคคลอื่นที่ไม่เจ้าของพฤติกรรมไม่สามารถที่จะรับรู้ได้โดยตรง ถ้าไม่แสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก บุคคลอื่นๆจะรู้พฤติกรรมภายในของบุคคลหนึ่งได้ก็โดยการสันนิษฐานหรือคาดเดาเองเท่านั้น แต่ถ้าหากมีพฤติกรรมภายนอกก็จะปรากฏออกมา ก็จะทำให้บุคคลอื่นมีข้อมูลประกอบการสันนิษฐานถึงพฤติกรรมภายในได้ดีขึ้น พฤติกรรมภายในนั้นเป็นกระบวนการทำงานของสมองในรูปแบบต่างๆมากมาย เช่น การคิด การตัดสินใจ ค่านิยมและแรงบันดาลใจ เป็นต้น

2. พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นนอกเหนือจากเจ้าของพฤติกรรมสามารถที่จะรับรู้ได้และบางพฤติกรรมเจ้าของพฤติกรรมยังไม่รู้ด้วยซ้ำไป พฤติกรรมภายนอกนั้นบุคคลอื่นจะรู้ได้ต้องอาศัยการสังเกตไม่ว่าจะใช้ประสาทสัมผัสโดยตรงหรือใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูล จึงจำแนกพฤติกรรมภายนอกออกเป็น 2 ประเภท

2.1 พฤติกรรมไมลาร์ (Molar Behavior) คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นสามารถสังเกตได้ การสังเกตเรามักจะคิดว่าใช้ตาในการสังเกตเพียงอย่างเดียว เนื่องจากตารับรู้และมีความหมายต่อกระบวนการคิดมากกว่าประสาทสัมผัสอื่น แต่ที่แท้จริงแล้วใช้สารสัมผัสได้ถึง 7 ด้านในการสังเกต คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวกาย อวัยวะในช่องหูประสานกับตาและกล้ามเนื้อ เอ็น เนื้อเยื่อและข้อต่อ จะพบว่า อาจใช้สังเกตผลของพฤติกรรมหรืออาจใช้สังเกตพฤติกรรมของตนเองที่ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมของผู้อื่นก็ได้ ซึ่งล้ามนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจพฤติกรรมไมลาร์ของเจ้าของพฤติกรรมได้ทั้งสิ้น

2.2 พฤติกรรมโมเลกุล (Molecular Behavior) คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นต้องใช้เครื่องมือเพื่อช่วยสังเกต อันจะทำให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำ เช่น การเต้นของหัวใจ คลื่นสมอง ความดันโลหิต กระแสไฟฟ้าได้ผิวหนังและคะแนนทดสอบ ก็น่าจะอนุโลมให้อยู่ในประเภทนี้ด้วย แม้ว่ามิได้เป็นการวัดทางสรีระก็ตาม จะเห็นได้ว่าการใช้ข้อมูลประเภทพฤติกรรมโมเลกุลช่วยในการสันนิษฐานพฤติกรรมภายในได้ดียิ่งขึ้น

3.3 องค์ประกอบของพฤติกรรมมนุษย์

องค์ประกอบของพฤติกรรมมนุษย์ ประกอบด้วย การเรียนรู้ (learning) คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์เป็นนิยามของครอนแบ็ค (Cronback) ซึ่งถือเป็นการให้ความหมายที่มีผู้ยอมรับมาก แต่จากความหมายนี้ควรตระหนักในข้อสังเกต 2 ประการ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในเพียงอย่างเดียว เป็นการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกด้วยก็ได้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกมีความสำคัญก็ต่อเมื่ออยู่ในกระบวนการเรียนการสอน จึงจำเป็นต้องมีการวัดผล

2. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเรียนรู้ ต้องมีลักษณะค่อนข้างถาวร หรือ ถาวร เนื่องจากความเหมาะสมที่อินทรีย์ (Organism) นั้นๆ ได้เล็งเห็นว่า ควรเป็นไปในแนวนั้นๆ กรณียาเสพติด หรือ สารเคมีบางประเภท ที่มีผลต่อพฤติกรรมให้เปลี่ยนแปลงได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งนั้น ทั้งนี้ เพราะพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงด้วยฤทธิ์ของสารเหล่านั้น เมื่อหมดฤทธิ์พฤติกรรมก็คืนสภาพเดิม แต่ข้อความรู้ที่เจ้าของพฤติกรรมได้รับ ถือว่าเป็นการเรียนรู้เมื่อเกิดการเรียนรู้อินทรีย์จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน 3 ด้าน คือ 1) การรู้คิด (cognitive domain) เป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจ 2) ความรู้สึกรู้สึก (affective domain) เป็นการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ 3) ทักษะ (psychomotor domain) เป็นการเปลี่ยนแปลงความชำนาญในการเคลื่อนไหวเพื่อประกอบกิจกรรม

ปัญญาและความคิด (Intelligence and thought) เนื่องจากปัญญาและความคิดมีความแตกต่างกันในรายละเอียด สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2546) จึงขอแยกอธิบายเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ปัญญาหรือเชาวน์ปัญญา (Intelligence) เป็นคำที่มีความหมายตามคำจำกัดความหลายแบบ แม็คนีมาร์ (Menemar) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ได้สรุปความหมายออกได้เป็น 4 กลุ่ม

1.1 เป็นความสามารถในการปรับตัว (adaptation) ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมผู้มีเชาวน์ปัญญาสูง จะปรับตัวได้ดีกว่า ผู้มีเชาวน์ปัญญาต่ำ

1.2 เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา (problem solving) ซึ่งมีผู้มีเชาวน์ปัญญาสูง ก็ย่อมเหนือกว่า

1.3 เป็นความสามารถในการคิดแบบนามธรรม

1.4 เป็นความสามารถในการเรียนรู้ ผู้มีเชาวน์ปัญญาสูง ย่อมเรียนรู้ได้เร็วกว่า

จะเห็นได้ว่า ความหมายของเชาว์ปัญญา นั้น คล้ายๆกับที่คนไทยใช้ว่า ที่มี ความหมายในทางวิชาการแตกต่างกันไปตามความเชื่อของผู้ศึกษา ดังนั้นเมื่อมีการวัดเชาว์ ปัญญา ก็ต้องพิจารณาการวัดนั้นๆ ให้นิยามว่าอย่างไร สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งเกี่ยวกับเชาว์ ปัญญา คือปัจจุบันนี้ มีความเชื่อว่าเป็นพันธุกรรมเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเชาว์ปัญญา มากกว่าสิ่งแวดล้อม

เชาว์ปัญญาเป็นโครงสร้างโดยสมมติฐาน หรือเป็นสิ่งที่นักจิตวิทยาสันนิษฐานเอา จึงมีทฤษฎีการอธิบายเอาไว้หลายทฤษฎี สรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีองค์ประกอบเดี่ยว (single factor theory) เทอร์แมน เชื่อว่า เชาว์ปัญญา เป็นความสามารถในการคิดแบบนามธรรม เป็นผลของพันธุกรรมเพียงอย่างเดียว เป็นสิ่งที่คงที่ไม่ เปลี่ยนแปลง

2. ทฤษฎีองค์ประกอบสองตัว (two factor theory) สเปียร์แมน เชื่อว่า เชาว์ปัญญา มีองค์ประกอบ 2 ตัว คือ

2.1 องค์ประกอบทั่วไป เป็นความสามารถพื้นฐานของแต่ละบุคคล ผู้มี g สูง จะมี ความสามารถในการทำงานทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าผู้มี g ต่ำ

2.2 องค์ประกอบเฉพาะ เป็นความสามารถเฉพาะของแต่ละบุคคล เช่น คณิตศาสตร์ ภาษา ดนตรี ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถและความสามารถพื้นฐานจะไม่ ค่อยสูง

3. ทฤษฎีองค์ประกอบหลายตัว (multiple factor theory) เทอร์สตัน เชื่อว่ามนุษย์ แต่ละคนความสามารถปฐมภูมิของสมอง อยู่ 7 กลุ่ม คือ

3.1 ความเข้าใจภาษาพูด (verbal comprehensive)

3.2 ความคล่องแคล่วในการใช้คำ (word fluency)

3.3 ความสามารถทางคณิตศาสตร์ (number)

3.4 มิติสัมพันธ์ (spatial)

3.5 ความจำ (memory)

3.6 ความรวดเร็วในการรับรู้ (perceptual speed)

3.7 การคิดหาเหตุผล (reasoning)

ความคิด (thought) เป็นผลที่เกิดจากการคิด (thinking) ที่กระบวนการทำงาน ของสมอง การคิดเป็นการปรุงแต่งต่อจากการรับรู้ แต่ละความคิด ย่อมแตกต่างกันไปได้ เนื่องจาก

อิทธิพลของวัยเยาวชนปัญญา ประสบการณ์การเรียนรู้ สติสัมปชัญญะ (conscience) ความจำ (memory) การระลึกได้ (recall) และคุณภาพของใยประสาท

ค่านิยม (value) ค่านิยมลักษณะเป็นความเชื่อว่าเป็นเป้าหมาย อุดมการณ์ หรือวิถีปฏิบัติบางอย่าง เป็นสิ่งที่ตนเองและสังคมเห็นว่าดี มีคุณค่า จะยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติและดำเนินชีวิตโดยใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินใจ ถูก ผิด

เกณฑ์ในการตัดสินใจนั้น มนุษย์เรียนรู้จากสังคมที่ตนเองอยู่ จึงถือได้ว่ามากระบวนกรสังคมประกิต (socialization process) ดังนั้นมนุษย์คนใดอยู่ในสังคมนานๆ ค่านิยมของสังคมนั้นๆ จึงฝังอยู่ในบุคลิกของเขาด้วย

อลลพอร์ต เวอร์นอนและลิตซี (Allport, Vernon & Lindzey, 1986 อ้างถึงในธีระพร อูวรรโณ 2543) ได้สร้างมาตรวัดค่านิยม โดยแบ่งค่านิยมออกเป็น 6 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. ด้านความคิดทฤษฎี (theoretical)
2. ด้านสังคม (social)
3. ด้านการเงิน (political)
4. ด้านศาสนา (religious)
5. ด้านสุนทรีย์ (aesthetic)
6. ด้านเศรษฐกิจ (economic)

โรดิซ อธิบายว่า ความเชื่อ (believe) ของบุคคลหนึ่งอาจมีจำนวนหมื่น แต่เจตคติ (attitude) มีจำนวนพัน ส่วนค่านิยม (value) จะมีจำนวนเพียงสิบ จึงสมควรที่จะพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างค่านิยมและเจตคติในด้านต่อไปนี้ (สุนทรี โคมิน, 2548)

1. ค่านิยม เป็นความเชื่อเดียว แต่เจตคติ เป็นองค์รวมของหลายความเชื่อ ที่มีต่ออัตราเป้าหมาย
2. ค่านิยม แสดงออกต่อวัตถุเป้าหมายหลายอย่าง ส่วนเจตคติ เป็นความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อวัตถุเป้าหมายเฉพาะ
3. ค่านิยมเป็นเกณฑ์มาตรฐาน สำหรับประพฤติปฏิบัติส่วนเจตคติไม่ใช่เกณฑ์มาตรฐานเป็นไปตามความพึงพอใจหรือไม่พอใจของผู้ประเมิน
4. ค่านิยมมีจำนวนความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ตนปรารถนาและเป้าหมายแห่งชีวิตที่บุคคลเรียนมา แต่เจตคติได้มาจากการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เกี่ยวข้องกับสิ่งของ และสถานการณ์แต่ละการณโดยเฉพาะจึงมีจำนวนมากกว่าค่านิยม

5. ค่านิยมเป็นแกนกลางของบุคลิกภาพ มากกว่าเจตคติ ค่านิยมจึงกำหนดเจตคติและพฤติกรรม ดังที่นักจิตวิทยา กล่าวว่า เจตคติเป็นการแสดงออกซึ่งค่านิยม

6. ค่านิยมเป็นแนวคิดที่เป็นพลวัต (dynamics) มากกว่าเจตคติ และมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจ ส่วนเจตคติไม่ได้เป็นตัวผลักดันที่เป็นพื้นฐานของพฤติกรรม

โยธิน ศันสนยุทธ์ และจุมพล พูลภัทรชีวิน (2544) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกและปฏิกิริยาความพร้อมที่จะกระทำในเชิงบวกหรือเชิงลบที่มีต่อวัตถุเป้าหมาย เจตคติมีองค์ประกอบที่คล้ายกับการเรียนรู้ แต่ก็ไม่ได้เหมือนกันเลยทีเดียว ดังนี้

1. ด้านการรู้คิด (cognitive component) คือ รู้ว่าสิ่งนั้นคืออะไร มีรายละเอียดอะไรบ้าง มีคุณหรือโทษเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ จริง-เท็จ

2. ด้านความรู้สึก (affective component) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากของเจตคติ ทำให้ทางเจตคติบางคนวัดองค์ประกอบนี้แต่เพียงอย่างเดียว องค์ประกอบนี้เป็นอารมณ์ ชอบ ไม่ชอบ

3. ด้านความพร้อมที่จะกระทำ (action tendency) เป็นความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึก และความรู้เชิงประเมินที่มีต่อวัตถุเป้าหมาย

3.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

นักวิชาการ นักวิจัยหลายท่านได้จำแนกไว้หลายลักษณะ สมิตร์ สุวรรณ (2556, หน้า 5) ได้ รวบรวมไว้ดังนี้

พฤติกรรม คือ กิริยาอาการต่างๆ ที่แสดงมนุษย์ หรือปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นเจอกับสิ่งเร้า สามารถ จำแนกพฤติกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือเรียกปฏิกิริยานี้ว่า เป็นปฏิกิริยาสะท้อน เช่น อาการสะดุ้งเมื่อถูกเข็มแทง อาการกระพริบตา เมื่อมีสิ่งมากระทบรอบก้นกับสายตา ฯลฯ

2. พฤติกรรมที่สามารถควบคุมและจัดระเบียบได้ เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบ สติปัญญา หรือ อารมณ์ จะเป็นตัวตัดสินว่า ควรจะปล่อยกิริยาอาการใดออกไป

เมื่อสติปัญญาควบคุมการปล่อยกิริยา เป็นการกระทำตามความคิดหรือ ทำด้วยสมอง แต่ถ้า อารมณ์ควบคุมเรียกว่า เป็นการทำตามอารมณ์ หรือปล่อยตามใจ นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่า อารมณ์มีอิทธิพลมากกว่าสติปัญญา โดยมนุษย์ทุกคนแล้วยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง ทำให้ ส่วนใหญ่ของพฤติกรรมแล้วอยู่บนพื้นฐานของอารมณ์และความรู้สึก รูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์ แบ่งได้เป็น 2 อย่าง ดังนี้

1). พฤติกรรมภายนอกหรือพฤติกรรมเปิดเผย (Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ทำให้ผู้อื่นสามารถมองเห็นและสังเกตได้ เช่น การเดิน การหัวเราะ การพูด การยิ้ม ฯลฯ

2). พฤติกรรมภายในหรือพฤติกรรมปกปิด (Covert Behavior) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงแล้ว แต่ผู้อื่นไม่สามารถมองเห็นหรือสังเกตได้โดยตรง จะทราบได้เมื่อบุคคลนั้นจะเป็นผู้บอกหรือ แสดงบางอย่างเพื่อให้คนอื่นรับรู้ได้ เช่น ความคิด อารมณ์ การรับรู้

2.1 ประเภทของพฤติกรรมมนุษย์

นักจิตวิทยาแบ่งพฤติกรรมมนุษย์ออกมาหลากหลายแนวคิด โดย สุกัทยา ปิ่นทะแพทย์ (2542, หน้า 2-5) ได้สรุปออกเป็น 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1) พฤติกรรมที่ปรากฏด้วยการสังเกต พฤติกรรมภายนอก (Overt) คือ พฤติกรรมที่ ปรากฏเห็นได้อย่างชัดเจน และพฤติกรรมภายใน (Covert) คือพฤติกรรมที่ไม่ปรากฏให้ สามารถสังเกตเห็น ได้อย่างชัดเจน

2) แบ่งจากแหล่งที่เกิดพฤติกรรม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในร่างกาย เมื่อ บุคคลมีวุฒิภาวะ เป็นพฤติกรรมความพร้อมที่เกิดขึ้นโดยมีธรรมชาติเป็นตัวกำหนด โดยมี สิ่งแวดล้อมเป็นตัวกระตุ้น เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากประสบการณ์ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

3) ภาวะทางจิตของบุคคล พฤติกรรมที่กระทำโดยรู้ตัว (Conscious) เป็น พฤติกรรม ที่อยู่ในระดับจิตสำนึก และพฤติกรรมที่กระทำโดยไม่รู้ตัว (Unconscious) เป็น พฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิต ไร้สำนึก หรือจิตใต้สำนึก หรือเรียกอีกอย่างว่า พฤติกรรมที่ขาดสติสัมปชัญญะ

4) แหล่งพฤติกรรมการแสดงออกของอินทรีย์ พฤติกรรมทางกายภาพ (Physiological Activities) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกโดยใช้อวัยวะของร่างกายอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การ เคลื่อนไหวร่างกายด้วยแขนหรือขา การปรับเปลี่ยนอวัยวะของร่างกาย การพยักหน้า การ โคลงตัว เป็น ต้น และพฤติกรรมทางจิตใจ (Psychological Activities) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ใน ระดับ ความคิด ความเข้าใจ หรือเกิดอารมณ์ เป็นต้น

5) การทำงานของระบบประสาท พฤติกรรมที่ควบคุมได้ (Voluntary) เป็น พฤติกรรมที่ อยู่ในความควบคุม และการสั่งการด้วยสมอง จึงสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามที่ ต้องการ และพฤติกรรม ที่ควบคุมไม่ได้ (Involuntary) เป็นพฤติกรรมการทำงานของระบบร่างกาย ที่ เป็นไปโดยอัตโนมัติ เช่น กิริยา สะท้อน สัญชาตญาณ และการทำงานของระบบอวัยวะภายใน เป็นต้น

จากข้อความข้างต้น พฤติกรรมของมนุษย์จึงแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ พฤติกรรมที่เกิดจากภาวะทางกาย และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากสภาวะทางจิตใจ มีทั้งประเภทที่รู้ตัว และไม่รู้ตัว แบ่ง ออกเป็น ที่ควบคุมได้ และแบบที่ไม่สามารถควบคุมได้

1. การเกิดของพฤติกรรมมนุษย์ ได้มีผู้วิจัยต่างๆ มากมายให้ความสนใจกับพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อความเข้าใจใน พฤติกรรม และเพื่อนำไปปรับใช้ ทำให้ได้เกิดมีความเชื่อหลักการและทฤษฎีต่างๆ เกิดขึ้น จากผู้รู้ นักวิจัย และนักการศึกษาหลายท่านที่พยายามหาคำมาเพื่ออธิบาย พฤติกรรมของมนุษย์ กาญจนา พูนสินรุ่งโรจน์ (2558 หน้า 14) สามารถรวบรวมทัศนะต่างๆ เป็นหมวดหมู่ได้ 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดันภายในตัวของมนุษย์ 2) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดันของสิ่งแวดล้อมและ 3) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากทั้งแรงผลักดันภายในตัวมนุษย์ และสามารถอธิบายพฤติกรรมที่เกิดจากแรงผลักดันต่างๆ ได้ดังนี้

1.1 พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดันภายในตัวมนุษย์

ความต้องการ คือ แรงผลักดันที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา ซึ่งความต้องการนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ความต้องการทางร่างกาย และความต้องการ ทางจิตใจ (กันตยา เพิ่มผล, 2551 หน้า 112)

1) ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นแรงผลักดันที่อยู่ใน ระดับพื้นฐานและมีพลังอำนาจสูงสุด เพราะเป็นแรงผลักดันที่จะทำให้ชีวิตอยู่รอด มนุษย์จะดิ้นรนทุก วิถีทางเพื่อให้ได้มาเพื่อความต้องการทางร่างกาย ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นทั้งทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

2) ความต้องการทางจิตใจ เป็นแรงผลักดันที่อยู่ในระดับสูงขึ้นไปกว่า ความต้องการทางร่างกาย แต่มีพลังอำนาจน้อยกว่า เพราะความต้องการทางจิตใจนี้ ไม่ใช่ความต้องการที่เป็นความตายไม่ใช่ความต้องการที่จะต้องดิ้นรนเพื่อให้อยู่รอด นักจิตวิทยาหลายคนได้อธิบายถึงแรงผลักดันภายในร่างกาย อันมีผลทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ ดังนี้

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาชาวออสเตรีย ได้วิเคราะห์จิตมนุษย์ออกเป็นองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) ส่วนทั้งสามนี้ประกอบเป็นโครงสร้างทางจิต (ศรีราชา เจริญพานิช, 2526 หน้า 13)

อิด เป็นสัญชาตญาณในตัวมนุษย์ ซึ่งอยู่ในรูปของพลังงานที่คอยผลักดัน ให้แสดงพฤติกรรมต่างๆ พลังงานนี้มีด้วยกันสองส่วน คือ ส่วนแรกจะผลักดันให้มีชีวิตอยู่รอด เรียกว่า สัญชาตญาณชีวิต และส่วนที่สองจะผลักดันให้ชีวิตดับ เรียกว่า สัญชาตญาณความตาย อิดเป็นส่วนหนึ่งของจิต ที่มนุษย์เราไม่รู้สึกรู้เห็น เป็นจิตใต้สำนึก แรงผลักดันนี้มีอยู่โดยที่มนุษย์เราไม่รู้ตัว เป็น

แรงผลักดันไร้สำนึก อุดจะผลักดันให้จิตอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนใหญ่และส่วนที่รู้ตัว ที่เรียกว่า อีโก้ ให้กระทำในสิ่งต่างๆ ตามที่จิตต้องการ ทั้งส่วนที่เป็นสัญชาตญาณชีวิต และส่วนที่เป็นสัญชาตญาณความตาย จึงเป็นตัวตอบสนอง ความต้องการของจิต ส่วนของจิตที่ทำหน้าที่ควบคุมสัญชาตญาณ เหล่านี้คือ ซุปเปอร์อีโก้ หรือ มโน ธรรมที่มีอยู่ในจิตของแต่ละบุคคล เป็นความรู้สึกรู้ผิดชอบชั่วดี เป็นผลมาจากการอบรมสั่งสอนของ ครอบครัวและสังคม ทำให้จิตและอีโก้มีพฤติกรรมอยู่ในทางที่ถูกที่ควร ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

แรงผลักดันของจิตจะทำให้เกิดความเครียด อีโก้จะต้องพยายาม ตอบสนองความต้องการของจิตเพื่อลดความเครียด แต่ความต้องการของจิตบางอย่าง อีโก้ก็ไม่สามารถทำตามเพราะไปขัดกับมโนธรรมในซุปเปอร์อีโก้ จึงทำให้เกิดความเครียด และความวิตกกังวลใจ ทำให้ความวิตกกังวลเป็นแรงผลักดันพฤติกรรมอีกแรงหนึ่ง เพื่อปกป้องตนเองให้รอดจากความเครียด ความวิตกกังวล อีโก้จึงต้องพัฒนาพฤติกรรมป้องกันที่เรียกว่า “กลไกป้องกัน” ซึ่งเป็นไปโดยไม่รู้สึกรู้ตัว ตัวอย่างพฤติกรรมป้องกัน ได้แก่

1. การเก็บกด (Repression) คือ อีโก้จะพยายามเก็บความรู้สึกที่เป็น ความต้องการ ความปรารถนาที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ความอิจฉาพี่น้องของตนเอง กลัวที่จะแสดงออกมาอาจถูกดูตำหนิได้
2. การถอดแบบ (Identification) เป็นการยอมรับในสิ่งที่จิตเกิดความ อิจฉาและนำเอา พฤติกรรมของสิ่งนั้นมาเป็นแบบแผนแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งทำให้ความ วิตกกังวลหมดไปได้
3. การยึดแน่น (Fixation) เป็นการยึดแน่นในพฤติกรรมที่ตนต้องการแต่ไม่ได้รับการ ตอบสนองตั้งแต่ตอนวัยเด็ก จนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็แสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้ ได้มาซึ่งสิ่ง ตอบสนองต่อความต้องการ
4. การแสดงพฤติกรรมตรงข้าม (Reaction Formation) คือ การแสดง ที่ตรงข้ามกับความ ต้องการของจิตที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น เด็กผู้หญิงอิจฉาแม่ แต่แสดงพฤติกรรมเป็นห่วง หรือเอาอกเอาใจตลอดเวลา
5. การตำหนิผู้อื่น (Projection) เป็นการคิดว่า ผู้อื่นมีลักษณะไม่ดี เพื่อกลบเกลื่อน ลักษณะที่มีในตนเอง เพื่อตนเองจะได้เกิดความสุขสบายใจ
6. การถดถอย (Regression) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ถดถอยไปสู่วัยเด็ก

7. พฤติกรรมเปี่ยมเบน (Sublimation) เป็นการแสดงพฤติกรรมอย่างอื่นเพื่อทดแทนพฤติกรรมที่ตนต้องการ แต่ไม่สามารถแสดงออกได้ เช่น ความต้องการทางเพศ ความก้าวร้าวก็แสดงออกในรูปการเขียนกลอน การร้องเพลง การทำงานหนัก เป็นต้น

8. การทดแทน (Displacement) คือ การแสดงอารมณ์กับอีกบุคคลหนึ่งหรือสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นการทดแทน เช่น ถูกหัวหน้าดุด่า ก็ไประบายกับลูกเมียที่บ้าน อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) (ศิววรรณ เสรีรัตน์, 2541) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) นักจิตวิทยาคนนี้มีความเชื่อว่า มนุษย์มีใช้ทาสของแรงผลักดันต่างๆ เช่น ความหิวกระหายเท่านั้น แต่มนุษย์ยังเกิดมาพร้อมศักยภาพ ของความเป็นมนุษย์ต่างๆ เช่น ความอยากรู้ ความสร้างสรรค์ และความต้องการที่จะพัฒนาตนเองจนเต็มขีดความสามารถ โดยมาสโลว์ได้ให้ความสำคัญถึงความต้องการให้แต่ละคน ในการพัฒนา ศักยภาพของตนให้เป็นจริงขึ้นมาเป็นพิเศษ มนุษย์มีความต้องการ 5 อย่าง ซึ่งเรียงตามลำดับความสำคัญมากน้อยก่อนหลังได้ดังนี้

1). ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน เป็นต้น

2). ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Security or Safety Needs) เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้ว มนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการ ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการความ มั่นคงในชีวิต และหน้าที่การงาน

3). ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราจะต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน ต้องการเพื่อนการมีโอกาสเข้ามาผสมผสานสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

4). ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) หรือ ความภาคภูมิใจ ในตนเอง เป็นความต้องการการได้รับการยกย่อง นับถือ และสถานะจากสังคม เช่น ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ ความต้องการมีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

5). ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self- Actualization) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล เช่น ความต้องการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ ความต้องการทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง เป็นต้น

จากลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามความเชื่อของมาสโลว์ แสดงให้เห็นว่า ความต้องการทางสรีระยังเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สุดของมนุษย์ และเมื่อความต้องการในขั้นนี้ได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะเป็นความต้องการในระดับสูงต่อไปอีกเรื่อยๆ

ความเชื่อในพระพุทธศาสนา เชื่อว่า แรงผลักดันพฤติกรรมของมนุษย์อันเป็น ผลมาจากแรงผลักดันในตัวมนุษย์นั้น คือ ความอยากซึ่งเรียกว่า ตัณหา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 อย่าง คือ

1). กามตัณหา คือ ความอยากในสิ่งที่น่าใคร่ น่าปรารถนา น่าพอใจ ในรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส

2). ภวตัณหา คือ ความอยากจะเป็นในสิ่งต่างๆ เช่น เป็นเศรษฐีของประเทศ 3.) วิภวตัณหา คือ ความอยากพ้นจากสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาต่างๆ

ทั้ง 3 ตัณหานี้ จะทำให้มนุษย์เกิดความยึดมั่นในความอยาก และความอยากจึงเป็นแรงผลักดันให้มนุษย์กระทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่จะสนองความอยากตามที่คาดหวังไว้

3.5 ความหมายของพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

จากการศึกษาความหมายพฤติกรรมข้างต้น มีหลายลักษณะ จึงมีการนิยามความหมายให้กับ พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ดังนี้

อริสโตเติล (Aristotle) เป็นผู้เริ่มกล่าวถึงความเชื่อนี้ ต่อมาความคิดเช่นนี้ กลับมามีอิทธิพลอีกในยุคของจอห์น ลอคค์ (John Locke) เบิร์คลีย์ (Berkley) และอีกหลายคนซึ่ง เชื่อว่า ประสบการณ์ของมนุษย์เป็นสิ่งที่ทำให้คนเราเกิดการเรียนรู้ที่จะกระทำพฤติกรรมเมื่อเกิดมานั้น มนุษย์มิได้มีความรู้ติดตัวมาแต่อย่างใด ล้วนแล้วแต่ต้องเรียนรู้ภายหลัง จากเกิดมาแล้วทั้งสิ้น ต่อเมื่อ มีประสบการณ์แล้วจึงจะเรียนรู้ และจดจำประสบการณ์นั้นเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการแสดง พฤติกรรมในอนาคตต่อไป (สิทธิโชค วรรณสันติกุล, 2528, หน้า 2)

สกินเนอร์ (Skinner) เป็นนักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำแนวคิดนี้ โดยแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมมนุษย์ถูกควบคุมโดยเงื่อนไขแห่งการเสริมแรง และเงื่อนไขแห่งการลงโทษ และด้วยเหตุนี้เองมนุษย์จึงไม่มีเสรีภาพแต่ประการใด และยังกล่าวว่า ผล การกระทำของคนเรามีอยู่ 2 ประการ คือ ผลการกระทำที่ทำให้พอใจ ซึ่งจะทำให้หน้าที่เป็นแรงเสริม ให้แก่การกระทำนี้มีต่อไป (เงื่อนไขแห่งการเสริมแรง) และผลการกระทำที่ทำให้ไม่พอใจ ซึ่งจะ เป็น ตัวการที่ทำให้คนเราหยุดพฤติกรรมหรือการกระทำอันจะนำมาซึ่งผลการกระทำเช่นนี้ใน อนาคต (เงื่อนไขแห่งการลงโทษ)

เอมิกา เหมมินทร์ (2556, หน้า 5) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในเรื่องประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้อย่างน้อยที่สุด ของทางที่ใช้อย่างน้อยที่สุด ความถี่ในการใช้ต่อวัน ช่วงเวลาที่ใช้ระยะเวลาที่ใช้ต่อวัน ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใดมากที่สุด คุณสมบัติที่ชอบมากที่สุด และแหล่งหรือสื่อที่ทำให้สนใจใช้

กันตพล บรรทัดทอง (2557, หน้า 8) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมการใช้ หมายถึง ลักษณะ การให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น วัตถุประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่องทางการให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ สถานที่ที่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ความถี่ในการใช้ บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ระยะเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

เกวรินทร์ ละเอียดดีนันท์ (2557, หน้า 6) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ (Online Consumer Behavior) หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการ ใช้บริการระบบออนไลน์

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การกระทำกิจกรรมต่างๆ หรือการใช้บริการบน Facebook, Line, Instagram และ Twitter โดยประเมินใน 2 ด้าน คือ 1) ระยะเวลาในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง จำนวนชั่วโมงเฉลี่ย ต่อวันที่เข้าใช้บริการบน Facebook, Line, Instagram และ Twitter และ 2) วัตถุประสงค์การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านบริการบน Facebook, Line, Instagram และ Twitter เป็นต้น

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์

ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

4.1 ปัจจัยจิตลักษณะ หมายถึง ลักษณะทางจิตใจที่ส่งผลผลักดันให้เกิดพฤติกรรมหนึ่งๆ เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นสะสมในตัวบุคคลจากอดีตถึงปัจจุบันมีลักษณะที่ค่อนข้างคงที่ไม่อยู่ได้ อิทธิพลของสถานการณ์ปัจจุบันเช่นความเชื่อ อำนาจในตนเองเหตุผลเชิงจริยธรรมเอกลักษณ์แห่งอิโก้ เป็นต้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2554) ซึ่งลักษณะของสถานการณ์ที่ผู้วิจัยคาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์นั้น ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองสติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต

4.2 ลักษณะมุ่งอนาคต ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต นักจิตวิทยาและนักการศึกษาให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ดังนี้

เคย์ (Kay, 1978 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน 2548) เชื่อว่า บ่อเกิดของ ลักษณะมุ่งอนาคตนั้นอยู่ที่ลักษณะความมั่นคงของสังคม ของบุคคล บุคคลจะต้องเคยได้รับ ประสบการณ์ว่าสิ่งที่ตนรอคอยนั้น ตาได้รับจริงๆ ในที่สุด ส่วนการฝึกเด็กให้อดได้รอนั้นเป็นสิ่งที่ กระทำกันในครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและฐานะสูงเท่านั้น เพราะครอบครัวที่มีฐานะยากจน ย่อมไม่สามารถจะหาสิ่งของให้เด็กตามสัญญาได้มากนัก ทำให้เด็กหมดความเชื่อถือเกี่ยวกับ อนาคตและจะเป็นการเพาะลักษณะมุ่งปัจจุบันแทน นอกจากนี้การเคยประสบความสำเร็จต่างๆ ในชีวิตก็เป็นสิ่งที่เคยเชื่อว่าจะช่วยให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ทำให้บุคคลเกิดความมานะ พยายามในการที่จะทำสิ่งต่างๆ เพราะมีความหวังว่าจะได้ทำสำเร็จดังที่เคยประสบมาแล้ว ฉะนั้น ลักษณะมุ่งอนาคตจึงเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมนั่นเอง

สมดุลย์ ชาญนุวงศ์ (2553) ได้ให้ความหมายลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตัวเองสูง คือ 1) สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ โดยคาดการณ์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ 2) สามารถอดได้รอน ได้ “สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวาน” 3) มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่า ทำดีย่อมได้ผลดีตอบแทน 4) เป็นบุคคลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ อย่างสมเหตุสมผล 5) สามารถงดเว้นจากการกระทำบางชนิดที่สังคมไม่ยอมรับหรือเป็นผลเสียต่อสุขภาพได้

สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลจากการกระทำเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเมือง พิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ต่อดูวางแผนด้านการเรียน ในอนาคตได้และมองเห็นผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

4.3 สถิติปัญญา ความหมายของสถิติปัญญาได้มีนักศึกษาค้นคว้าให้ความหมายของสถิติปัญญาไว้ดังนี้

ศึกษา พาหะมาก (2532) สรุปความหมายของสถิติปัญญาไว้ว่า สถิติปัญญาเป็น ความสามารถของบุคคลที่จะใช้ทำกิจกรรมต่างๆ โดยได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรมและประสบการณ์ ที่ได้รับรู้ มาใช้ในการแก้ปัญหาและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งระดับของ บุคคลนั้นสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือวัดสถิติปัญญา

รัตนา ศิริพานิช (2544) ได้ให้ความหมายของสถิติปัญญา (Intelligence) ตามความหมาย ใน Webster 's New World Dictionary ซึ่งนิยามความหมายไว้ว่า

1. ความสามารถในการเรียนรู้หรือเข้าใจ โดยผ่านประสบการณ์ทางการเรียน โดยบุคคลสามารถรับและรักษาความรู้ที่ได้เรียนรู้ไว้ได้ เช่น เคยเรียนมานานแล้วแต่ก็ยังจำได้ดี

2. ความสามารถในการตอบสนองอย่างรวดเร็ว และถูกต้องในสถานการณ์ใหม่ๆ โดยรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะ สรีวัฒน์ (2544) ได้ให้ความหมายสติปัญญาว่าหมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยมีสมองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและความเจริญเติบโตทางปัญญาของบุคคลมักจะแสดงออกให้เห็นได้ในลักษณะของความสามารถในการคิดด้วยเหตุผลอันก่อให้เกิดการสร้างสรรค์สำหรับการพิจารณาความเจริญเติบโตทางสมอง

สรุปได้ว่า สติปัญญาเป็นความสามารถส่วนบุคคลในการแก้ปัญหา โดยมีสมองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและความเจริญเติบโตทางปัญญาของบุคคล มักจะแสดงออกให้เห็นได้ในลักษณะของความสามารถในการคิด ด้วยเหตุผลอันก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ ซึ่งระดับสติปัญญาของบุคคล สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือวัดสติปัญญา

4.4 ประสบการณ์ทางสังคม ความหมายของปรากฏการณ์ทางสังคม ได้มีนักวิจัยและนักวิชาการได้ให้คำอธิบายไว้ดังนี้

ศิริอร นพกิจ (2545) ได้ให้ความหมาย ประสบการณ์ทางสังคมว่าหมายถึง การคิดหรือการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง มีโอกาสได้คบหา สماعกับเด็กในวัยใกล้เคียงกัน เช่น เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น เล่นรวมกับผู้อื่น โดยไม่เอาแต่ใจตนเอง ให้รู้จักสังเกตปฏิกิริยา ฟังเหตุผลหรือความต้องการของผู้อื่น เล่าประสบการณ์ชีวิตของตนและของผู้อื่นที่ตนประสบมาให้ผู้อื่นฟัง ไปทัศนศึกษาเป็นครั้งคราว เพื่อได้เรียนรู้ชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากบ้านและมีโอกาสได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนประเภทต่างๆ แสวงหาความรู้เกี่ยวกับชีวิต ความเป็นอยู่ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมของบุคคลโดยทั่วไปในสังคม โดยผ่านทางสื่อสารมวลชนที่เหมาะสม เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

สุวรรณี ทองร่มภากุล (2539) ได้ความเห็นว่าการที่จะพัฒนาการรู้คิดของเด็กเด็กควรได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่อยู่เสมอ เช่น การพาเด็กไปเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ทางสังคมโดยตรง นอกจากนี้การที่เด็กได้รับฟังและรับรู้จากสื่อมวลชนต่างๆ ก็ยังเป็นการให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางสังคมอีกทางหนึ่งด้วย

สรุปได้ว่า ประสบการณ์ทางสังคม คือ การคิดหรือการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองมีโอกาสในการคบหาสมาคมเพื่อนในวัยใกล้เคียงกัน เช่น เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น เล่นรวมกับผู้อื่น โดยไม่เอาแต่ใจตนเอง รู้จักสังเกตปฏิกิริยา ฟังเหตุผล หรือความต้องการของผู้อื่น นอกจากนั้นการได้รับฟังและรับรู้จากสื่อมวลชนต่างๆ ก็ให้ประสบการณ์ทางสังคมเช่นเดียวกัน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

4.5 สุขภาพจิต ความหมายของสุขภาพจิต ได้มีผู้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้หลากหลายดังนี้

ฝน แสงสิงแก้ว (2540) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิต หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุขผู้มีอารมณ์มั่นคง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้มีสมรรถภาพในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความพอใจ

องค์การอนามัยโลก (World Organization – WHO, 1996) ได้ให้คำจำกัดความของสุขภาพว่าภาวะ ของความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจและความผาสุกทางสังคม ซึ่งมีใช้ปราศจากโรคหรือการเจ็บป่วยเท่านั้น แนวคิดของสุขภาพจิต ซึ่งอภิปรายโดย WHO Expert Committee on Mental Health ในปี ค.ศ. 1951 บัญญัติทั้งทางชีวภาพและสังคมมีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต ระดับของสุขภาพจิตมิใช่ภาวะที่คงที่ แต่สามารถแปรเปลี่ยนขึ้นๆลงๆได้ สุขภาพจิตโดยนัยหมายถึง

1. สมรรถภาพของบุคคลอย่างราบรื่นกับผู้อื่น
2. ความสามารถในการดำรงชีพอยู่ได้ หรือดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์ได้ในสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

3. นอกจากนี้ยังหมายถึงความสามารถที่จะบรรลุลความพอใจที่สมดุลงและกลมกลืนที่มีต่อความขัดแย้งอันเกิดจากแรงผลักดันที่มีอยู่ในใจกลมกลืนถึงระดับเกิดการผสมผสานอย่างสมบูรณ์มากกว่าการปฏิเสธความพอใจที่สนองความต้องการภายในที่มีอยู่ อันเป็นวิถีของบุคคลที่บุคลิกภาพได้พัฒนาไปในทิศทางที่สามารถให้ความขัดแย้งจากความต้องการภายในได้มีทางระบายออกอย่างเหมาะสม ตามศักยภาพของตนเอง

จากไฮดา (อ้างถึงใน อภิชาติ มงคลและคณะ, 2544) ได้ชี้ประเด็นในการมองสุขภาพจิตไว้ใน 3 ทางคือ

1. AS a Relatively Constant and Enduring Function of Personality เป็นลักษณะโดยทั่วไปค่อนข้างคงที่และพยากรณ์ได้ (Predictable) เป็นลักษณะเฉพาะของบุคลิกภาพ

2. A Momentary Function of Personality and Situation เป็นการเปลี่ยนแปลงชั่วครั้งชั่วคราวในลักษณะของบุคลิกภาพและตามสภาพการณ์ซึ่งสุขภาพจิตอาจแปรเปลี่ยนได้ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ภายนอกและปัจจัยในจิตใจ สุขภาพจิตในลักษณะนี้จะไม่ค่อยคงที่และคาดเดาไม่ได้ในระยะยาว ซึ่งก็คือ ความรู้สึกและการแสดงออกในปัจจุบัน

3. As a Group or Cultural Characteristics เป็นสุขภาพจิตตามลักษณะของกลุ่มหรือวัฒนธรรม โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในแต่ละบุคคล

วีระ ไชยศรีสุข (2539) ได้ให้ความหมายลักษณะของผู้มีสุขภาพจิตดีไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความสามารถและความเต็มใจที่จะรับผิดชอบอย่างเหมาะสมของกลุ่มหรือวัฒนธรรม โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในแต่ละบุคคล

2. เป็นผู้ที่มีความพอใจในความสำเร็จจากการได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม โดยไม่คำนึงว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น จะมีการถกเถียงกันมาก่อน

3. เป็นผู้เต็มใจที่จะทำงานและรับผิดชอบอย่างเหมาะสมกับบทบาทหรือตำแหน่งในชีวิตของเขาแม้ว่าจะทำไปเพื่อต้องการตำแหน่งก็ตาม

4. เมื่อเผชิญกับปัญหาที่จะต้องแก้ไข ก็ไม่หาทางหลบเลี่ยง

5. จะรู้สึกสนุกต่อการขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางต่อความสุขหรือการพัฒนาการ

6. เป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจด้วยความกังวลใจน้อยที่สุด

7. เป็นผู้ที่สามารถถอดได้ รอได้ จนกว่าจะพบสิ่งใหม่

8. เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จด้วยความสามารถที่แท้จริง

9. เป็นผู้ที่คิดก่อนที่จะทำ

10. เป็นผู้ที่เรียนรู้จากความล้มเหลวของตน

11. เมื่อประสบความสำเร็จก็ไม่ขอบคุณใ้อวดจนเกินความเป็นจริง

12. เป็นผู้ปฏิบัติตนได้สมบทบาท

13. เป็นผู้ที่สามารถปฏิเสธต่อการเข้าร่วมกิจกรรมที่สวนทางกับสิ่งที่ตนเองสนใจ

14. เป็นผู้ที่สามารถตอบรับที่เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์สำหรับตนเอง

15. เป็นผู้ที่จะแสดงความโกรธออกมาโดยตรง เมื่อได้รับความเสียหายและแสดงออกเพื่อป้องกันความถูกต้องด้วยเหตุผล

16. เป็นผู้ที่สามารถแสดงความพอใจออกมาโดยตรงและเหมาะสม

17. เป็นผู้ที่สามารถอดทน อดกลั้นต่อความผิดหวังและภาวะคับข้องใจทางอารมณ์ได้ดี

18. เป็นผู้มีลักษณะนิสัยและเจตคติที่ก่อรูปขึ้นอย่างเป็นระเบียบเมื่อเผชิญกับสิ่งยุ่งยากต่างๆ ก็จะสามารถประนีประนอมนิสัยและเจตคติเข้ากับสถานการณ์ที่ยุ่งยากได้
19. เป็นผู้ที่สามารถระดมพลังงานที่มีอยู่ในตัวออกมาใช้ได้อย่างทันที
20. เป็นผู้ที่ไม่พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงความจริง มีความเข้มแข็งและใช้วิจารณ์ญาณที่ดีที่สุด

อภิสิทธิ์ อารงวรานุ (2542) ให้ความเห็นว่า ความสุขของมนุษย์มี 8 เรื่องใหญ่ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสุขภาพจิต

1. ความสุขจากหลักประกันในชีวิต ซึ่งหมายถึง เกิดแก่เจ็บตาย มีผู้ดูแลไม่เป็นไปตามบุญตามกรรมและการมีทรัพย์สินที่ดินทำกิน
2. ความสุขจากการมีสุขภาพและทางใจดี
3. ความสุขจากการที่มีครอบครัวอบอุ่น
4. ความสุขจากการมีชุมชนที่เข้มแข็ง
5. ความสุขจากการมีความภาคภูมิใจ การที่ลูกหลานได้ดีพึ่งตนเองได้ การมีภูมิปัญญาที่จะถ่ายทอดสู่ลูกหลาน
6. ความมีอิสรภาพ การมีอิสระในการคิด การพูดและทำโดยไม่สร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งไม่มีหนี้
7. ความสุขจากการบรรลุธรรม ซึ่งหมายถึง การมีปัญญาที่จะรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในตนเองและสิ่งแวดล้อม
8. มีสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า ต้นไม้ใหญ่

สรุปได้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุข อารมณ์มั่นคง สามารถจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามในจิตใจ ภายใต้อารมณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถวัดได้จากแบบสอบถามวัดสุขภาพจิต

4.6 ปัจจัยแวดล้อม

ปัจจัยแวดล้อมหมายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (เอกรินทร์ สีมหาศาล, 2545)

1. ปัจจัยทางครอบครัว เนื่องจากนักเรียนใช้เวลาอยู่บ้านเป็นส่วนมาก ปัจจัยทางบ้านจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นเป็นอย่างมากสิ่งต่างๆที่มีอยู่และเกิดขึ้นในบ้าน ล้วนส่งผลถึงพฤติกรรม เช่น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว จำนวนสมาชิกภายในบ้าน ความพร้อมของครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นต้น

2. ปัจจัยทางการเรียน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างมากถึงแม้นักเรียนจะใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนน้อยกว่าอยู่บ้าน แต่โรงเรียนก็เป็นสถานที่ที่นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ปัจจัยทางโรงเรียน เช่น ประเภทของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน ชื่อเสียงของโรงเรียน สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและครู เป็นต้น

3. ปัจจัยทางชุมชน ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่สำคัญอีกประการหนึ่งการที่นักเรียนได้อยู่ในท่ามกลางชุมชนแบบใด ก็จะมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมตามแบบอย่างที่ได้พบเห็น ปัจจัยทางชุมชน เช่น ขนาดของชุมชน ที่ตั้งและสภาพแวดล้อมทั่วไปภายในชุมชน เป็นต้น

4. เพื่อน ถือได้ว่าเป็นอิทธิพลที่สำคัญที่สุดของวัยรุ่นเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน สังคมของวัยรุ่นส่วนใหญ่จึงเป็นสังคมของเพื่อน

โดยภาพรวมแล้วปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ล้วนมีความสัมพันธ์กันและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ทั้งสิ้น

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ มีทั้งแนวคิดที่เป็นผลกระทบทางบวกและแนวคิดที่เป็นผลกระทบทางลบ ซึ่งแต่ละแนวคิดมีรายละเอียดสำคัญดังนี้

5.1 ผลกระทบทางบวกของบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์

เนื่องจากบริการบนอินเทอร์เน็ตมีการพัฒนาให้มีรูปแบบการใช้งานที่หลากหลายผู้ใช้สามารถเข้าถึงการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองทั้งเพื่อการศึกษาการทำงานความบันเทิงหรือเพื่อตอบสนองความต้องการอื่นๆสามารถช่วยลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสให้การเรียนรู้ให้กับผู้ที่อยู่ในถิ่นห่างไกลผู้พิการ ผู้สูงอายุช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในเชิงวิชาการเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสังคมแบบเดิมที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกันในเชิงภูมิศาสตร์

ให้หมู่บ้านเมืองประเทศหรือภูมิภาคเดียวกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นสังคมใหม่ เรียกว่า สังคมในโลกไซเบอร์ซึ่งเป็นสังคมเสมือนที่เกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลที่มีความสนใจมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงระยะทางและเวลาที่แตกต่างกัน

เมื่อก้าวถึงเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ในฐานะบริการออนไลน์ที่มีประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์ สามารถสรุปประโยชน์ได้ 4 ดังนี้ (ณัฐยา ช่วยธานี, 2550)

1. ครอบครัวยุคใหม่ เพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารใหม่ให้กับสมาชิกในครอบครัว ทำให้ครอบครัวที่เน้นการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นหลักมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ง่ายขึ้น

2. การเรียน การกระตุ้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวาง การตั้งประเด็นแลกเปลี่ยน ข้อสงสัยต่างๆ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำได้อย่างทันท่วงทีและเป็นเครื่องมือสำหรับผู้สอนในการกระตุ้นการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันผู้สอนสามารถนำเสนอเนื้อหาใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและผู้เรียนสามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสังคมในห้องเรียน เนื่องจากบรรยากาศของเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารผ่านสัมพันธ์ของคนในเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็จะนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ในสังคมจริงในทิศทางที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจริง นอกจากนี้ลักษณะการนำเสนอข้อมูล

3. สุขภาพผู้ใช้งานจะมีความรู้สึกดีและมีความสุขที่ได้ใช้งานเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เมื่อผู้ใช้งานเพื่อตอบสนองความต้องการอย่างเต็มที่ที่จะช่วยผ่อนคลายความเครียดได้

4. สังคม ทางด้านสังคมเครือข่ายทางสังคมออนไลน์มีประโยชน์ดังนี้

4.1 รับ – ส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องเสียเงินค่าตราไปรษณียากรถึงแม้จะเป็นการส่งข้อความไปต่างประเทศก็ไม่ต้องเสียเงินเพิ่มขึ้นเหมือนการส่งจดหมายไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ นอกจากจะส่งข้อความตัวอักษรแบบจดหมายธรรมดาแล้วยังสามารถส่งแฟ้มภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและเสียงพร้อมกันไปได้ด้วย

4.2 สนทนากับผู้อื่นที่อยู่ห่างไกลได้ทั้งในลักษณะการพิมพ์ข้อความและเสียง

4.3 ร่วมกลุ่มอภิปรายหรือกลุ่มข่าวเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือพูดคุยแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้ที่สนใจในเรื่องเดียวกันเป็นการขยายวิสัยทัศน์ในเรื่องที่สนใจนั้น ๆ

5.2 ผลกระทบทางลบของบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์

เนื่องจากสมาชิกที่ใช้บริการเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ สามารถสร้างตัวตนใหม่ที่มีอาจมีบุคลิกนิสัยรูปลักษณ์หรือแม้แต่อายุที่แตกต่างไปจากตัวตนที่แท้จริงซึ่งอาจเป็นการใช้งาน

เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ในทางที่ผิดจนเกิดผลกระทบต่อตนเองหลายด้าน เช่น ความสัมพันธ์ ครอบครัว การเรียน สุขภาพและสังคม เช่น (มานิตย์ จุมปา, 2554)

1. ครอบครัวผู้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือใช้งานเครือข่ายทางสังคมออนไลน์เป็นระยะเวลานานอาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวลดลง

2. การเรียน การใช้งานเครือข่ายทางสังคมออนไลน์จนไม่สามารถแบ่งเวลาได้อย่างเหมาะสม อาจเกิดผลกระทบต่อหน้าที่ความรับผิดชอบของเด็กโดยตรง เช่น เด็กไม่สนใจการเรียนไม่ทำการบ้าน หนีเรียน ผลการเรียนตกลงจากเดิม

3. สุขภาพ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ติดต่อกันเป็นเวลานานมากเกินไปอาจก่อให้เกิดปัญหาโรคติดอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นอาการทางจิตประเภทหนึ่งมีอาการที่ต้องสงสัยเช่นมีความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตต่อเนื่องกันเป็นเวลานานเรื่อยๆ รู้สึกหงุดหงิด หดหู่ กระวนกระวาย เมื่อใช้อินเทอร์เน็ตน้อยลงหรือหยุดใช้ คิดว่าเมื่อได้ใช้อินเทอร์เน็ตแล้วจะทำให้รู้สึกดีขึ้นแต่โดยความเป็นจริงแล้วการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเวลานานก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกาย เช่น ปวดเมื่อยตามตัว ข้อมือและเหนียวล้าทางสายตา

4. สังคม การที่ผู้ใช้งานเครือข่ายทางสังคมออนไลน์บางคนสร้างตัวตนขึ้นมาใหม่ในการติดต่อสนทนากับผู้อื่น โดยให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ เช่น เพศ อายุ ภาพถ่ายอาชีพและข้อมูลส่วนตัวด้านอื่นๆ เพื่อล่อลวงให้คู่สนทนาสนใจตัวตนใหม่และนัดพบเพื่อการกระทำอันตรายในลักษณะต่างๆ จนอาจเกิดปัญหาร้ายแรงต่อชีวิตและทรัพย์สิน (ไชยรัตน์ บุตรพรหม, 2545)

ปิยะพงษ์ ป้องภัย (2554) เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นบริการออนไลน์ที่มีโทษต่อชีวิตมนุษย์หลายด้านดังนี้

1. เสียเวลา บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์มีมากเกินไปอีกทั้งยังเล่นคล้ายๆกันงานการไม่ต้องทำ ยังเสียเวลาไปกับเรื่องนี้ สุดท้ายไม่รู้จักรใครสักคน เพราะเป็นความสัมพันธ์เพียงฉาบฉวย ขาดการสื่อสารระหว่างบุคคลแบบเผชิญหน้าที่แท้จริง ไม่ต้องการรู้จักกันจริง

2. กำลังตกเป็นเหยื่อนักการตลาดยุคใหม่เริ่มเห็นอิทธิพลของเครือข่ายทางสังคมแบบนี้เริ่มพยายามมองว่าจะเข้ามาแทรกซึมถึงกลุ่มลูกค้าได้อย่างไร ยุทธวิธีอย่างไร Viral marketing การสร้าง Buzz word เริ่มมีให้ได้ยินมากขึ้นเรื่อยๆ บางผลิตภัณฑ์เริ่มเห็นอิทธิพลของเครือข่ายทางสังคมแบบนี้ เริ่มพยายามมองว่าจะเข้าแทรกซึมถึงกลุ่มลูกค้าได้อย่างไร

3. ไม่มีประโยชน์ จากการต้องทำอะไรเดิมๆ แม้ความสวยงามของเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ การเชื่อมโยงผู้คนเข้าหากัน แต่สิ่งเหล่านั้นไม่มีความหมายอะไรที่ได้กล่าวไปข้างต้น มันไม่มีเหตุผลและไม่สามารถอธิบายได้ว่า ทำไมคนนี่ถึงเชื่อมโยงต่อกับคนคนนั้น

5.3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์

สุขุมมาลย์ คิตรอบ (2552) การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ หมายถึง การใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ในทางที่เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น

ด้านการศึกษา สามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลด้านการบันเทิง ด้านการแพทย์และอื่นๆ ที่น่าสนใจระบบเครือข่ายทางสังคมออนไลน์จะทำหน้าที่เสมือนเป็นห้องสมุดขนาดใหญ่ผู้ใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์สามารถติดต่อกับผู้ใช้ต่างสถานที่เพื่อค้นคว้าข้อมูลที่ต้องการศึกษาได้ทั้งที่ข้อมูลเป็น ข้อความ เสียงภาพเคลื่อนไหวต่างๆ เป็นต้น

ด้านการบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ สันทนาการ เช่น การค้นหาวารสารต่างๆผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่า Magazine online รวมทั้งหนังสือพิมพ์และข่าวสารอื่นๆ โดยมีภาพประกอบที่จอลคอมพิวเตอร์เหมือนกับวารสาร ตามร้านหนังสือทั่วไปสามารถฟังวิทยุผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์ได้สามารถดึงข้อมูล (Download) ภาพยนตร์ เพลง ทั้งเก่าและใหม่มาดูได้

เพื่อให้การใช้ชีวิตในสังคมออนไลน์เป็นไปอย่างสร้างสรรค์สร้างประโยชน์ให้แก่สังคม มีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตผู้ใช้ควรเลือกแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ตอย่างรู้เท่าทันและมีวิจารณญาณรู้จักแยกแยะสิ่งที่ดีและผิดมีความหนักแน่นในศีลธรรมไม่ลุ่มหลงไปกับสิ่งยั่วยวนใจในรูปแบบต่างๆรวมถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับภัยอันตรายหรือผลเสียที่อาจได้รับเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมก่อนเกิดเหตุและใช้งานผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ โดยความเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกันทำให้เกิดสังคมของการใช้งานเครือข่ายทางสังคมออนไลน์เป็นไปอย่างมีความสุข

5.4 ทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด

ทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด (Communication Technology Determinism) กลุ่มนักคิดของทฤษฎีนี้มีความเห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังคมและวัฒนธรรมต่างล้วนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงซึ่งกันและกันได้ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อันได้แก่ เทคโนโลยีและสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสารสนเทศอื่นๆ ได้แก่สื่ออินเตอร์ สื่อมวลชน ล้วนต่างเป็นปรากฏการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนอันรวมไปถึงวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ด้วย ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกิดขึ้นและใช้งานอยู่ในปัจจุบันต่างๆได้รับการยอมรับร่วมกันจากหลายๆ ฝ่ายว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนับว่าเป็นหนึ่งในโครงสร้างสำคัญของฐานทางเศรษฐกิจ ตลอดจนโครงสร้างอำนาจ ต่างๆ ของสังคมทั้งระบบ ทั้งนี้เป็นเพราะ

ความคิด ภาพลักษณ์และข้อมูลข่าวสารต่างๆ ล้วนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบความหมายและระบบวัฒนธรรมในขณะเดียวกันนั่นเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2541)

จากแนวคิดกลุ่มทฤษฎีดังกล่าว อาจอธิบายความหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกับสังคมและวัฒนธรรมได้เป็นสองทิศทางหลักๆ ตามแนวคิดของกลุ่มนักคิดเด่นๆ จากทั้งสองทฤษฎี ซึ่งก็มีบทบาทเชื่อมโยงเกี่ยวข้องในฐานะของความเป็นนักวิชาการด้านการสื่อสารด้วย โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความเป็นปัจเจกบุคคลในเรื่องของเวลา สถานที่ ที่ส่งต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันไป ทั้งนี้กลุ่มทฤษฎีนี้เชื่อว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถที่จะช่วยกำหนดหรือชี้นำสังคม ตลอดจนวัฒนธรรมต่างๆ ในสังคมหนึ่งๆ ได้

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถแบ่งแนวคิดในกลุ่มนี้ออกเป็น 4 ทฤษฎีหลัก คือ

1. ทฤษฎีเชื่อว่าเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเป็นตัวกำหนดสังคมหรือชี้นำสังคมได้
2. ทฤษฎีเทคโนโลยีสารสนเทศทุนนิยม (Cybernetic Capitalism)
3. ทฤษฎีการครอบงำด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือจักรวรรดินิยมด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Imperialism)
4. ทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ (Cultivation Theory) สิ่งในที่นี้จะกล่าวถึงทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดสังคม (Technological Determinism) เพียงทฤษฎีเดียวดังนี้

ทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดสังคมหรือชี้นำสังคม โดยภาพรวมของทฤษฎีนี้ คือ ความพยายามในการเชื่อมโยงกันระหว่างศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคหนึ่งๆ ที่จะต้องเชื่อมโยงกับโครงสร้างหลักของสังคมในยุคหนึ่งๆ นั่นเอง ดังเช่นเว็บไซต์ (website) ที่เป็นตัวอย่างของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคปัจจุบันที่ธรรมชาติของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประเภทนี้สามารถเป็นได้ทั้งสื่อที่สามารถแพร่กระจาย (Broadcast) ในขณะเดียวกันการที่สื่อที่อาจอยู่กับที่ (Non-Broadcast) ยังเป็นสื่อที่มีโครงสร้างที่ปราศจากแนวเขตกันของอาณาเขตแต่ละประเทศ (Non-national Structure) แมค ควอล (Mcquail) ได้ประมวลคุณลักษณะเด่นๆ ของกลุ่มทฤษฎีไว้ดังนี้ (McQuail, D. And Windahl, S., 1993) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนับว่าเป็นเครื่องมือหรือกลไกพื้นฐานของสังคมทุกสังคม

1. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแต่ละชนิดจะเหมาะกับโครงสร้างของสังคมแต่ละอย่าง
2. กระบวนการผลิตและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะทำให้สามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมได้

3. การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในแต่ละครั้งจะทำให้เกิด การปฏิวัติและเปลี่ยนแปลงสังคมตามมา

มาร์แชลแมคลูฮัน (MashalMcluhan) เป็นนักคิดในสำนักโทรอนโตมองเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารในแง่ชื่นชมยินดี แมคลูฮัน มีความเชื่อว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารสามารถที่จะส่งผลให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ โดยสรุปแล้วแมคลูฮันมีแนวคิดหลักๆ ดังนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ช่วยทำให้ประสบการณ์ของมนุษย์สามารถแผ่ ขยายกว้างออกไป สื่อทุกชนิดคือการขยายประสบการณ์ด้านทักษะของมนุษย์ (Extension of Experience) โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่เรียกว่า “หมู่บ้านโลก” (Global Village) ทำให้คนจำนวนมากสามารถรู้เรื่องราวที่ไหนกำหนด ภายในระยะเวลาที่รวดเร็วหรือเวลา เดียวกัน แม้จะมีที่อยู่ทางกายภาพที่อยู่คนละซีกโลกก็สามารถทราบเรื่องราวในเวลาจริงได้ผ่านสื่อ เช่น เว็บไซต์และอินเทอร์เน็ต ดังนั้นอุปสรรคในประเด็นที่เกี่ยวกับระยะทางหรือกาลเวลา กลายเป็น เรื่องไร้ความหมายและไม่สามารถปิดกั้นประสบการณ์ของมนุษย์

2. ตัวสื่อ คือสาร (Medium is the message) แมคลูฮัน ไม่สนใจหรือให้ความสำคัญ เกี่ยวกับเนื้อหาที่ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อ แต่เขาให้ความสำคัญกับกับประเภทหรือรูปแบบของสื่อ กล่าวคือ การส่งข้อความใดไม่สำคัญเท่าการส่งข้อความผ่านสื่อชนิดใด แมคลูฮันเชื่อว่าการ เปลี่ยนตัวสื่อเท่านั้น ก็สามารถสร้างผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ต่างๆให้เกิดใน สังคมมนุษย์ได้

จากแนวคิดดังกล่าว ได้ส่งผลสู่ประเด็นสำคัญของทฤษฎีที่เชื่อว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเชื่อว่า สื่อ (Media) เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการที่จะเป็นผู้กำหนดการสื่อสารและ ทำยสุดก็คือ การขึ้นารบบสังคม วัฒนธรรม และวิถีของผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นาใน ระดับปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการคิด อารมณ์และการแสดงออกต่างๆ ภายในตนเองหรือ ภายในองค์กรของตนเองเข้าสู่สังคมแห่งความทันสมัยและเท่าทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ

5.5 ทฤษฎีทางอารมณ์

ทฤษฎีของชัคเตอร์-ซิงเกอร์ (Schachter-Singer-Theory) บางทีเรียกว่า “ทฤษฎีการที่ แสดงถึงการรู้การเข้าใจ” (Cognitive Labeling Theory) เป็นทฤษฎีที่เน้นใน 2 องค์ประกอบที่ สำคัญ (Baron, R.A.And Byrne,D.1997) คือ การรู้การเข้าใจและสถานการณ์ในสังคมที่มีบทบาท ต่อการกำหนดสภาวะอารมณ์คือการที่บุคคลจะมีอารมณ์แบบใดขึ้นอยู่กับความรู้และเข้าใจ สิ่งแวดล้อมทางสังคมและการเลือกตอบสนองของบุคคล ทฤษฎีนี้มีการเปรียบเทียบมนุษย์ผู้เพลง

การหยอดเหรียญลงไป เท่ากันเป็นการถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก เข้าไปปลุกกระบวนที่ทำให้เกิดอารมณ์ แต่จะเป็นเพลงแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้ที่เลือกเพลง จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “ทฤษฎีอารมณ์ตู้เพลง” (Jukebox Theory of Emotional) ทางสังคมเรียกอย่างไร จึงจะดูดีและเป็นที่ยอมรับ

ความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) องค์ประกอบที่สำคัญของความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ 5 ด้าน ได้แก่ (นงพงา ลิ้มสุวรรณ, 2547)

1. การรู้จักอารมณ์ของตนเอง (Know one's Emotional) แนวทางในการพัฒนาการรู้จักอารมณ์ตนเองทำได้ดังนี้
  - 1.1 ให้เวลาแก่ตนเองในการทบทวนอารมณ์ของตน พิจารณาว่าเราเป็นคนมีลักษณะอารมณ์เช่นไร มักจะคล้อยตามอารมณ์ตนเอง คล้อยตามอารมณ์ผู้อื่นหรือคล้อยตามสิ่งแวดล้อมภายนอก
  - 1.2 ฝึกการรู้ตัวบ่อยๆ มีสติอยู่กับการรู้ตัว
2. การจัดการ (บริหาร) อารมณ์ของตนเอง (Managing Emotions) ทำได้โดย
  - 2.1 ทบทวนว่ามีอะไรบ้างที่เราทำลงไปเพื่อตอบสนองอารมณ์ที่เกิดขึ้น ดูด้วยว่าผลที่เกิดตามมาเป็นเช่นไร
  - 2.2 เตรียมการในการแสดงอารมณ์ ตั้งใจไว้เกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ในคราวต่อไป ฝึกการสั่งตัวเองว่าจะทำอะไร จะไม่ทำอะไร
  - 2.3 ฝึกการรับรู้สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นแล้วหรือที่เราต้องเกี่ยวข้องในด้านดี มอง ฟัง สิ่งดี สร้างอารมณ์แจ่มใสเกิดความสุขสบายใจ
  - 2.4 ฝึกการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้อื่น สิ่งอื่นที่อยู่รอบตัว
  - 2.5 ฝึกการมองหาผลประโยชน์ โอกาสจากอุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการเปลี่ยนมุมมองหาแง่ดี โดยคิดว่าเป็นสิ่งท้าทาย ให้เราได้แสดงความสามารถ
  - 2.6 ฝึกการผ่อนคลายที่เกิดจากอาการไม่ดี โดยเลือกวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง
3. การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง (Motivating Oneself) แนวทางในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง อาจทำได้ดังนี้
  - 3.1 ทบทวนว่าสิ่งที่สำคัญในชีวิตของเรามีอะไรบ้างที่เราต้องการ อยากได้ อยากมี อยากเป็น จัดลำดับความสำคัญ แล้วพิจารณาว่าการจะบรรลุสิ่งที่ต้องการแต่ละสิ่งนั้น สิ่งใดที่มีทางเป็นไปได้สิ่งใดเป็นไปได้ไม่ได้ สิ่งใดจะเกิดประโยชน์ สิ่งใดจะเกิดโทษ

3.2 นำความต้องการในข้อที่เป็นไปได้และเกิดประโยชน์มาตั้งเป็นเป้าหมายที่ชัดเจนให้แก่ตนเองแล้ววางขั้นตอนที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมาย

3.3 ในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ต้องระวังอย่าให้เหตุการณ์บางอย่างมาทำให้ไขว่เขวไปจนออกนอกทางที่จะบรรลุเป้าหมาย

3.4 ถ้าท่านเป็นบุคคลประเภท “สมบูรณ์แบบ” (Perfectionist) ต้องพยายามลดความสมบูรณ์แบบลงฝึกสร้างความยืดหยุ่นในอารมณ์ จะได้ไม่เครียดผิพิตหวัง

3.5 ฝึกการมองหาประโยชน์จากอุปสรรค มองหาสิ่งดีจากสิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้นแล้ว เพื่อสร้างความรู้สึกดี ๆ ที่จะเป็นพลังให้เกิดสิ่งอื่น ๆ ต่อไป

3.6 ฝึกสร้างทัศนคติที่ดี (ใช้พื้นฐานในข้อที่ 3.5) ทำความเข้าใจในเรื่องการมองโลกแง่ดีหามุมมองที่ดีในเรื่องที่เราไม่พอใจ มองปัญหาให้เป็นการเรียนรู้ การคิดในแง่ดีทำให้รู้สึก มีพฤติกรรมที่ดีเกิดความพึงพอใจ เป็นการเพิ่มพลังแรงจูงใจให้ตนเอง

3.7 หมั่นสร้างความหมายในชีวิตให้แก่ตนเอง มอง สิ่งดีในตนเองนึกถึงสิ่งที่สร้างความภูมิใจแม้จะเป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อยๆ ในตัวเราและพยายามใช้สิ่งดีในตนสร้างให้เกิดคุณค่าแก่ตนเองและผู้อื่นเสมอ

3.8 ให้กำลังใจตนเองคิดอยู่เสมอว่าเราทำได้เราจะทำลงมือทำ

4. การยังรู้อารมณ์ผู้อื่น (Recognizing Emotional in Others) ทำได้ดังนี้

4.1 ให้ความสนใจการแสดงออกของผู้อื่น จะเห็นอารมณ์ของเขาจากสิ่งต่างๆ

4.2 อ่านอารมณ์ความรู้สึกของเขาจากสิ่งที่สังเกตเห็นว่าเขากำลังมีอารมณ์ความรู้สึกใด

4.3 ทำความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลตามสภาพที่เขาเผชิญอยู่หรือเรียกกันทั่วไปคือเอาใจเขามาใส่ใจเรา

4.4 แสดงการตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นที่เป็นการแสดงว่าเข้าใจ เห็นใจกัน ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกที่ดีต่อกัน

5. การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (Handling Relationships) ทำได้โดย

5.1 การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จำเป็นต้องมีพื้นฐานมาจากการมองตนเองและผู้อื่นในแง่ดี การฝึกสร้างความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจผู้อื่นจะทำให้การเริ่มต้นของการมีความสัมพันธ์ภาพที่ดีเกิดขึ้น

5.2 ฝึกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ชัดเจน ฝึกการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี ที่สำคัญคำนึงถึงความรู้สึกของผู้รับการสื่อสารด้วย (สื่อสารด้วยหัวใจ)

5.3 ฝึกการแสดงน้ำใจ ความอ่อนเพื่อรู้จักการให้ การรับ การแลกเปลี่ยน

5.4 ฝึกการให้เกียรติผู้อ่านอย่างจริงใจ ให้การยอมรับ

5.5 ฝึกการแสดงความชื่นชอบ ชื่นชมและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

หน้าที่ของอารมณ์

1. เป็นตัวเราให้เกิดพฤติกรรมเปรียบกับการให้สัญญาณว่าจะมีบางสิ่งที่สำคัญเกิดขึ้นและอารมณ์จะส่งผลให้เกิดการกระทำที่รุนแรง

2. เป็นตัวรวบรวมอารมณ์จะทำให้การรับรู้ของเรามีสีสันกับตัวเองและผู้อื่นรวมทั้งยังทำให้รวบรวมการคิดเป็นระบบที่รู้สึกได้

3. เป็นตัวนำและเป็นตัวสนับสนุนให้มีพฤติกรรมต่อเนื่องไปเราจะพบว่าสัตว์ที่โกรธจะต่อสู้ คนที่มีความกลัวจะถอยหนี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าอารมณ์เป็นตัวนำให้เกิดพฤติกรรมและยังสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมที่ต่อเนื่องต่อไป

4. การสื่อสารของอารมณ์หรือสัญญาณของอารมณ์นั้นจะแสดงออกโดยทางสีหน้าได้ในระดับหนึ่งในชีวิตประจำวันทุกคนต้องรู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเองเพราะทุกวันเราจะเกิดอารมณ์ต่าง ๆ ขึ้น เช่น อารมณ์เบื่อ เศร้า เครียด หงุดหงิด รำคาญ โดยทั่วไปควรจะหากิจกรรมทำ เช่น ดูหนัง ฟังเพลง ไปเที่ยว ไปคุยกับเพื่อนและอื่น ๆ อีกมากมาย

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

เพ็ญพนอ พ่วงแพ (2559) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของนักศึกษาวิชาชีพอครุ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาวิชาชีพอครุ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร โดยภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ มากกว่า 5 ปี ,เฉลี่ยต่อสัปดาห์มากกว่า 10 ครั้ง มีระยะเวลาแต่ละครั้งนาน 5-7 ชั่วโมง, ใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์ ในช่วงเวลา 18.01-24.00 น. ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จากที่บ้าน หรือหอพัก ,มีวัตถุประสงค์ ของการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ เพื่อติดต่อสื่อสาร ,ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยวิธีศึกษาด้วยตนเอง และ พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาวิชาชีพอครุ เข้าใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ประเภท Facebook มากที่สุด 2. ความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพอครุที่มีต่อการใช้ประโยชน์เครือข่ายสังคมออนไลน์

(Social Media) โดยภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้อยู่ในระดับมาก คือด้านความบันเทิง มากที่สุด รองลงมาด้านการศึกษา และด้านการติดต่อสื่อสาร ตามลำดับ

พัชรี ฤงแก้ว (2560) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารสื่ออินเทอร์เน็ตของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บริหารสื่ออินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย 10 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์ มีการใช้เวลา การบริหารสื่ออินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยมากกว่า 5 ชั่วโมงต่อวัน ช่วงเวลาการบริหารสื่ออินเทอร์เน็ตบ่อยที่สุด คือเวลา 16.01–20.00 น. และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกรรมการบริหารสื่ออินเทอร์เน็ตตามกิจกรรมการบริหารด้านการศึกษา มากกว่าด้านความบันเทิงและด้านธุรกรรมออนไลน์ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการบริหารสื่ออินเทอร์เน็ตด้านระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ตไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านช่วงเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า อายุ ชั้นปีที่ศึกษา และรายได้ เฉลี่ยต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการบริหารสื่ออินเทอร์เน็ตด้านช่วงเวลาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นเพศที่ไม่แตกต่างกัน และด้านกิจกรรมการบริหารพบว่าอายุ ชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมี พฤติกรรมการบริหารสื่ออินเทอร์เน็ตด้านกิจกรรมการบริหารสื่ออินเทอร์เน็ต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นเพศและรายได้เฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกัน

วรวิทย์ ชูชาติและ ชุตินาถ ทองจี (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ อินเทอร์เน็ต ของวัยรุ่นจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า 1. ทักษะการมีอิทธิพลทางบวกต่อ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นจังหวัด ปทุมธานี 2. สภาพแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพล ทางบวกต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของ วัยรุ่นจังหวัดปทุมธานี 3. เทคโนโลยีในมิติด้านการ รับรู้ประโยชน์มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการใช้ อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นจังหวัดปทุมธานี อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สินี กิตติชนมวรกุล (2558) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ นักเรียนในจังหวัดสงขลา ผลจากการวิจัยพบส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง เปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ ผ่านสมาร์ทโฟน เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้ คือ Facebook ช่วงเวลาที่เข้าใช้งานมากที่สุดคือ ช่วงเวลา 19.00 น. – 24.00 มีการเปิดใช้งานเฉลี่ย 4 – 5 ครั้งต่อวัน เฉลี่ยครั้งละ 1 ชั่วโมง โดยกลุ่ม ตัวอย่างมี วัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นข้อมูล เพื่อกิจกรรมทางสังคม เพื่องานอดิเรก และเพื่ออัพเดท สถานะ ผลกระทบจากการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านกิจกรรม พบว่า ส่งผลกระทบในเรื่อง 1) นอนดึกขึ้น 2) ใช้เวลาอยู่กับตัวเองมากขึ้น 3) แสบตา ปวดหัว เมื่อยมือ ปวด ไหล่ เวลาเล่นนาน ๆ โดยมีผลกระทบอยู่ในระดับสูง ผลจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ด้านความสนใจ พบว่า 1) สนใจเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ 2) สนใจและเริ่มวางแผนอนาคตตนเอง 3) สนใจสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ ๆ อยู่เสมอ 4) สนใจใช้สินค้าแบรนด์เนมมีชื่อเสียงจากต่างประเทศ 5) สนใจในการศัลยกรรม 6) ให้ความสำคัญกับเรื่องรูปร่างหน้าตา 7) สนใจด้านอาหารการกินเพื่อ สุขภาพ 8) สนใจมีเพื่อนกลุ่มใหม่ ๆ อยู่เสมอ โดยระดับผลกระทบอยู่ในระดับสูง ผลจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านความคิดเห็น พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความเชื่อว่าผู้หญิงที่ดีควรรักนวล สงวนตัว โดยอยู่ในระดับสูงมาก

ชลธิชา จัณนาม (2558) ได้ศึกษาพฤติกรรมและผลจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ที่บ้าน ตนเอง เรียนรู้จากเพื่อน มีประสบการณ์การใช้ 1-3 ปี ระยะเวลาแต่ละครั้งนาน 1-2 ชั่วโมง ความถี่ 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ ใช้ในช่วงเวลา 18.00 น.- 00.00 น. โดยใช้ในการศึกษาหาความรู้ และใช้พูดคุยกับเพื่อน 2) ระดับปัจจัยจิตลักษณะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลกระทบจากการ ใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 3) นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านครอบครัว การเรียน สุขภาพ และสังคมแตกต่างกันจะมีผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และปัจจัยแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 4) แนวทางการแก้ไขผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ด้านการศึกษา โรงเรียนควรมีมาตรการควบคุมเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ด้านครอบครัว ผู้ปกครอง ควรมีการสร้างกฎการใช้สื่อออนไลน์ ด้านสุขภาพ ควรสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ในการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ให้เหมาะสม และด้านสังคม รัฐบาลควรมีนโยบายในการป้องกันปัญหาที่เกิดจากการใช้สื่อออนไลน์

จิตรภณ คิดอ่าน ณัฐวรรณ จินาเพยและสุทธิรัตน์ ปัญจพันธ์ (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพะเยาพิทยาคม ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ในปัจจุบันอินเตอร์เน็ตเป็นปัจจัยหนึ่งในการดำเนินชีวิตที่ช่วยในการติดต่อสื่อสารผ่านทาง Social Network ซึ่งทำให้สะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารกันข้าม ประเทศและในปัจจุบันอินเตอร์เน็ตยังช่วยอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ ในการสืบค้นข้อมูล รวมทั้งการให้ความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ

กายกาญจน์ เสนแก้ว (2558) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ Gen-X ใน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ

38-42 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท การคาดหวังต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก การรับรู้ การเรียนรู้ และการยอมรับต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ทักษะคติต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ Gen-X มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ว่าการคาดหวังต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ การรับรู้ การเรียนรู้ และการยอมรับต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ และทักษะคติต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ Gen-X ใน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

กัณตพล บันทัดทอง (2557) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และความพึงพอใจของกลุ่มคนผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้สูงอายุใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก 2) ผู้สูงอายุใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับแรงจูงใจมาก ผลการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยนี้เป็นดังนี้ 1) ผู้สูงอายุที่มีอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 2) ผู้สูงอายุที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่องทางการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ สถานที่ที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ความบ่อยในการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ ระยะเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และช่วงเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน 3) ผู้สูงอายุที่มีเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้ Facebook, Twitter และ Line แตกต่าง กัน มีความพึงพอใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน 4) แรงจูงใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ

หยาดพิรุณ ศุภรากรสกุล (2559) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบ ต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลจากการ วิจัย พบว่า 1) พบว่านักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ใช้งานเฟซบุ๊ก (Facebook) คิดเป็นร้อยละ 97.1 มีวัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อ ติดต่อกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 87.1 ใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านทางโทรศัพท์มือถือ คิดเป็นร้อยละ 92.9 เวลาเฉลี่ยในการใช้สังคม เครือข่ายออนไลน์เท่ากับ 5.59 ชั่วโมงต่อวัน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 416.77 บาทต่อเดือน จาก ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน 2,158.70 บาท คิดเป็นสัดส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายจากค่าบริการ อินเทอร์เน็ตที่เกิดจากการ

ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 28.39 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ได้รับ 2) ผลกระทบจากการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านการเรียนรู้ และด้านสุขภาพอยู่ในระดับน้อย 3) ระยะเวลาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่อวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาใน จังหวัดเพชรบูรณ์จำแนกทั้ง 2 ช่วงนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยระยะเวลาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่อวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสูง กว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังให้ข้อคิดเห็นว่า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้ได้รับข่าวสารใหม่ ๆ มีความรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย และยังช่วยผ่อนคลาย ความเครียด และยังมีข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์อีกด้วย

6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Bandura โดยศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และการติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ความพอเพียงของค่าใช้จ่าย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยภายใน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเองการตระหนักรู้ต่อสื่อสังคมออนไลน์ การควบคุมตนในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนจากครูในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ตัวแบบจากเพื่อนในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

Mohamed Tayseer, Fouad Zoghieb, Ismail Alcheikh and Mohammad N.S. Awadallah (2014) ได้ศึกษาผลกระทบจากเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อด้านวิชาการ สังคมและนักศึกษาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า เครือข่ายทางสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยของนักเรียน แต่การค้นพบที่น่าสนใจ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากไม่ใช้เว็บไซต์เพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับวิทยาลัย แต่หลายคนกลับให้ความสำคัญกับการมีกลุ่มการศึกษาออนไลน์ นอกจากนั้นยังพบว่านักเรียนมีแนวโน้มที่จะใช้เครือข่ายสังคมเพื่อจุดประสงค์ทางสังคมมากกว่าด้านวิชาการ

Tugberk Kaya and Huseyin Bicen (2016) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน กรณีศึกษา Facebook ในงานวิจัยนี้มีข้อโต้แย้งว่า Facebook เป็นอีกทางเลือกสำหรับการสื่อสารของนักเรียน นอกจากนี้ยังเน้นว่านักเรียนเป็นเจ้าของสมาร์ทโฟนมากถึง 87% และอยู่ในสังคมเมืองดิจิทัล สามารถเข้าถึง Wi-Fi ได้โดยง่าย สามารถสื่อสารผ่าน Facebook เพื่อให้คำปรึกษาแก่นักเรียนหลังเลิกเรียน ยังสามารถเปิดกลุ่มการสนทนา

เพื่อสอบถาม การบ้าน โครงการ ด้วยวิธีนี้นักเรียนจะสามารถสื่อสารได้ทั้งเพื่อนร่วมชั้นและครู ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

Victor Lavy (2014) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีเงื่อนไข เพื่อประเมินอิทธิพลของเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ต่อความสำเร็จทางการศึกษาและผลพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการมีเพื่อนและเพื่อนร่วมชั้นในชั้นเรียนมีผลเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อคะแนนสอบในวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และภาษาสเปน นอกจากนี้การปรากฏตัวของเพื่อนที่ไม่ใช่เพื่อนร่วมชั้นเรียนยังส่งผลเสียต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ยัง พบว่า เครือข่ายสังคมประเภทต่างๆ มีผลในเชิงบวกต่อมาตรการอื่น ๆ ของผลลัพธ์ด้านพฤติกรรมที่ไม่ใช่ความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งความสุขทางสังคมและโดยรวมในโรงเรียน

L. Al-Sharqi, K. Hashim and I. Kutbi (2015) การรับรู้ถึงผลกระทบต่อสื่อสังคมออนไลน์ต่อพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน กรณีศึกษา การเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยสนับสนุน ข้อดีของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในพฤติกรรมทางสังคมของนักศึกษาและไม่ได้ระบุข้อเสียที่เห็นได้ชัด การค้นพบนี้ รวมถึงการระบุถึงการรับรู้และการรับรู้ทั่วไปที่มีพื้นฐานมาจากระเบียบวินัย ปัจจัยที่แตกต่าง ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์ที่มีความสนใจในการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นและกลุ่มศิลปะที่เน้นเสรีภาพในการแสดงออก การรับรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข้อดีรวมถึงความสามารถในการเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบการคิดที่แตกต่างของผู้คน เชื่อมโยงกับผู้อื่นและชุมชน การค้นพบนี้สามารถช่วยในการแก้ปัญหาเพื่อบรรเทาความกังวลเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์

Christy M.K. Cheung, Pui-Yee Chiu and Matthew K.O. Lee (2011) ได้ ศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทำไมนักเรียนใช้ facebook พบว่า การเติบโตและความนิยมของเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ facebook ได้สร้างโลกใหม่ของการทำงานร่วมกันและการติดต่อสื่อสารมีผู้คนกว่าพันล้านคนทั่วโลกเชื่อมต่อเครือข่ายเข้าด้วยกัน สร้างการทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมในความรู้และภูมิปัญญา

Sung-Bum Kim ( ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการค้นหาข้อมูลการเดินทางและเว็บไซต์เครือข่ายสังคม กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกา พบว่า เว็บไซต์เครือข่ายสังคม (SNS) ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาและเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในหลายภาคส่วนนักศึกษามหาวิทยาลัยถือว่าเป็นตลาดใหญ่ ๆ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าบริการเครือข่ายสังคมมีบทบาทสำคัญในพฤติกรรมการค้นหาข้อมูลการเดินทางของนักศึกษามหาวิทยาลัย

ซึ่งผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตทางสังคมและการมีส่วนร่วมในเวทีชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมในการใช้ SNS เพื่อแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในระบบช่วยเพิ่มการใช้ SNS อย่างมาก

Wilkins Ndege Muhingi, Teresia Mutavi, Donald Kokonya, Violet Nekesa Simiyu, Ben Musungu, Anne Obondo, Mary Wangari Kuria (2015) ได้ศึกษาเครือข่ายทางสังคมและผลการปฏิบัติงานของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา: บทเรียนจากศูนย์การเรียนรู้แบบเปิด ประเทศเคนย่า เมื่อทราบผลบวกและลบที่เกิดขึ้นจากการมีเครือข่ายทางสังคมที่ไม่มีการควบคุมในหมู่นักเรียนมัธยมศึกษาทั่วโลกจำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไซต์เครือข่ายสังคมกับการแสดงผลการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศเคนยามีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบจากเครือข่ายสังคมในลักษณะที่สอดคล้องกันและคล้ายคลึงกับที่พบในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงการเปลี่ยนการศึกษาในช่วงการพักผ่อนหย่อนใจและการแสดงทางวิชาการที่น่าสงสารในหมู่นักเรียนมัธยมศึกษาในเคนยาส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียน รัฐบาลควรพัฒนานโยบาย ในการเฝ้าระวังตรวจสอบ ควบคุมและจำกัด การเข้าถึงข้อมูลของ SNS ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศเคนยา เพื่อให้นักเรียนมีสมาธิในการเป็นเลิศทางวิชาการ

Gok, T. (2016) ได้ศึกษา ผลกระทบของเว็บไซต์เครือข่ายสังคมต่อการเรียนรู้และนิสัยของนักเรียน โดยการรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า เทคโนโลยีดิจิทัลและเว็บไซต์เครือข่ายสังคมมีผลกระทบในทางลบต่อการเรียน และนิสัยของนักเรียน อีกทั้งสื่อสังคมออนไลน์เป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารกับผู้คน การแบ่งปัน การสอบถามข้อมูล การติดตาม การประเมินและการตีความเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

สรุป

เนื้อหาบทนี้แสดงถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการอธิบายถึง แนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ แนวคิดเกี่ยวกับและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อสังเคราะห์ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ในการศึกษางานวิจัย ในหัวข้อเรื่อง “พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก” และในบทต่อไปจะเป็นวิธีการดำเนินการวิจัย

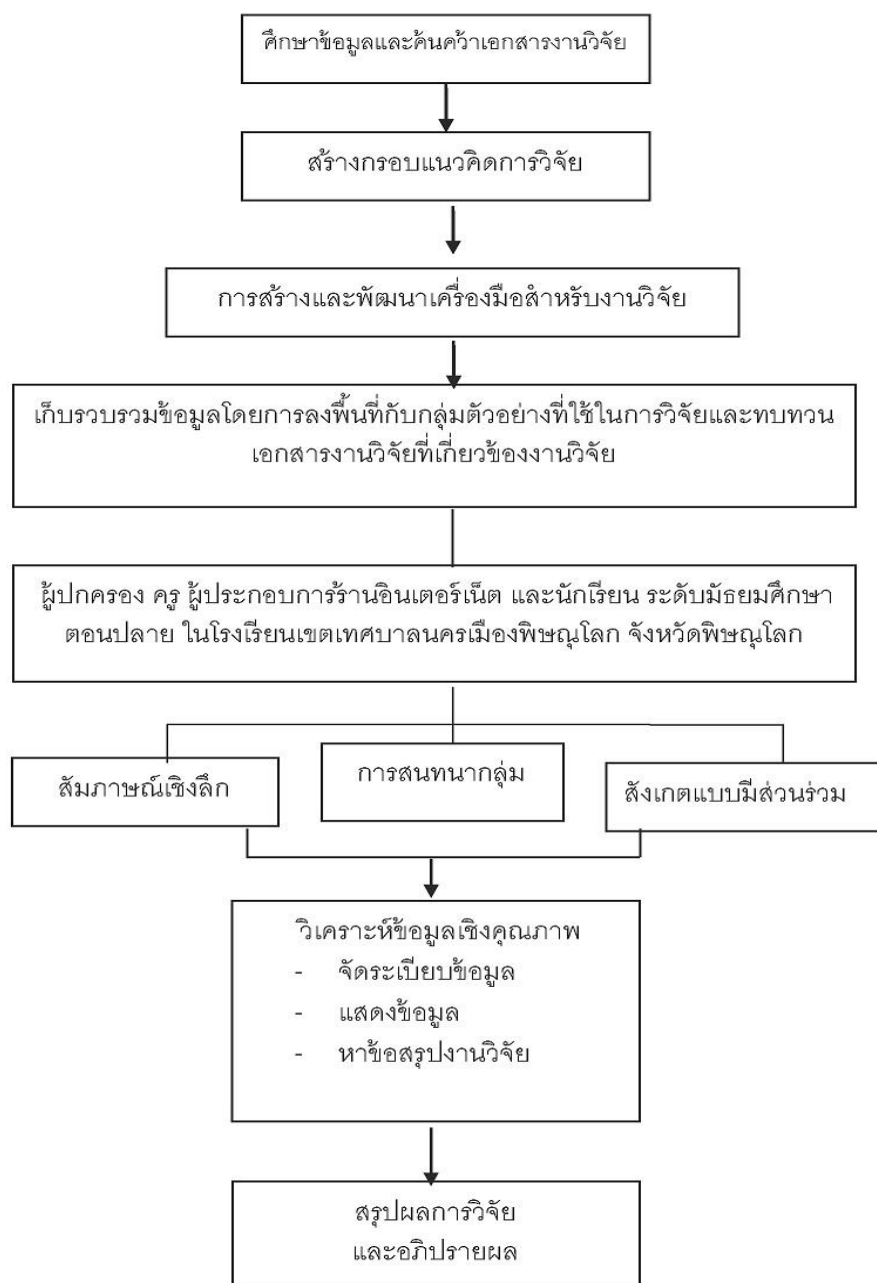
บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก” โดยมุ่งศึกษา พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัย สามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการแก้ปัญหา ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัด พิษณุโลก โดยแสดงขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังภาพ 2 และมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบวิธีที่ใช้ในการวิจัย
2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ภาพ 2 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

รูปแบบวิธีที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบวิธีการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากคุณสมบัติของการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีความยืดหยุ่นมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ ทำให้ได้รับข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด เข้าใจซึ่งพฤติกรรมหรืออุดมการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเน้นการเข้าไปสัมผัสกับข้อมูลหรือปรากฏการณ์โดยตรงได้ดีกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งในสังคมปัจจุบันการศึกษางานวิจัยในด้านพฤติกรรมมนุษย์ไม่สามารถศึกษาผ่านตัวแปรได้ อันเนื่องจากความต้องการที่แท้จริงของมนุษย์ไม่สามารถแทนค่าผ่านตัวแปรได้อย่างแท้จริง (ชาย โพธิ์สีดา, 2552 หน้า 50 และ สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2554 หน้า 3) ดังนั้นด้วยเหตุผลข้างต้น จึงเป็นข้อสรุปของการนำรูปแบบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) และ กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครอง และนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ภายใต้การสรรหากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยอาศัยเทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบอลลหิมะ (Snowball Sampling)

2. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ การเลือกกลุ่มตัวแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ภายใต้แนวคิดของ องอาจ นัยพัฒน์ (2551, หน้า 110) ซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเจตนาในการเลือกตัวอย่างไว้อย่างเฉพาะเจาะจง โดยอาศัยตรรกะ (logic) หรือความสมเหตุสมผลตามแนวคิดและหลักการทางวิชาการ (Rationale) โดยมุ่งเน้นตัวอย่างเฉพาะบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์เฉพาะที่ให้ข้อมูลสารสนเทศอย่างละเอียดและลุ่มลึก อันนำไปสู่ความเข้าใจประเด็นปัญหาที่ต้องการแสวงหาคำตอบได้อย่างกระจ่างชัดเป็นสำคัญเพื่อตอบโจทย์สำหรับการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้

3. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยประมาณการขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) จำนวน 15 ราย และผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 8 ราย ภายใต้แนวคิดของนราศรี ไววนิชกุลและชูศักดิ์ อุดมศรี (2559 หน้า 179) กล่าวว่า สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นเป็นการสืบเสาะเจาะลึกลงไปโดยไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำกัด 8-12 หน่วย โดยไม่จำเป็นต้องใช้เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด ก็ถือว่าเพียงพอและมีความ

น่าเชื่อถือของข้อมูล เน้นความคิดเห็นมากกว่าการวิเคราะห์สรุปความ จุดมุ่งหมายสำคัญคือ ต้องเข้าใจปรากฏการณ์ในเชิงเหตุผลมากกว่าวิธีที่เป็นระบบระเบียบและการวิเคราะห์ตัวแปรต่างๆ

4. การสรรหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยอาศัยเทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ บอลหิมะ (Snowball Sampling) ซึ่งการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบบบอลหิมะนี้จะเริ่มจากการเก็บตัวอย่างแรกโดยอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยหลังจากผู้วิจัยได้เก็บตัวอย่างแรกพร้อมกับขอความร่วมมือจากตัวอย่างแรกให้ช่วยแนะนำตัวอย่างต่อไปที่มีคุณสมบัติที่คล้ายคลึง สอดคล้องกันและเมื่อผู้วิจัยได้ทำการเก็บตัวอย่างจากที่ได้รับการแนะนำจากตัวอย่างแรกแล้วนั้น ก็ได้ทำการขอให้ตัวอย่างนั้นได้แนะนำตัวอย่างต่อไปพร้อมกันไปด้วย โดยผู้วิจัยจะใช้วิธีดังกล่าวนี้ไปจนกระทั่งได้จำนวนตัวอย่างครบตามที่ต้องการ (กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติและคณะ, 2554 ,หน้า 15) โดยที่จุดเริ่มต้นของการสรรหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จากแหล่งข้อมูลผ่าน Line Group ของร้านเกม “The Papersmith Club” ซึ่งเป็นแหล่งศูนย์รวมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

มูลเหตุที่นำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบอลหิมะ (Snowball Sampling) มาใช้ในการสรรหากลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากปัจจุบันมีกลุ่มมิจฉาชีพแฝงตัวเข้ามาเพื่อหวังผลประโยชน์หลากหลายรูปแบบ ดังนั้นการให้ความร่วมมือหรือการเปิดเผยข้อมูลกับคนทั่วไปกลุ่มตัวอย่างมักไม่ให้ความร่วมมือเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจแฝงมาในรูปแบบการวิจัย ดังนั้นการแก้ปัญหาดังกล่าว การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบอลหิมะ (Snowball Sampling) จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้นและได้ข้อมูลเชิงลึกอย่างถูกต้องแม่นยำและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการนำข้อมูลไปวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้

การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นแนวคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

ขั้นที่ 1 นำข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วารสาร บทความทางวิชาการ แนวคิดและทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศ

และต่างประเทศ การศึกษานำร่อง (Pilot Study) และอื่นๆ สังเคราะห์เพื่อกำหนดซึ่งขอบเขตของการวิจัย และสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ภายใต้การศึกษาของผู้วิจัย นำเสนอต่อที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและนำคำแนะนำ สิ่งที่ต้องปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้ได้มาซึ่ง โครงสร้างบทสัมภาษณ์สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาของการทบทวนวรรณกรรมและจุดมุ่งหมายในการศึกษา

ขั้นที่ 3 ดำเนินการจัดทำแบบยืนยันความเกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองกับจริยธรรมการวิจัย (บว.14) เพื่อยื่นต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

ขั้นที่ 4 ดำเนินการจัดทำแบบคำร้องขอให้ออกหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (บว.12) เพื่อยื่นต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญที่นำเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรนั้น ได้รับการพิจารณาโดยผ่านการกลั่นกรองคุณสมบัติโดยที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ขั้นที่ 5 ดำเนินการจัดทำแบบคำร้องขอให้ออกหนังสือเพื่อขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (บว.13) เพื่อยื่นต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

ขั้นที่ 6 นำประกาศแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พร้อมนำโครงสร้างบทสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขและตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ครบถ้วน ครอบคลุมของเนื้อหา และการตรวจสอบงานวิจัยในมนุษย์ โดย ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน เพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 7 นำหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรและโครงสร้างบทสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขและตรวจสอบความถูกต้อง โดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน และที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นแนวคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) จำนวน 15 ราย และผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 8 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นแนวคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก โดยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ๆ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เจาะลึกประเด็นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 2 เจาะลึกผลประเด็นที่เกี่ยวกับกระทบของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 3 เจาะลึกประเด็นที่เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปร่วมกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งในรูปแบบการชักถาม สังเกตบุคลิกภาพ การแต่งกาย และลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสัมภาษณ์ และจดบันทึกประเด็นที่น่าสนใจหรือแปลกใหม่ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณากับข้อมูลที่ได้รับจากผู้ถูกสัมภาษณ์ ใช้ร่วมสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ (สุภางค์ จันทวานิช, 2554 หน้า 46)

3. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยที่ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมและรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับผู้ให้ข้อมูลและเป็นผู้จุดประเด็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นเชิงลึกเมื่อเสร็จสิ้นการสนทนา ผู้วิจัยจะถอดรายละเอียดจากเทปที่บันทึกไว้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

4. เครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์เครื่องเขียน เป็นเครื่องมือช่วยบันทึกและรวบรวมข้อมูลขณะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสนทนาแบบกลุ่ม ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำคัญในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในขั้นตอนของการจัดระเบียบข้อมูล การแสดงข้อมูลและการหาข้อสรุปงานวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งตามหลักการจำแนกตามแหล่งที่มาของข้อมูล เป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.๐ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ การศึกษานำร่อง (Pilot Study) โดยที่ผู้วิจัยเข้าไปเป็นสมาชิก Line Group ของร้านเกม “The Papersmith Club” ซึ่งเป็นแหล่งศูนย์รวมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก เพื่อสร้างความเป็นเพื่อนและมิตรภาพที่ดีและทำการสัมภาษณ์พูดคุย ภายใต้แนวคิดของ องอาจ นัยพัฒน์ (2551, หน้า 158)

โดยเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการและเสาะหาประเด็นที่น่าสนใจ เพื่อประเมินว่าเครื่องมือและวิธีการที่จะนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และมีข้อบกพร่องอะไรบ้างที่เกิดขึ้นกับเครื่องมือและวิธีการที่ใช้ระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะดำเนินการจริงได้อย่างมีคุณภาพดียิ่งขึ้น และข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

1.2ก การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นแนวคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เจาะลึกประเด็นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 2 เจาะลึกผลประเด็นที่เกี่ยวกับกระแทกจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 3 เจาะลึกประเด็นที่เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาลักษณะจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

1.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยที่ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมและรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับผู้ให้ข้อมูลและเป็นผู้จุดประเด็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาลักษณะจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นเชิงลึก

กับ ผู้ปกครอง ครู ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต และนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน โรงเรียนเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ซึ่งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียด 1 ชั่วโมง 30 นาที ส่วนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการสัมภาษณ์ดังนี้

1.3.1 จุดเริ่มต้น คือ การเข้าเป็นสมาชิก Line Group ของร้านเกม “The Papersmith Club” เพื่อสร้างมิตรภาพที่ดีและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นเมื่อได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการรายละเอียด จึงนัดวัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์และขอความช่วยเหลือในการประสานงานกับผู้ปกครอง ครู และผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต เพื่อดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ควบคู่กับการดำเนินการขอหนังสือจากทางมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอใบรับรองในการดำเนินการวิจัยและหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

1.3.2 ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พร้อมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) จำนวน 15 ราย และผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 8 ราย

1.3.3 บันทึกเสียงการสนทนาในระหว่างที่มีการสัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งจำนวน 15 ราย พร้อมทั้งจดบันทึกประเด็นที่น่าสนใจและรายละเอียดของข้อมูลที่แตกต่างจากผู้ถูกสัมภาษณ์รายอื่นๆ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วารสาร บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับภายใต้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อสังคมออนไลน์ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายสังคมออนไลน์และการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องผลกระทบของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการแก้ปัญหาลักษณะจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก อาศัยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของโปรแกรมสำเร็จ Nvivo เป็นต้นแบบ ซึ่งในกระบวนการวิเคราะห์ ข้อมูลได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูลโดยที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) เป็นการจัดทำข้อมูลอยู่ในสภาพที่พร้อมจะนำไปวิเคราะห์ได้โดยสะดวก (Miles and Huberman, 1994 อ้างอิงใน ชาย โพธิ์สีดา, 2554 หน้า 359-397) โดยมีขั้นตอนในการจัดระเบียบข้อมูลดังนี้

1.1 การถอดเทปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างละเอียด ชนิดคำต่อคำ (Transcribing Interview) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) หลังจากนั้น ผู้วิจัยทำการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ โดยแบ่งข้อมูลออกจำแนกประเภทตามโครงสร้างคำถามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

1.2 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยใช้เพื่อตรวจสอบข้อมูลถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล ที่ได้จากการถอดบทสนทนาจากเครื่องบันทึกเสียง จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ขั้นตอนที่ 2 การจำแนกแยกแยะข้อมูล (Data Identification) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ คือ การจัดทำรหัสข้อมูล (Data Coding) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยแบ่งออกเป็น การอ่านบทสนทนาข้อมูลเพื่อจับใจความโดยรวม การสร้างหัวข้อสรุปแนวคิดในข้อมูล และการเปรียบเทียบหัวข้อสรุปแนวคิดในข้อมูลเพื่อตรวจสอบดูการซ้ำหรือทับซ้อนเพื่อสกัดข้อมูล (Data Extracting) ที่มีความเชื่อมโยงกันของข้อความในการจัดกลุ่มคำเพื่อการจัดทำรหัสข้อมูล (Data Coding)

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการนำรหัสข้อมูล (Data Coding) ที่ผ่านการจำแนกแยกแยะข้อมูล (Data Identification) ทำการจัดกลุ่มคำซ้ำของข้อมูล หรือกลุ่มคำที่มีความเชื่อมโยงกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน โดยวิธีการพรรณนา เพื่อสกัดข้อมูล (Data

Extracting) ในการสร้างกรอบแนวคิดที่ใช้ในวิเคราะห์ผลการวิจัย (Conceptualizing) ซึ่งกรอบแนวคิดที่ใช้ในวิเคราะห์ผลการวิจัย (Conceptualizing) นั้นประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยและการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลด้วยการบรรยายหรือแผนภาพ (Diagrams) ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลที่ถูกนำมาจัดอยู่ในรูปแบบตารางแล้ว ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะทำให้ข้อมูลบอกเรื่องราวทั้งหมดของการวิจัย โดยการเชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตามความสัมพันธ์ที่ประเด็นนั้น ๆ มีต่อกันแล้วนำเสนอข้อมูลด้วยการบรรยายและแผนภาพ (Diagrams) เพื่อนำไปสู่การตอบโจทย์ของคำถามในการวิจัยที่ได้ตั้งเอาไว้

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นวิธีการที่แสดงให้เห็นว่าข้อมูลหลักฐานและผลของการวิจัยที่มีการตีความหมายของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมเพื่อให้เข้าใจได้ว่า ข้อมูลเหล่านั้นมีความถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง (องอาจนัยพันธ์, 2551 หน้า 154) ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลจากเทคนิคการเชื่อมโยงแบบสามเส้า (Triangulation) แบบต่างวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Method Triangulation) โดยเก็บข้อมูลจาก

- 1) เอกสาร แนวคิดและทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษานำร่อง (Pilot Study)
- 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
- 3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเฉพาะในการศึกษาทางมานุษยวิทยา ซึ่งนักวิจัยต้องทำการเก็บข้อมูลอย่างจริงจังเพื่อมาทำการวิเคราะห์และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อยืนยันในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ให้ได้เนื้อหาที่มีความชัดเจนมีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง (ชาย โพธิ์สิตา, 2554 หน้า 307)

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปผลการวิจัย เป็นกระบวนการหาข้อสรุปและตีความความหมายของผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล โดยผู้วิจัยระบุความสัมพันธ์ของข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎีกับสิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบ โดยอธิบายอย่างชัดเจนในประเด็นที่มีความสำคัญของข้อค้นพบที่เป็นสาระสำคัญของการวิจัย หลังจากที่ได้ข้อสรุป ผู้วิจัยจะตีความผลการวิจัยในสิ่งที่ได้ค้นพบ ซึ่งเมื่อ

ได้ข้อสรุปจะพบว่ามีความหมายและมีความสำคัญอย่างไร ซึ่งจะบอกถึงข้อค้นพบจากการวิจัยนั้นมีนัยอย่างไร โดยผู้วิจัยเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้มีการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ หรือสิ่งที่มีคุณสมบัติเหมือนกันเข้าไว้ด้วยกัน นำไปสู่ขั้นตอนสุดท้าย ผู้วิจัยสร้างแผนภาพ เพื่ออธิบายพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

สรุป

บทนี้อธิบายถึงวิธีการดำเนินงานวิจัยที่ใช้ในการตอบคำถามการวิจัย โดยการเก็บข้อมูลในการวิจัยจะเก็บโดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเขตเทศบาลนครเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ได้คำตอบตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสำรวจ (Pilot Study) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและเป็นเครื่องมือช่วยในการออกแบบสำหรับงานวิจัย และในบทต่อไปจะเป็นการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย

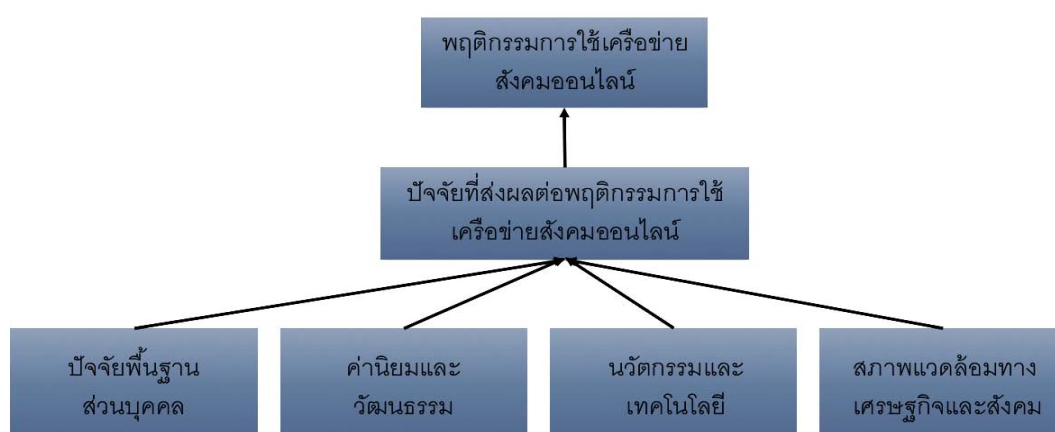
บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ผลการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก” โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษา 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก
2. การวิเคราะห์ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก
3. การวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

การวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

ภาพ 3 การวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เป็นปัจจัยผลักดันที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ดังแสดงในภาพ 1

จากภาพ 1 แสดงให้เห็นผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย ภูมิหลังของครอบครัว ฐานะของครัว อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง การศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง รูปแบบสังคมภายในครอบครัว 2) ค่านิยมและวัฒนธรรม 3) นวัตกรรมและเทคโนโลยี 4) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นปัจจัยผลักดันที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่าย

ทางสังคมออนไลน์ทั้งในมิติเชิงบวกและเชิงลบ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความแตกต่างระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ภูมิหลังของครอบครัว ฐานะของครัว อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง การศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง รูปแบบสังคมภายในครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน ทั้งในมิติเชิงบวกและเชิงลบ โดยในมิติเชิงบวก ส่งผลให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ในมิติใหม่อย่างสร้างสรรค์และสามารถจัดสรรเวลาให้กิจกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ได้อย่างสมดุลกับการดำเนินชีวิตในชีวิตประจำวัน สามารถใช้ประโยชน์ในเรื่องการเรียนรู้ การฝึกทักษะภาษาต่างประเทศ การค้นคว้าหาความรู้ที่ไม่เข้าใจในชั้นเรียน การวางแผนอนาคตด้านการศึกษา การหาทุนการศึกษายังต่างประเทศ และยังสามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและไม่เหมาะสม ที่ส่งผลเสียต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

ส่วนในมิติเชิงลบ ส่งผลให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เกิดพฤติกรรมหมกมุ่นมากเกินไป ส่งผลให้เกิดโรคติดอินเทอร์เน็ต ไม่สามารถจัดสรรเวลาให้กับชีวิตได้อย่างสมดุล เป็นผลเสียต่อสุขภาพ การเรียน ครอบครัว และสังคม ซึ่งหากวิเคราะห์จากปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก มีพฤติกรรมในมิติเชิงบวกและเชิงลบแตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...พี่เอาจริงๆ คนเรามันแตกต่างกัน การใช้สื่อสังคมออนไลน์บางทีมันเป็นประโยชน์ต่อเรามากนะพี่ เราย่อยจะรู้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี เพราะอะไรที่มันมากเกินไปมันก็ไม่ดีอยู่แล้ว ติดมากเสียการเรียนแน่...อนาคตอยากเป็นหมอ ก็พยายามตั้งใจเรียน เรียนหนักมาก ก็ได้ไลน์ เฟสบุ๊ก คลายเครียด เล่นทวิตเตอร์ ไอจีก็เล่น เกมก็เล่น...ก็อยู่กับครอบครัวเป็นครอบครัวใหญ่ พ่อแม่ธุรกิจส่วนตัว....เพื่อนบางคนก็ติดมากเกินไป มาเรียนสาย ขาดเรียน นอนหลับในห้องเรียน มันก็แล้วแต่เขา การแบ่งเวลาก่อนหลังสำคัญ....มีแฟนรักก็คุยกันทุกวัน ทุกคืน สำคัญแบ่งเวลาให้มันสมดุลชีวิตก็จะลงตัว”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 1 ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2560)

“...มันมีความเฟส ความไลน์ ความ IG ก็มาตลอดเวลา บางทีนิวชาเลย ความติดพีไม่
อยากตื่นไปเรียน ก็ดึกหนักสุดดีสาม ความเฟสไปเรื่อย...ไปเรียนบางทีนอนคาโต๊ะก็มา
ง่วงทั้งวัน แต่ก็รู้ว่าไม่ได้ แต่ชินไปแล้ว...เรียนรู้อะไรใหม่ ก็รู้เรื่องนะพี ถ้าไม่เข้าใจก็มีไลน์กลุ่ม
ถ้าตามไม่ทัน...ที่บ้านทำธุรกิจส่วนตัว พ่อแม่ไม่ว่า เหมือนจะเข้าใจ การเรียนก็ได้แต่ ก็ไม่ได้ทำ
ให้เขาเดือดร้อนอะไร...อยากปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่...เอาเข้าจริง ความ ม.ปลายละ ต้องจริงจัง
กับชีวิตนะ ก็จะพยายามอยู่เพราะอะไรหลายอย่างที่มันหมกมุ่นไปมันไม่ดี ”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 3 ผู้ให้
สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2560)

“...คุณพ่อ คุณแม่ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เลยเข้าใจว่าวัยรุ่นเป็นยังไง และก็รู้สึกว่
ครอบครัวเราเป็นเพื่อนกันหมด โชคดีตรงนี้ มีอะไรก็เล่าให้ครอบครัวฟัง ติดสื่อสังคมออนไลน์ใหม่
ก็ติดนะเป็นคนชอบสงสัย บางทีเราเรียนในห้องเราไม่เข้าใจ อินเทอร์เน็ตช่วยได้ สื่อสังคมออนไลน์ก็
เหมือนกัน ที่บ้านมีไลน์กลุ่มครอบครัว มีไลน์กลุ่มเพื่อน มันเป็นประโยชน์มากนะ เดียวนี้สื่อสังคม
ออนไลน์ ใ้มาเรื่องความรู้รอบตัว....อยากไปเรียนต่างประเทศ อยากมีชีวิตเหมือนเด็กนอก
ทำงานพิเศษ มันทำหลายดีบริหารชีวิตให้ได้ สื่อสังคมออนไลน์มันเปิดกว้างให้เราเรียนรู้หลายเรื่อง
....แต่เคยติดจนนอนดึกๆง่วงมากแล้วเรารู้ว่า หัย..ติดมากไปแล้วง่วงทั้งวัน อันนี้ก็ไม่ดี ก็เลยเปลี่ยน
มาแบ่งเวลาให้เป็นสัดส่วน ที่บ้านมีกฎ เดียวโดนหักค่าขนม”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 10 ผู้ให้สัมภาษณ์, 4
สิงหาคม 2560)

2. ค่านิยมและวัฒนธรรม

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่านิยมและวัฒนธรรมในรูปแบบสังคม
เมือง ของจังหวัดพิษณุโลก เป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่หล่อหลอมให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เกิดการเรียนรู้และซึมซับ จนเกิดการลอกเลียนแบบในกลุ่มวัยรุ่น
ทั้งในมิติเชิงบวก อาทิเช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์เพื่อการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคล
อื่นๆ ในสังคม การใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิง การใช้เครือข่ายทางสังคม
ออนไลน์เพื่อบรรเทาความเครียด การค้นคว้าหาความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายสังคม
ออนไลน์ การพัฒนาความสามารถพิเศษและการสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ส่วน

มิติเชิงลบ อาทิเช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมกับวัย กิจกรรมที่ขัดต่อจารีตประเพณี กิจกรรมที่ผิดกฎหมาย และเป็นต้น ซึ่งสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...แรกๆก็ไม่ได้เล่นพวก เฟส ไลน์ IG นะพี่ ชอบอ่านการ์ตูนมากกว่า ก็ไม่ได้สนใจว่าเพื่อนจะเล่น จะคุยกันในไลน์กลุ่ม จนกระทั่งตามเขาไม่ทันจริงๆ โลกมันกว้างกว่าที่คิด...หันมาใช้ได้ตอนต้นปีพี่ มันเป็นค่านิยมที่ทำให้เราใช้ชีวิตง่ายขึ้น มีเพื่อนใหม่ในโรงเรียนหรือต่างโรงเรียน บางที่ข้างบ้าน วัยเดียวกันเราไม่ได้คุยกัน ก็ได้มารู้จัก มันก็ดีนะพี่...การบ้าน รายงาน ก็ได้ช่องทางนี้ในการหาข้อมูล...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 6 ผู้ให้สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

“...ความสามารถพิเศษ เมื่อก่อนไม่มีเลยก็ได้แรงบันดาลใจ จากเฟสบุ๊ก เห็นเพื่อนๆไปประกวดกัน ก็นึกถึงตัวเองเลยไปเรียนเปียโน อยากเล่นเครื่องดนตรีอีกหลายๆอย่างเพราะร้องเพลงไม่เพราะ...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 5 ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 กรกฎาคม 2560)

“...รู้จักแฟนจากเฟสบุ๊ก ก็คุยกัน จีบกันมาเรื่อยๆ จนเป็นแฟนกันก็คบกันมาปีกว่าแล้ว...ที่บ้านไม่รู้ว่าคบกัน ก็บอกแม่ว่าเพื่อนสนิท ก็คบแฟนเหมือนปกติทั่วไปแบบที่เขาคบกัน ดูหนัง เที่ยวห้าง ทำกิจกรรมปกติ...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 9 ผู้ให้สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2560)

3. นวัตกรรมและเทคโนโลยี

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นวัตกรรมและเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ อาทิเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ระบบอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมโยงการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลกและเป็นปัจจัยผลักดันที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ทั้งในมิติเชิงลบและเชิงบวก โดยพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ในเชิงบวก คือ 1) การแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ 2) การวางแผนอนาคตเพื่อศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ 3) การพัฒนาทักษะองค์ความรู้ใหม่ๆในด้านภาษาต่างประเทศและด้านความสามารถพิเศษ 3) การรู้เท่าทันภัยที่เกิดขึ้นในสังคมและการป้องกันตัวเอง ส่วนพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ในเชิงลบ นั่นคือ การหมกมุ่นหรือใช้เวลาอยู่กับเครือข่ายทาง

สังคมออนไลน์เป็นเวลานาน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นต่อผลกระทบ 1) ด้านการเรียนรู้ คือ การละเลยและลดความสำคัญกับการเรียน ทำให้ผลการเรียนตกต่ำลง 2) ด้านสังคม คือ การปิดกั้นตัวเองออกจากสังคม เก็บตัวเงียบอยู่ในสังคมเสมือน ทำให้เกิดอาการหมกมุ่น ไม่พูดคุยหรือสร้างสัมพันธภาพกับใครและ 3) ด้านสุขภาพ ทำให้เสียสุขภาพจิต สุขภาพร่างกายเสียสมดุล จากภาวะการพักผ่อนไม่เพียงพอ ซึ่งสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...นวัตกรรม เทคโนโลยี 4.0 มันก็ส่วนทำให้เราติด Social ถ้าไม่มีพวกนี้ ก็จะไม่ติดการ์ตูน ติดเตะฟุตบอล ถ้ายรูป อะไรพวกนี้ ตัวผมเองเคยเจอปัญหากับตัวเองมา ติดเฟส ติดไลน์ จนไม่ค่อยคุยกับใครเลย พ่อแม่ พี่สาว ก็คุยผ่านไลน์ หลังๆคุยกะเพื่อน ท่องโลกเฟสบุ๊กหนักเข้าตื่นสาย ไปเรียนไม่ทันก็มี เล่นจนป่วยก็เคยเพราะนอกดีกร่างกายพักผ่อนไม่เพียงพอ ปิดไฟเล่นมือถืออีก หลังๆ คุยคนเดียวคิดว่ามีเพื่อนในเฟส ในไลน์ก็ดีไม่ต้องยุ่งกับใคร จนช่วงหลังที่บ้านว่าแปลกไป ทานข้าวก็ไม่ค่อยทานกับครอบครัว ก็เริ่มสังเกตตัวเองว่าหมกมุ่นไป ก็เลยปรับตัวหัน...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 11 ผู้ให้สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2560)

“...ได้ทุนไปเรียนต่างประเทศ ก็เพราะสื่อสังคมออนไลน์ ถ้าไม่ได้ข่าวจากเฟสบุ๊ก ก็ไม่รู้ข่าว ทุน ไม่รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์กับตัวเอง ถ้าเรารู้จักแยกแยะว่าอะไรดีอะไรไม่ดี อะไรเป็นเรื่องถูกต้อง ชีวิตเราก็จะได้รับประโยชน์จากมัน...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 10 ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2560)

4. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก อยู่ในสังคมเมืองที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีและมีพื้นฐานครอบครัวที่มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ภายใต้การวางแผนทางการเงินและการวางแผนอนาคตของบุตรหลาน ด้วยสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอม สร้างค่านิยมและวัฒนธรรมสมัยใหม่ ภายใต้ความสามารถทางการเงิน ที่สามารถซื้อเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ ให้กับบุตรหลานได้นำไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ในการสร้างสัมพันธภาพภายในครอบครัวและสังคม ความบันเทิง การศึกษา การสร้างสรรค์ความสามารถพิเศษ การเรียนรู้ภัยและอันตรายทางสังคม การป้องกันตัวจากการหลอกลวงของมิจฉาชีพผ่านการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ซึ่งสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...ใช้ Iphone และ ipad มันใช้ง่าย ทน ชอบดีไซน์ ชอบระบบ IOS ที่บ้านส่วนใหญ่ก็ใช้ ตระกูล Apple กันมีแต่แม่ใช้ SamSung ...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 8 ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 กรกฎาคม 2560)

“...นวัตกรรม เทคโนโลยี 4.0 มันก็ส่วนทำให้เราติด Social ถ้าไม่มีพวกนี้ ก็จะติดการ์ตูน ติดเตะฟุตบอล บาส ถ่ายรูป อะไรพวกนี้ ตัวผมเองเคยเจอปัญหากับตัวเองมา ติดเฟส ติดไลน์ จนไม่ค่อยคุยกับใครเลย พ่อแม่ พี่สาว ก็คุยผ่านไลน์ หลังๆคุยกะเพื่อน ท่องโลกเฟสบุ๊คหนัก เข้าตื่นสายไปเรียนไม่ทันก็มี เล่นจนป่วยก็เคยเพราะนอกดีกร่างกายพักผ่อนไม่เพียงพอ ปิดไฟเล่นมือถืออีก หลังๆ คุยคนเดียวคิดว่ามีเพื่อนในเฟส ในไลน์ก็ดีไม่ต้องยุ่งกับใคร จนช่วงหลังที่บ้านว่าแปลกไป ทานข้าวก็ไม่ค่อยทานกับครอบครัว ก็เริ่มสังเกตตัวเองว่าหมกมุ่นไป ก็เลยปรับตัวหัน...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 11 ผู้ให้สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2560)

“...มีโทรศัพท์ใช้ตั้งแต่มอต้นก็เล่นเฟส เล่นไลน์ เหมือนคนปกติทั่วไป เพื่อนๆ คนในครอบครัว คนรอบข้าง เพื่อนบ้าน ก็เล่นเฟส เล่นไลน์ คุยกันมาตลอด ไม่ออนไลน์โทรศัพท์ ก็ออนไลน์ที่บ้าน...”

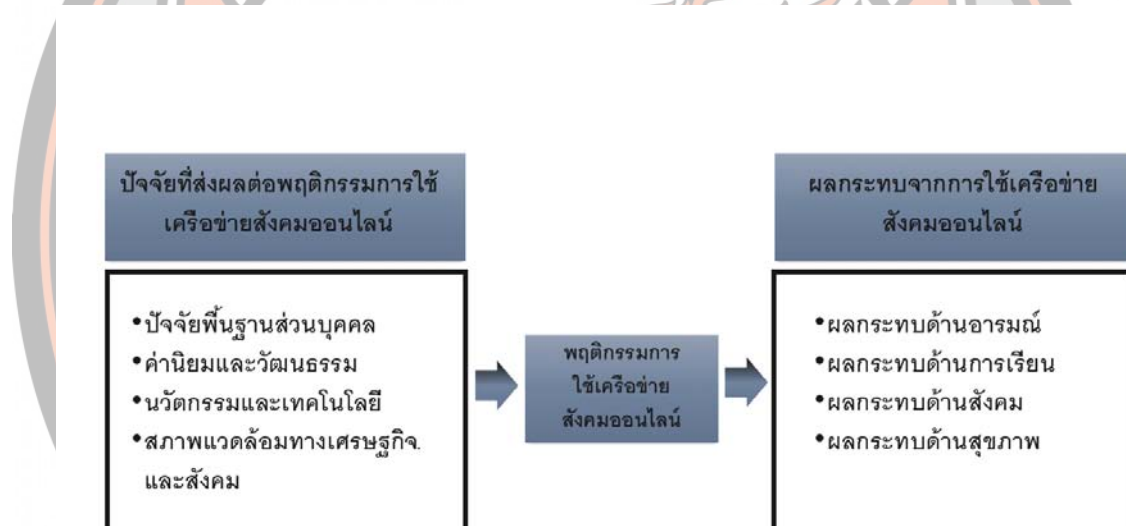
(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 2 ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2560)

“...เพื่อนในกลุ่มส่วนใหญ่ก็ใช้ Iphone Samsung บางคนก็ OPPO ทุกคนมีโทรศัพท์กันทุกคน ก็มีกันมานานแล้วนะครับ ก็คุยกันออนไลน์กลุ่มเหมือนคนทั่วไป...พอกับแม่ ที่บ้านก็คุยกันแม่มีก็มีเฟส พ่อก็มีเฟส พี่ก็มีเฟส เป็นเพื่อนกันหมดในเฟส บางทีก็ไม่ว่าใครเป็นใคร เป็นญาติเรา ก็เจอกันในเฟส เพื่อนสมัยมัธยมก็เคยเจอกันในเฟส สื่อสังคมออนไลน์มันทำให้เราหากันจนเจอโลกมันแคบ บางทีคนข้างบ้านก็แอดเฟสเรามา ยุคเฟสครองเมืองครับ เวลาโพสต์หรือทำอะไรต้องระวัง ...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 12 ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2560)

การวิเคราะห์ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ดังแสดงในภาพ 4

ภาพ 4 การวิเคราะห์ผลกระทบของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากภาพ 4 แสดงให้เห็นผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ทั้ง 4 มิติ ประกอบด้วย ผลกระทบด้านอารมณ์ ผลกระทบด้านการเรียน ผลกระทบด้านสังคมและผลกระทบด้านสุขภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลกระทบด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านอารมณ์ หรือภาวะทางจิตใจที่ส่งผลต่อความคิด อารมณ์และความรู้สึกต่ออาการหวาดระแวง ซึมเศร้า อารมณ์หงุดหงิดง่าย โกรธเร็ว ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากการหมกมุ่นหรือใช้เวลาอยู่กับเครือข่ายทางสังคมออนไลน์เป็นเวลานานและไม่สามารถจัดสรรเวลาให้เกิดความสมดุลของชีวิตได้ จนเกิดพฤติกรรมผูกพันและความเคยชิน กระตุ้นให้เห็นความสำคัญและความสนใจอยู่ตลอดเวลา จนสภาพจิตใจถูกครอบงำด้วยความผูกพันกับกิจกรรมผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เมื่อถูกรบกวนหรือขัดขวางขณะทำกิจกรรมผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ จะเกิดผลกระทบด้านอารมณ์ดังกล่าว ซึ่งสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...เมื่อก่อนที่ยังไม่ติด Social ก็เป็นคนค่อยใจเย็น ไม่หงุดหงิดง่าย เดียวนี้พอเน็ตหนึ่มหงุดหงิดรำคาญมาก เหมือนจิตใจอยู่กับเฟสกับไลน์ตลอดเวลา แต่พอแม่เตือนก็เริ่มปรับตัวเองแต่อารมณ์มันก็ร้อน หงุดหงิดทุกครั้งเวลาเน็ตหนึ่ม มันขำน่ารำคาญมาก...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 8 ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 กรกฎาคม 2560)

“...เคยมีปัญหากับที่บ้านเรื่องเรียกทานข้าวเย็น เราก็กำลังคุยกับเพื่อน ทำการบ้าน เราไม่ค่อยหิวก็ส่งไลน์ไปบอกในไลน์กลุ่มว่าไม่หิว ช่วงนั้นหลังจากเรียนพิเศษก็กลับบ้านปิดประตูห้องเล่นเฟส เล่นเกม ทำการบ้าน รำคาญที่บ้านมากเรียกทานข้าว เราก็บอกไม่หิวเก็บตัวเอง จนทำให้เป็นคนไม่ไหวง่าย อารมณ์ร้อน ก้าวร้าว จนพ่อเรียกคุย ทำไมทำตัวแบบนี้ บางที่เราไม่รู้ตัวหรือว่าเราเป็นอะไร ...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 14 ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560)

2. ผลกระทบด้านการเรียน จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา เป็นผลจากการหมกมุ่นกับกิจกรรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทำให้นักเรียน

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก เกิดการเปลี่ยนแปลงเวลานอน ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมนอนไม่หลับ หลับไม่พอหรือหลับมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถตื่นเช้าเพื่อไปโรงเรียนได้ นอกจากนั้นยังส่งผลต่อการตอบสนองต่อสมอง สมาธิ ความจำในการเรียน ทำให้ขาดความสนใจ หรือความรับผิดชอบต่อการเรียน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาที่ทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก มีผลการเรียนลดลง เป็นกระทบต่อการวางอนาคตในการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก สะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...ช่วงสอบกลางภาคเครียดมาก เพราะทำข้อสอบไม่ได้ ช่วงนั้นติดแฟนก็คุยไลน์กันจนหลับ หนังสือก็อ่านไปด้วยคุยเฟสไปด้วย อ่านสองสามหน้าก็เปิดเฟสท่องเฟส ก็คิดว่าน่าจะทำข้อสอบได้ เอาเข้าจริงวันสอบทั้งวัน ทำข้อสอบไม่ได้ กลับมาหลับ ตื่นมาเล่นเฟส ท่องยูทูบ คุยไลน์กับแฟน จนกะแฉนออกมา คือ ตายแน่ จนต้องเลิกเล่นและแบ่งเวลา เวลาไหนอ่านหนังสือ เวลาไหนท่องเฟส ท่องยูทูบ คุยกับแฟนก็เป็นเวลา นอนเที่ยงคืน หลังๆช่วงก่อนสอบปลายภาคก็ตั้งใจกับการอ่านปิดเครื่องไปเลย รู้สึกว่าผ่านมาได้ เป็นประสบการณ์ที่ซื้อไม่ได้...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 15 ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2560)

“...ทะเลาะกับแม่เรื่องนอนดึกเป็นประจำ จนโดนยื่นคำขาดไม่ให้ค่าขนม ไม่เติมเน็ตให้ เพราะนอนดึก แม่เตือนตลอดว่าให้รู้จักแบ่งเวลา จริงๆมันถูกต้องที่แม่บอก เพราะเวลามาเรียนใครต่งวง เรียนพิเศษต่อไม่รู้เรื่องง่วง ไม่มีสมาธิ สติ จดจ่อกับเฟสบุ๊ค หายจากเพื่อนไปเลย กลับบ้านมาหลับ ต่อมาเล่นเน็ตวนเวียนชีวิตแบบนี้ จนแฮ้งไม่ไหวเลิก ปรับเวลาใหม่ไม่งั้นแฉ่แน่เรา...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 13 ผู้ให้สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

“...เคยโกหกพ่อว่าป่วยไปเรียนไม่ไหวแต่จริงๆแล้วเล่นเฟส จนดึกตื่นไม่ไหว ต้องขาดเรียน แล้วมาตามการบ้าน เหนื่อยกว่าเดิม นอนกลางวันไม่หลับปิดไฟเล่นจนหลับคามือ มือถือแบตหมด นาฬิกาในมือถือไม่ปลุกตื่นสาย เป็นประจำจนพ่อจับได้...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 7 ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 กรกฎาคม 2560)

3. ผลกระทบด้านสังคม จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสังคม ในมิติของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น แยกตนเองจากสังคม สูญเสียความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมหรือแม้แต่ครอบครัว หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและการสื่อสารกับคนในสังคมและครอบครัว ใช้สื่อสังคมออนไลน์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสาร ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องยาเสพติด การเป็นอาชญากรรม ค่านิยมทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการตั้งท้องหรือแม้แต่การติดโรคจากการมีเพศสัมพันธ์อย่างไม่ถูกต้องของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...เป็นคนชอบอยู่คนเดียวตั้งแต่มี Social เข้ามา ชอบอยู่ในห้อง ไม่ค่อยชอบเที่ยวเท่าไร เล่นเกมอยู่ห้อง...หิวก็ลงไปทาน...ที่บ้านก็หน้าที่กันไปคนละหน้าที่ เจอกันบ้างไม่เจอกันบ้างมีอะไรก็ทิ้งข้อความหรือคุยในไลน์กลุ่มครอบครัว มันก็โอเคนะ...พิชิตโลกมันร้อนพื่อออกไปไหนแทบจะไหม้ เพื่อนๆส่วนใหญ่เลยไม่ค่อยออกจากบ้านกัน คุยกันผ่านเฟส ผ่านไลน์ อยากกินอะไรก็สั่งมาที่บ้านได้...เทศกาลประจำปีพิชิตโลก นอกจากสงกรานต์ที่ไม่ค่อยสนุกก็ไม่ออกจากบ้าน มันร้อน...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 13 ผู้ให้สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2560)

“...คุยกับแฟนได้ไง ก็เฟสบุ๊ค เห็นน่ารักก็ลองคุย....เอาตรงๆ นะเรื่อง sex คนเป็นแฟนกันก็ต้องมีอะไรเป็นธรรมดาเปล่า ครั้งแรกไม่ได้ป้องกัน แต่หลังๆก็สลับกันไปใส่ถุงบ้างไม่ใส่บ้าง...มันมีหลายวิธีนอกจากใส่ถุง...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 3 ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2560)

“...พอพูดเรื่องนี้ ในสังคมมันมีจริง เพื่อนบ้านอยู่ในตลาดโคกมะตูม ที่บ้านขายข้าวแกง แม่เพื่อนเราให้ฟังว่า ไม่ยอมเรียนแล้ว ไม่ออกจากห้อง ไม่ออกไปไหน เล่นเกมอยู่ห้องตลอด จะคุยกันเพื่อนก็คุยผ่านเฟส ผ่านไลน์ หิวไหม โอเคไหม แม่เขาก็บอกว่าตามใจชีวิตเขาเลือกเอง แม่ก็ไม่มีเวลาจะดูแล เมื่อไม่อยากจะเรียนก็ต้องเรียน เคยเจอตอนลงมาดักข้าวหน้าบ้านขึ้นไปทานบนห้อง ตกใจมากจากคนหน้าตาดีๆ ดูแล ผอมเหมือนคนติดยา ผมเห็นแล้วคิดเลยว่าแม่งคิดยังไงของมัน...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 6 ผู้ให้สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

4. ผลกระทบด้านสุขภาพ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเกิดจากภาวะการหมกมุ่นกับสื่อสังคมออนไลน์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ จนอาจเป็นโรคติดอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นปัญหาในระยะยาว โดยผลกระทบด้านร่างกายนั้น อาจเกิดอาการนิ้วล็อกและการหยุดชะงักการเติบโตของร่างกาย เนื่องจากขาดการออกกำลังกายจากกิจกรรมในช่วงวัย อาทิเช่น วิ่ง ฟุตบอล บาสเก็ตบอล วាយน้ำ เทนนิส แบดมินตัน เป็นต้น ส่วนผลกระทบต่อจิตใจ คือ การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ รู้สึกเซ็งหรือเสียใจ โกรธง่าย เป็นผลต่อการควบคุมอารมณ์หรือขาดสติในการดำเนินชีวิต และที่สำคัญคือ ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา การเสียเวลาระหว่างรักษาตัว ซึ่งผลกระทบด้านสุขภาพดังกล่าว ล้วนเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...เหมือนจะเคยเป็นอาการนิ้วล็อก นิ้วจะชาๆ ข้อตรงนิ้วเหมือนมันเมื่อยล้า เหมือนนิ้วมันค้าง ต้องให้แม่ช่วยนวดให้สลับกับน้ำอุ่น แต่ไม่หาย เขียนหนังสือไม่คล่อง จนต้องให้แม่พาไปหาหมอ...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 6 ผู้ให้สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2560)

“...เดี๋ยวนี้ไม่ได้เตะบอลเลยพี่ บาสก็ไม่ได้เล่น กีฬาไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย รู้สึกได้บางทีเหมือนไม่แข็งแรง ทำให้อ้วนเตี้ยแบบนี้หรือเปล่า เกียวไหมอันนี้ไม่รู้ แต่ชอบเล่นเกมมากกว่า เวลาคุยกับเพื่อนหลังเรียนพิเศษ หรือไม่ได้ไปโบสถ์ ก็เฟสบุ๊ค ก็ไลน์ กลับบ้านก็อ่านหนังสือ สลับกับทงยูทูบ ตอบแชทไปเรื่อยๆ...”

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 8 ผู้ให้สัมภาษณ์, 27 กรกฎาคม 2560)

“...เคยอ่านเจอในเน็ตและคิดว่าตัวเองเป็นโรคติดอินเทอร์เน็ต เพราะสนใจแต่เฟส แต่ไลน์ตลอดเวลา ต้องถ่ายรูปโพสต์นั้น โพสต์นั้นจนมากไปเปล่า ยิ่งเวลาเน็ตหมุนตัวๆๆ อารมณ์หงุดหงิดแบบหมด แบบตำราองหมดโมโหไปใหญ่ ทะเลาะกับแม่เรื่องค่าโปรเน็ตอยากขอเพิ่ม พอแม่ไม่ให้ก็

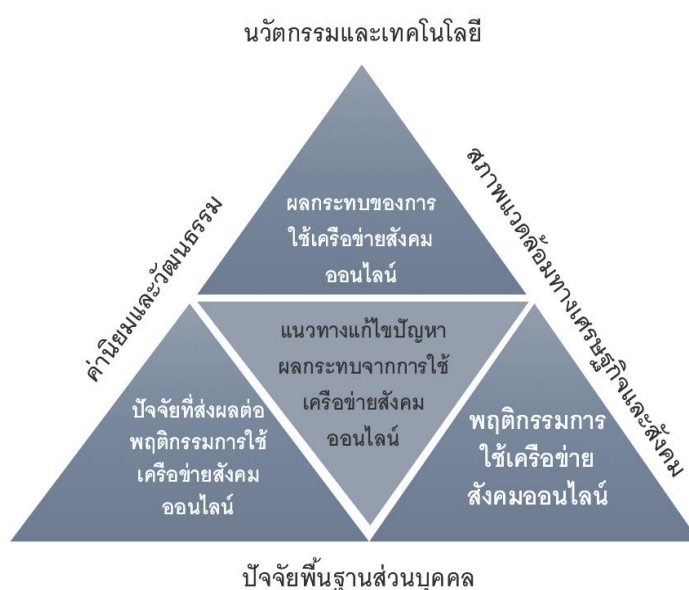

โกรธแม่ ทะเลาะกับแม่ วิวายวายจะไม่ไปเรียน จนหลังๆ พ่อกับแม่ให้มานั่งคุยกันว่าเราเป็นอะไรไป เมื่อก่อนไม่เคยเป็นแบบนี้ แล้วเปิดเฟสเห็นแชร์กันโรคติดอินเทอร์เน็ต อันนี้มันเราเลยนี่...ก็ปรับตัวเองใหม่หลังๆก็รู้สึกดีขึ้น..."

(นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 13 ผู้ให้สัมภาษณ์,
24 สิงหาคม 2560)

การวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structured Interview) และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ จะต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างภูมิคุ้มกันจากจุดเริ่มต้นของปัญหา คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ดังแสดงในภาพ 5

ภาพ 5 การวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากภาพ 5 แสดงให้เห็นผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 4 มิติ ประกอบด้วย ผลกระทบด้านอารมณ์ ผลกระทบด้านการเรียน ผลกระทบด้านสังคมและผลกระทบด้านสุขภาพ จุดเริ่มต้นจะต้องสร้างภูมิคุ้มกันจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เพื่อแก้ปัญหาในระยะยาวต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครอบครัวเป็นภูมิคุ้มกันสำคัญต่อแนวทางการแก้ปัญหา โดยการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน สร้างกฎการใช้สื่อสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างคนในครอบครัว อาทิเช่น การกำหนดเวลาในการใช้งานเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ นอกจากนั้นผู้ปกครองควรเอาใจใส่และให้ความสำคัญกับบุตร โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการอบรมสั่งสอนในรูปแบบพ่อแม่ แต่เป็นแบบเพื่อน แนะนำเพื่อน เล่าประสบการณ์ สิ่งที่เป็นผลดีและผลเสียให้บุตรได้เข้าใจและเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องการสร้างวินัยให้กับตัวเอง การรู้จักแบ่งเวลาและการนำเวลาที่มีไปพัฒนาความสามารถพิเศษและสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นภูมิคุ้มกันจากครอบครัว ที่จะป้องกันไม่ให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก หมกมุ่นกับการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์มากเกินไป จนเกิดพฤติกรรมผูกพันและความเคยชิน กระตุ้นให้เห็นความสำคัญและความสนใจอยู่ตลอดเวลา จนสภาพจิตใจถูกครอบงำด้วยความผูกพันกับกิจกรรมผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เมื่อถูกรบกวนหรือขัดขวางขณะทำกิจกรรมผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ จะเกิดผลกระทบด้านอารมณ์ ซึ่งสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...เป็นอาจารย์สอนมหาลัย เลยเจอนิสิตหลายรูปแบบหลายประเภท จึงเข้าใจว่าเด็กเดี๋ยวนี้ต้องเป็นเพื่อนกับเขา เราต้องปรับหาเขา ไม่เหมือนสมัยก่อนที่ผู้ปกครองต้องให้เด็กปรับตัว ครอบครัวเป็นภูมิคุ้มกันสำคัญที่จะหล่อหลอมเด็ก ตัวอย่างการสร้างกฎ กติกาของครอบครัว เมื่อเด็กเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน มีอะไรเราก็คุยกัน มีเวลาให้เด็ก อย่างน้อยไปรับไปส่ง ไปส่งบ้านเพื่อน

โรงเรียนมันก็จะมีเวลาได้คุยกัน เราก็เล่าเรื่องราวต่างๆที่เป็นประโยชน์ เหมือนยกกรณีศึกษามาแล้วให้ลูกฟัง ส่วนการแก้ปัญหาเด็กติด Social ก็ตั้งกฎ เวลาลเล่น เวลานอน เราต้องเข้าใจเขาและอธิบาย ฟังเหตุผล บางทีก็ปล่อยให้เขาพิสูจน์ด้วยตัวเองเขาก็จะเรียนรู้ ที่สำคัญการตั้งกฎ กติกาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยได้...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 4 ผู้ให้สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2560)

“...ที่บ้านปล่อยให้เรียนรู้เอง ไม่เห็นโครงสร้าง ไม่หลังน้ำตา อยากเล่น อยากนอนดึก ปล่อยให้เจอกับตัว แล้วค่อยเรียกมาคุยแบบเพื่อนนะ บอกเหตุผลว่า ว่าง่วงนอน ไปเรียนสาย เพราะอะไร แล้วถ้าไม่แบ่งเวลาก็จะเรียนไม่รู้เรื่อง ถ้าเขาไม่ทำตามก็จะปล่อยให้พิสูจน์กับตัวเองไปก่อน แต่เราต้องดูว่ามันเกินเลยไปไหม ส่วนครอบครัว 2 อาทิตย์ตื่นไม่ทัน ไปสาย โดนตัดค่าขนม ไปโรงเรียนโดนกักตัว หลังจากนั้นเขาก็เชื่อเรานะ บางทีฝึกให้เรียนรู้กับตัวเองแต่เราอยู่ใกล้ก็เป็นอีกวิธีที่ช่วยแก้ปัญหา...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 3 ผู้ให้สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2560)

“...ครอบครัวเราไม่มีปัญหาเรื่องนี้ เพราะเราพยายามเป็นเพื่อนเขา คุยกับเขามากๆ อยู่กับเขามากๆ ก็ไม่ได้คุมหรือเข้มงวดอะไรมาก เพียงแต่ตั้งกฎ ข้อตกลงไว้ สังเกตเขา และเราก็แบ่งเวลาให้เขาดูเป็นตัวอย่าง เวลางานคืองาน เวลาครอบครัว คือครอบครัว เวลากิจกรรมส่วนตัวก็ส่วนตัว สอนเขาให้รู้จักแบ่งเวลาให้เป็น แต่ต้องทำตั้งแต่เขายังเด็ก เขาก็จะถูกปลูกฝังให้เป็นเด็กที่รู้จักแบ่งเวลา...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 1 ผู้ให้สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2560)

1. แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โรงเรียนและครู เป็นภูมิคุ้มกันผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก โดยโรงเรียนควรมีมาตรการในการควบคุมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในช่วงเวลาเรียนและกิจกรรมเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ รวมทั้งการควบคุมเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม โดยจุดเชื่อมโยงในการสร้างภูมิคุ้มกัน คือ ครูประจำชั้นและครูประจำทุกวิชา เป็นผู้มีความสำคัญในการสอดส่องดูแล ให้คำปรึกษาและแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ สร้างค่านิยมและ

ปลูกฝังให้นักเรียนให้ความสำคัญต่อการเรียน สร้างสรรค์กิจกรรมที่สอดคล้องกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดมุมมอง แนวคิดใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน และที่สำคัญ คือ การปลูกฝังในเรื่องความรับผิดชอบ การแบ่งเวลา สร้างความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย เพื่อไม่ให้เกิดการหมกมุ่นกับกิจกรรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์มากเกินไปทำให้ละเลยและขาดความรับผิดชอบต่อการเรียน ส่งผลให้ผลการเรียนลดลง เป็นปัจจัยผลักดันต่อการหยุดเรียน ส่งผลกระทบโดยตรงต่ออนาคต ทั้งด้านการศึกษา หน้าที่การงาน และปัญหาสังคม เป็นต้น ซึ่งสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...ส่วนตัวคิดว่า โรงเรียน ครู เป็นภูมิคุ้มกันสำคัญ เพราะเวลาส่วนใหญ่นอกจากอยู่กับครอบครัวก็อยู่กับโรงเรียน ครูประจำชั้น โรงเรียนช่วยเด็กได้ จำกัดเวลาการเล่น Social ในเวลาเรียน เวลากิจกรรมนอกห้องเรียน หรือเอา Social นี่แหละมาประยุกต์ใช้สอดแทรกประโยชน์ของการเรียน สอนเขาไปด้วยให้รู้แบ่งเวลา รู้จักข้อเสีย เด็กจะฟังครู บางทีเด็กอาจจะเชื่อฟังครูมากกว่าพ่อแม่บางที ตรงนี้ต้องร่วมด้วยช่วยกัน...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 10 ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2560)

“...แนวทางการแก้ปัญหา โรงเรียน ครู จะช่วยเด็กได้มาก เพราะเด็กจะเชื่อฟังครูมากกว่าพ่อแม่ ครูต้องช่วยให้เด็กมีความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ Social Media แบ่งเวลายังไงให้เกิดประโยชน์ ถ้าติด Social Media มากๆ เด็กจะได้รับผลกระทบอย่างไร หน้าที่ของโรงเรียนและครูที่ต้องช่วยครอบครัวอีกช่องทาง...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 8 ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2560)

“...นอกจากครอบครัวแล้ว โรงเรียนก็มีส่วนช่วยนักเรียนให้รู้จักคุณและโทษของการเล่นเฟสบุ๊ก ไลน์ อะไรพวกนี้ บางทีพ่อแม่ก็ไม่มีเวลาที่ดูแลเด็ก ถ้าโรงเรียนช่วยพ่อแม่ดูแลช่องว่างระหว่างเด็กและพ่อแม่ ในช่วงเวลาเรียน ช่วยแนะนำ อบรมสั่งสอน การใช้ชีวิต การวางแผนอนาคต ผลเสียจากการเล่น Social ก็เป็นอีกแนวทางการป้องกันแทนการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น เพราะเวลาที่เด็กใช้เวลาอยู่ด้วยกันมากๆ นอกจากครอบครัว ก็โรงเรียน ถ้าโรงเรียนและครูสอนเด็กทุกคนให้รู้จักคุณและโทษของ Social ค่านิยมของเด็กก็จะเรียนรู้และยึดแบบแผนในสิ่งที่ถูกต้องปัญหาที่ไม่ต้องแก้ไขในภายหลัง เราป้องกันช่วยกันระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 9 ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2560)

2. แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านสังคมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภาครัฐเป็นเป็นภูมิคุ้มกันผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านสังคมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาครัฐควรมีนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน เพื่อควบคุมสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมกับเด็กนักเรียน อีกทั้งควรณรงค์ สร้างค่านิยมโดยใช้บุคคลต้นแบบที่เป็นแบบอย่างที่ดี ปลุกฝังให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างถูกต้องต้องอย่างไร ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงอยากรู้อยากเห็น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม นอกจากนั้นควรส่งเสริม สนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัยนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้นักเรียนมีพื้นที่ สร้างสรรค์กิจกรรมที่ดีกับสังคม สิ่งเหล่านี้จะเป็นภูมิคุ้มกันไม่ให้เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่หมกมุ่นกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากเกินไป ก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องยาเสพติด การเป็นอาชญากรรม ค่านิยมทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการตั้งท้องหรือแม้แต่การติดโรคจากการมีเพศสัมพันธ์อย่างไม่ถูกต้องของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...รัฐบาลต้องจริงจังกับ Social Media ในทุกวันนี้ เพราะเปิดกว้างมาก มีแบบอย่างที่เราเห็นเป็นแบบอย่าง มีเฟสบุ๊ก ไลน์ ทีวี เว็บไซต์ ไลน์ ไลน์ ไลน์ ผ่านเฟสบุ๊ก อย่างอิสระ การเดินทางวัยรุ่น รัฐบาลต้องคอยควบคุมอย่างจริงจัง เพราะถ้าปล่อยให้เป็นแบบนี้ ก็จะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีของเด็กนักเรียนมอปลายช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ช่วงอยากรู้อยากลอง อยากพิสูจน์ การแก้ปัญหาของสังคม จุดเริ่มต้น รัฐบาลทุกรัฐบาลต้องควบคุมอย่างจริงจัง...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 13 ผู้ให้สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2560)

“...เปิดเฟสบุ๊กทุกวัน คิดอยู่เสมอว่าถ้าเป็นลูกเรา จะเป็นยังไง อยากให้รัฐบาลออกมาตราการกำจัดเฟสบุ๊กที่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี เต็มใจถอดเสื้อผ้า บางทีคนเป็นพ่อเป็นแม่ก็ไม่สามารถควบคุมได้แต่ถ้ารัฐบาล ช่วยควบคุมก็จะเป็นอีกแนวทางที่ช่วยไม่ให้เกิดการลอกเลียนแบบ ...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 12 ผู้ให้สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2560)

“...รัฐบาลถ้ามีโครงการดีๆ ส่งเสริมกิจกรรมให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่ช่วยเหลือสังคม ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ช่วยสังคมให้ดีขึ้น เหมือนพี่ตูน บอดี้สแลม วิ่งคนก้าวช่วยชาติ...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 4 ผู้ให้สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2560)

3. แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านสุขภาพของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านสุขภาพของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ครู พ่อแม่และผู้ปกครอง เป็นภูมิคุ้มกันสำคัญในการแก้ปัญหา อันดับแรก คือ ครู ต้องเป็นผู้มีบทบาทในการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจปัญหาที่เกิดจากการหมกมุ่นกับสื่อสังคมออนไลน์ มากจนเกินไป กลายเป็นโรคติดอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นปัญหาในระยะยาว ทั้งผลกระทบด้านร่างกาย อาทิเช่น อาการนิ้วล็อก การหยุดชะงักการเจริญเติบโตของร่างกาย เนื่องจากขาดการออกกำลังกายจากกิจกรรมในช่วงวัย อาทิเช่น วิ่ง ฟุตบอล บาสเก็ตบอล ว่ายน้ำ เทนนิส แบดมินตัน เป็นต้น และผลกระทบต่อจิตใจ คือ การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ รู้สึกเหงาหรือเสียใจ โกรธง่าย เป็นผลต่อการควบคุมอารมณ์หรือขาดสติในการดำเนินชีวิต และที่สำคัญคือ ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา การเสียเวลาระหว่างรักษาตัว

อันดับต่อมาสำคัญที่สุด คือ พ่อแม่และผู้ปกครอง จะต้องให้ความสนใจ ไม่ตามใจบุตร มากจนเกินไป เข้าใจพฤติกรรมช่วงวัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น ชอบเรียนรู้อะไรใหม่ ๆ และ พิชิตความท้าทาย รวมทั้งต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้คำปรึกษาและคำแนะนำแบบเพื่อน สร้างความสัมพันธ์ให้บุตรรับรู้ถึงความเป็นเพื่อน สามารถพูดคุยได้ทุกเรื่อง เมื่อพบปัญหาหรือต้องการได้รับความช่วยเหลือให้บุตรนึกถึงเป็นคนแรก เป็นภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุดต่อผลกระทบด้านสุขภาพที่จะเกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกายและจิต เพราะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะเข้าใจ รับรู้ปัญหาและเหตุผลในสิ่งที่ครู พ่อแม่และผู้ปกครองอบรมสั่งสอน และจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสามารถจัดสรรเวลาให้กับกิจกรรมของตนเองได้อย่างสมดุล ซึ่งสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...ครูและพ่อแม่ เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการแก้ปัญหา เด็กจะเชื่อฟังครูมากกว่าพ่อแม่ ครูเวลาอยู่ในโรงเรียนนอกจากสอนในตำรา ครูต้องสอนวิชาการการใช้ชีวิต ส่วนพ่อแม่ก็ต้องแบ่งเวลาเอาใจใส่ลูกเป็นพิเศษ เพราะช่วงมอปลายเป็นช่วงที่อยากรู้อยากลอง อยากพิสูจน์ สนใจอะไรใหม่ พฤติกรรมการใช้ Social จะมีทั้งดีและไม่ดี ก็เกิดจากครอบครัวและโรงเรียนที่จะต้องอบรมสั่งสอน

สร้างความเข้าใจ เพราะจุดเริ่มต้นตรงนี้ มันเป็นส่วนสำคัญ ไม่ใช่เฉพาะเรื่องการเรียนรู้ เรื่องอนาคต แต่เรื่องสุขภาพของเด็กมันก็เข้ามาด้วย เด็กบางทีก็อาจเสียอนาคตที่เขาควรจะเป็นเพราะปัญหาสุขภาพ ...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 11 ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 กันยายน 2560)

“...จุดเริ่มต้นโรงเรียนและครูต้องให้ความรู้กับปัญหาเรื่องการใช้ Social เพราะหลังๆลูกเริ่มไม่เล่นกีฬาอะไรกับเพื่อน ติดเกม ติด Social หมกมุ่นกับตรงนี้มากเกินไป ไม่ออกกำลังกายร่างกายก็ไม่มีภูมิคุ้มกัน ภาวการณ์เติบโตก็จะหยุดชะงัก ครูและพ่อแม่ต้องร่วมมือกัน...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ลำดับที่ 8 ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 กันยายน 2560)

สรุป

รายละเอียดในบทนี้อธิบายถึงผลการวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นแนวคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้คำตอบของคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัยรวมถึงการอภิปรายผลการศึกษาและสรุปผลการศึกษาในบทต่อไป

บทที่ 5

บทสรุป

รายละเอียดในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะและแนวทางสำหรับงานวิจัยในอนาคต การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก” โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษา 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีรายละเอียดดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักในการดำเนินการวิจัยโดยวิธีการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นแนวคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กับ นักเรียนและผู้ปกครอง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ภายใต้อาการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นอกจากนั้นผลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยได้ใช้ร่วมสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาสู่งานวิจัยระดับสูงในอนาคต สามารถสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เป็นปัจจัยผลักดันที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ทั้งในมิติเชิงบวกและเชิงลบ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย ภูมิหลังของครอบครัว สถานะของครัว อาชีพ ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง การศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง รูปแบบสังคมภายในครอบครัว 2) ค่านิยมและวัฒนธรรม 3) นวัตกรรมและเทคโนโลยี 4) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม

จากผลการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ มีอิทธิพลที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทั้งในมิติเชิงบวกและเชิงลบ และเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

2. ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นปัจจัยหลักสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ทั้ง 4 มิติ ประกอบด้วย 1) ผลกระทบด้านอารมณ์ 2) ผลกระทบด้านการเรียน 3) ผลกระทบด้านสังคม และ 4) ผลกระทบด้านสุขภาพ

จากผลการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่า ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ทั้ง 4 ปัจจัยหลัก หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์และผลักดันให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ได้รับผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ภายใต้พฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน

3. แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย พบว่า การสร้างภูมิคุ้มกันจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล 2) ค่านิยมและวัฒนธรรม 3) นวัตกรรมและเทคโนโลยี และ 4) สภาพแวดล้อมทาง

เศรษฐกิจและสังคม เป็นแนวทางการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์
ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

จากผลการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่า แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้
เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 4 มิติ
ประกอบด้วย 1) ผลกระทบด้านอารมณ์ 2) ผลกระทบด้านการเรียน 3) ผลกระทบด้านสังคมและ
4) ผลกระทบด้านสุขภาพ จุดเริ่มต้นต้องสร้างภูมิคุ้มกันจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทาง
สังคมออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย
ภูมิหลังของครอบครัว ฐานะของครัว อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง การศึกษาของบิดา
มารดาหรือผู้ปกครอง รูปแบบสังคมภายในครอบครัว 2) ค่านิยมและวัฒนธรรม 3) นวัตกรรมและ
เทคโนโลยี 4) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อหล่อหลอมให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก มีพฤติกรรมการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ได้
อย่างถูกต้องในมิติเชิงบวก ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงแนวทางในการแก้ปัญหาเท่านั้น แต่เป็นการสร้าง
ภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัญหาในระยะยาว ไม่ใช่เพียงส่งผลดีต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอน
ปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ครอบครัว และสังคม เท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างรากฐานที่ดีอนาคตของ
ชาติได้ในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานี้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อ
นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เมื่อพิจารณาผลการศึกษา วัตถุประสงค์
ของการวิจัย รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจ ที่ผู้วิจัยได้
นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

ประเด็นที่ 1 เมื่อพิจารณาผลการศึกษา วัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงแนวคิด
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก มีความแตกต่างกับงานวิจัยของ วรวิทย์ ชูชาติและ
ชุติมาวดี ทองจี (2559) สินี กิตติชนมวรกุล (2558) ชลธิชา จั๋นนาม (2558) จิตรภณ คิดอ่าน
ณัฐวรรณ จินาเพยและสุทธิรัตน์ ปัญจพันธ์ (2555) กายกาญจน์ เสนแก้ว (2558) หยาดพิรุณ
ศุภรากรสกุล (2559) Victor Lavy (2014) L. Al-Sharqi, K. Hashim and I. Kutbi (2015) Wilkins

Ndege Muhingi et al.,(2015) และ Gok, T. (2016) ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล 2) ค่านิยมและวัฒนธรรม 3) นวัตกรรมและเทคโนโลยี 4) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นปัจจัยหลักดันที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ทั้งในมิติเชิงบวกและเชิงลบ

ประเด็นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประกอบด้วย ภูมิหลังของครอบครัว สถานะของครอบครัว อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง การศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง รูปแบบสังคมภายในครอบครัว เป็นปัจจัยหลักดันสำคัญที่หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ทั้งในมิติเชิงบวกและเชิงลบแตกต่างกัน และเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 4 มิติ ประกอบด้วย 1) ผลกระทบด้านอารมณ์ 2) ผลกระทบด้านการเรียน 3) ผลกระทบด้านสังคมและ 4) ผลกระทบด้านสุขภาพ

หากเชื่อมโยงกับ แนวคิดของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาชาวออสเตรีย ที่ได้วิเคราะห์จิตมนุษย์ออกเป็นองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ อิด (Id) อีโก้ (Ego) และ ซุปเปอร์อีโก้ (Super Ego) ทั้ง 3 ส่วนนี้ประกอบเป็นโครงสร้างทางจิต (ศรีราชา เจริญพานิช, 2526 หน้า 13) ซึ่งเป็นสัญชาตญาณในตัวมนุษย์ อยู่ในรูปของพลังงานที่คอยผลักดัน ให้แสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในส่วนของจิตที่ทำหน้าที่ควบคุมสัญชาตญาณเหล่านี้ คือ ซุปเปอร์อีโก้ หรือ มโนธรรมที่มีอยู่ในจิตของแต่ละบุคคล เป็นความรู้สึกรู้ผิดชอบชั่วดี เป็นผลมาจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัวและสังคม ทำให้ อิด (Id) และอีโก้มีพฤติกรรมอยู่ในทางที่ถูกที่ควร ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

ดังนั้นปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก จึงเป็นหัวใจสำคัญที่สุด ที่แต่ละครอบครัวถึงแม้จะมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน แต่สามารถที่จะหล่อหลอมพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก มีพฤติกรรมในทางที่ถูกที่ควรและเป็นประโยชน์สูงสุด ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงประโยชน์ต่อนักเรียนหรือครอบครัวเท่านั้น แต่ยังช่วยสังคมและประเทศชาติในปัจจุบันและอนาคต

2. ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

ประเด็นที่ 1 เมื่อพิจารณาผลการศึกษา วัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ ชูชาติ และ ชุตติมาวดี ทองจี (2559) สินี กิตติชนมวรกุล (2558) จิตรภณ คัดอ่าน ณัฐวรรณ จินาเพยและ สุทธิรัตน์ ปัญจันทร์ (2555) กายกาญจน์ เสนแก้ว (2558) หยาดพิรุณ ศุภรากรสกุล (2559) ชลธิชา จั๋นนาม (2558) มานิตย์ จุมปา, (2554) 'ไชยรัตน์ บุตรพรหม, (2545) ปิยะพงษ์ ป้องภัย (2554) สุชุมมลายย์ คีตรอบ (2552) ณัฐยา ช่วยธานี, (2550) Victor Lavy (2014) L. Al-Sharqi, K. Hashim and I. Kutbi (2015) Wilkins Ndege Muhingi et al., (2015) และ Gok, T. (2016) ซึ่งพบว่า ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ มีทั้งผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลกระทบทางบวก ประกอบด้วย 1) ด้านครอบครัว คือ เพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารใหม่ให้กับสมาชิกในครอบครัว ทำให้ครอบครัวที่เน้นการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นหลักมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ง่ายขึ้น 2) ด้านการเรียนรู้ คือ การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวาง การตั้งประเด็นแลกเปลี่ยน ข้อสงสัยต่างๆ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำได้อย่างทันท่วงทีและเป็นเครื่องมือสำหรับผู้สอนในการกระตุ้นการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันผู้สอนสามารถนำเสนอเนื้อหาใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและผู้เรียนสามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสังคมในห้องเรียน เนื่องจากบรรยากาศของเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารผ่านสัมพันธ์ของคนในเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็จะนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ในสังคมจริงในทิศทางที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจริง 3) ด้านสุขภาพ คือ ผู้ใช้งานจะมีความรู้สึกดีและมีความสุขที่ได้ใช้งานเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เมื่อผู้ใช้งานได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างเต็มที่ช่วยผ่อนคลายความเครียดได้ และ 4) ด้านสังคม คือ สามารถรับ – ส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องเสียเงินค่าตราไปรษณียากรถึงแม้จะเป็นการส่งข้อความไปต่างประเทศก็ไม่ต้องเสียเงินเพิ่มขึ้นเหมือนการส่งจดหมายไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ นอกจากจะส่งข้อความตัวอักษรแบบจดหมายธรรมดาแล้วยังสามารถส่งแฟ้มภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและเสียงพร้อมกันไปได้ด้วย นอกจากนั้นยังสามารถสนทนากับผู้อื่นที่อยู่ห่างไกลได้ทั้งในลักษณะการพิมพ์ข้อความและเสียง รวมทั้งยังรวมกลุ่มอภิปรายหรือกลุ่มข่าวเพื่อ

แสดงความคิดเห็นหรือพุดคุยถูกปัญหากับผู้ที่สนใจในเรื่องเดียวกันเป็นการขยายวิสัยทัศน์ในเรื่องที่สนใจนั้นๆ ได้อีกด้วย

2. ผลกระทบทางลบ ประกอบด้วย 1) ด้านครอบครัว คือ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือใช้งานเครือข่ายทางสังคมออนไลน์เป็นระยะเวลานานอาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวลดลง 2) ด้านการเรียนรู้ คือ การใช้งานเครือข่ายทางสังคมออนไลน์จนไม่สามารถแบ่งเวลาได้อย่างเหมาะสม อาจเกิดผลกระทบต่อหน้าที่ความรับผิดชอบของเด็กโดยตรง เช่น เด็กไม่สนใจการเรียนรู้ไม่ทำการบ้าน หนีเรียน ผลการเรียนรู้ตกลงจากเดิม 3) ด้านสุขภาพ คือ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ติดต่อกันเป็นเวลานานมากเกินไปอาจก่อให้เกิดปัญหาโรคติดอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นอาการทางจิตประเภทหนึ่งมีอาการที่ต้องสงสัยเช่นมีความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตต่อเนื่องกันเป็นเวลานานเรื่อยๆ รู้สึกหงุดหงิด หดหู่ กระวนกระวาย เมื่อใช้อินเทอร์เน็ตน้อยลงหรือหยุดใช้ คิดว่าเมื่อได้ใช้อินเทอร์เน็ตแล้วจะทำให้รู้สึกดีขึ้นแต่โดยความเป็นจริงแล้วการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเวลานานก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกาย เช่น ปวดเมื่อยตามตัว ข้อมือและเหนียวลำทางสายตา 4) ด้านสังคม คือ การที่ผู้ใช้งานเครือข่ายทางสังคมออนไลน์บางคนสร้างตัวตนขึ้นมาใหม่ในการติดต่อสนทนากับผู้อื่น โดยให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ เช่น เพศ อายุ ภาพถ่ายอาชีพ และข้อมูลส่วนตัวด้านอื่นๆ เพื่อล่อลวงให้คู่สนทนาสนใจตัวตนใหม่และนัดพบเพื่อการกระทำอันตรายในลักษณะต่างๆ จนอาจเกิดปัญหาร้ายแรงต่อชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

3. แนวทางการแก้ไขผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก

ประเด็นที่ 1 เมื่อพิจารณาผลการศึกษา วัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวทางการแก้ไขผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ ชูชาติและ ชุตติมาวดี ทองจี (2559) สินี กิตติชนมวรกุล (2558) ชลธิชา จัณนาม (2558) จิตรภณ คัดอาน ณัฐวรรณ จินาเพยและสุทธิรัตน์ ปัญจพันธ์ (2555) กายกาญจน์ เสนแก้ว (2558) หยาดพิรุณ ศุภรากรสกุล (2559) Victor Lavy (2014) L. Al-Sharqi, K. Hashim and I. Kutbi (2015) Wilkins Ndege Muhingi et al., (2015) และ Gok, T. (2016) ซึ่งพบว่า แนวทางการแก้ไขผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ด้านการศึกษา โรงเรียนควรมีมาตรการควบคุมเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ด้านครอบครัว ผู้ปกครอง ควรมีการสร้างกฎการใช้สื่อ

ออนไลน์ ด้านสุขภาพ ควรสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ในการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ให้เหมาะสม และด้านสังคม รัฐบาลควรมีนโยบายในการป้องกันปัญหาที่เกิดจากการใช้สื่อออนไลน์

ประเด็นที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก คือ การบูรณาการสร้างความเข้าใจร่วมกัน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ระหว่างครอบครัว โรงเรียน และรัฐบาล จุดเริ่มต้น คือ 1) ครอบครัว โดยพ่อแม่และผู้ปกครอง เป็นหัวใจสำคัญ ที่จะต้องให้ความใส่ใจ ไม่ตามใจบุตรมากเกินไป เข้าใจพฤติกรรมช่วงวัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้ อยากเห็น ชอบเรียนรู้อะไรใหม่ๆ และ พิชิตความท้าทาย รวมทั้งต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการอบรม สั่งสอน เป็นการให้คำปรึกษาและคำแนะนำแบบเพื่อน สร้างความสัมพันธ์ให้บุตรรับรู้ถึงความเป็นเพื่อน สามารถพูดคุยได้ทุกเรื่อง เมื่อพบปัญหาหรือต้องการได้รับความช่วยเหลือให้บุตรนึกถึงเป็นคนแรก 2) บูรณาการกับ ครู ผู้มีบทบาทในการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ เต็มเต็มให้นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก มีความเข้าใจอย่างทอ่งแท้วจักทั้งคุณและโทษที่จะเกิดขึ้นจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ มีพฤติกรรมในทางที่ถูกที่ควร และ 3) รัฐบาล กำหนดนโยบายในการป้องกันปัญหาที่เกิดจากการใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงแนวทางในการแก้ปัญหาเท่านั้น แต่เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัญหาในระยะยาว ไม่ใช่เพียงส่งผลดีต่อของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลกและครอบครัว เท่านั้น แต่ยังสามารถลดปัญหาสังคมและสร้างรากฐานที่ดีที่เป็นอนาคตของชาติและมีคุณภาพได้อีกด้วย

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

เนื่องจากการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลที่ได้จากการศึกษา คือ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อการเรียนรู้และสามารถอธิบายภายใต้บริบทของจุดมุ่งหมายของการวิจัย ประกอบด้วย การศึกษา 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก จึงไม่สามารถอธิบายความเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) ให้แก่การศึกษาจากการทดสอบค่าทางสถิติได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สำหรับผลการศึกษา พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง สามารถนำผลการศึกษาเป็นต้นแบบในการออกแบบ การเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน บุตร เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของเยาวชนและสภาพแวดล้อมของสังคมในยุคปัจจุบันได้ ตัวอย่างเช่น การปรับเปลี่ยนรูปแบบการอบรมสั่งสอนในรูปแบบพ่อแม่ แต่เป็นแบบเพื่อน แนะนำเพื่อน เล่าประสบการณ์ สิ่งที่เป็นผลดีและผลเสียให้บุตรได้เข้าใจและเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องการสร้างวินัยให้กับตัวเอง การรู้จักแบ่งเวลา และการนำเวลาที่มีไปพัฒนาความสามารถพิเศษและสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นภูมิคุ้มกันจากครอบครัวและหล่อหลอมก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับช่วงวัยของเยาวชน

2. สำหรับผลการศึกษา ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก โรงเรียนและสมาคมผู้ปกครอง สามารถนำผลการวิจัยดังกล่าว เป็นแนวทางในการสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ทั้ง 4 มิติประกอบด้วย 1) ผลกระทบด้านอารมณ์ 2) ผลกระทบด้านการเรียน 3) ผลกระทบด้านสังคมและ 4) ผลกระทบด้านสุขภาพ โดยการจัดกิจกรรม Workshop เพื่อระดมความคิดเห็นและสร้างภูมิคุ้มกันร่วมกัน ระหว่างบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง และโรงเรียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นสถานบ่มเพาะ หล่อหลอมพฤติกรรมของนักเรียน ตัวอย่างเช่น การทำกิจกรรม Workshop ด้วยกระบวนการเลโก้ธีเรียสเพลย์ เป็นกิจกรรมระดมสมองกระตุ้นให้เกิดการคิดแก้ไขปัญหา โดยการนำผลการศึกษา ผลกระทบของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นจุดเริ่มต้นนำไปสู่แนวทางใหม่ที่ตอบโจทย์การแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของเยาวชนและสภาพแวดล้อมของสังคมในยุคปัจจุบัน

3. สำหรับผลการศึกษา แนวทางการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก รัฐบาล สามารถนำผลการวิจัยดังกล่าว ออกกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสื่อสังคมออนไลน์ให้ชัดเจนและเหมาะสม อีกทั้งมีการควบคุมและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เช่น การกำหนดช่วงอายุ ควบคุมการผลิตจัดประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ ป้องกันอย่างจริงจังและแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดอย่างชัดเจน ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันกับอนาคตเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ลดปัญหาของสังคม อาทิเช่น

ปัญหาเรื่องยาเสพติด อาชญากรรม ค่านิยมทางเพศที่ไม่เหมาะสม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการตั้งครรภ์ของเด็กและเยาวชน หรือแม้แต่การติดยาจากการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งล้วนเป็นปัญหาที่รัฐบาลต้องร่วมรับผิดชอบและดูแล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. สำหรับการพัฒนาสู่การวิจัยในระดับสูง โดยการนำองค์ความรู้ที่ได้จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสมผสาน (Mixed Methodology) เพื่อให้เนื้อหาครอบคลุมและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มความเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) ให้แก่การศึกษาจากการทดสอบค่าทางสถิติได้ เปรียบเทียบองค์ความรู้ที่เป็นอัตวิสัย (Subjectivity) สำหรับการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อ นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก”
2. สำหรับนักวิจัยที่สนใจการนำผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นต้นแบบ ควรใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในการสร้างแนวทางการรองรับผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน เพื่อขยายผลในวงกว้างได้มากยิ่งขึ้น และควรวิจัยและพัฒนากิจกรรม การใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เชิงสร้างสรรค์แก่เด็กและเยาวชน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยพระธาตุนคร

บรรณานุกรม

- กันตพล บรรทัดทอง. (2557). **พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และความพึงพอใจของกลุ่มคนผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร**. หลักสูตรนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กันตยา เพิ่มผล. (2551). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน (Efficiency development)**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- กายกาญจน์ เสนแก้ว. (2558). **พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ Gen-X ในกรุงเทพมหานคร**. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บธ.ม. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เกวรินทร์ ละเอียดดีนนท์. (2557). **การยอมรับเทคโนโลยี และพฤติกรรมผู้บริโภคทางออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**. การศึกษา เฉพาะบุคคล ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ขวัญชนก กมลศุภจินดา. (2557). **พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการแสดงตัวตนของเจนเอ เรชั่น: กรณีศึกษาความแตกต่างระหว่างเจนเอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์ส และเจนเอเรชั่นวาย**. การศึกษาเฉพาะบุคคล ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ขวัญฤทัย สายประดิษฐ์. (2551). **บทบาทนักประชาสัมพันธ์กับการประชาสัมพันธ์ในสื่อใหม่ ตอนที่ 1. พัฒนาเทคนิคศึกษา**, 20(65), หน้า 42-51.
- จิตรภณ คิดอ่าน ณัฐวรรณ จินาเพยและสุทธิรัตน์ ปัญจพันธ์. (2555). **พฤติกรรมใช้อินเตอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนพะเยาพิทยาคม**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชาการสื่อสารและการนำเสนอ.
- ฉวีวรรณ สัตยธรรม. (2541). **พฤติกรรมและการปรับตัว. การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต**. พิมพ์ ครั้งที่ 3, หน้า 31-44. นนทบุรี: ยุทธรินทร์ การพิมพ์.
- ชลธิชา จุ้ยนาม. (2557). **พฤติกรรมและผลจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตอำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย**. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University. Vol 8. No 3. 2015.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2554). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

อมรินทร์ พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ไชยรัตน์ พรหมบุตร. (2545). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นในเขต**

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). **พฤติกรรมองค์การ.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี.พรินท์.

ณัฐพล บัวอุไร. (2554). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้ Social media ตามทฤษฎีการสร้างองค์**

ความรู้ด้วยตนเอง (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: [http://www.slideshare.net/](http://www.slideshare.net/jokesparrow/social-media-constructivism)

jokesparrow/social-media-constructivism 2556. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2560.

ณัฐยา ช่วยธานี. (2550). **ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะของเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ติด**

อินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2554). **การวัดและการวิจัยเจตคติที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ.**

เอกสาร ประกอบการบรรยายพิเศษในวิชาสัมมนาสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ถวิล ธาวาโกชน. (2543). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน.** กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

ธิดาพร ชนะชัย. (2550). **New media challenges: marketing communication through new**

media. เข้าถึงได้จาก [http://com.marts.hcu.ac.th/images/academic_article/](http://com.marts.hcu.ac.th/images/academic_article/nok/new_media_newchallenges.pdf)

nok/new_media_newchallenges.pdf. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2560.

ธีระพร อูวรรณโณ. (2543). **เจตคติ : การศึกษาตามแนวทฤษฎีหลัก.** กรุงเทพมหานคร :

ภาควิชา จิตวิทยา คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

นงพงา ลิ้มสุวรรณ. (2547). **เลี้ยงลูกถูกวิธี ชีวิตเป็นสุข** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์

แปลนพรินต์เพลส.

นนทรัฐ ไร่เจริญ. (2557). **การศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network).**

การศึกษาเฉพาะบุคคลปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเนชั่น.

นราศรี ไวรานิซกุลและชูศักดิ์อุดมศรี. (2559). **ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ** (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

น้ำทิพย์ ภาววิน. (2558). **การจัดการความรู้กับคลังความรู้.** กรุงเทพมหานคร เอสอาร์ พรินต์

แมส โปรดักส์

นุชทิมา ไสภาวา. (2558). **การติดเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาใน**

จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วท.ม.

- (สาธารณสุขศาสตร์).บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
บุญเลิศ รังผึ้ง. (2558). **เครือข่ายสังคมออนไลน์ผลกระทบทางสังคมในปัจจุบัน**. สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2560, จาก <https://www.l3nr.org/posts/450300>.
- ปณิชา นิตีพรมงคล.(2555). **พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนวัยทำงานในเขต กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ปณิดา นิสสัยสุข. (2552). **ความรู้และพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอมะขามบุรี จังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยะพงษ์ บ้องภัย. (2554). **“hi5 มาแรงสุด Social Network แฉเกิดเต็มตัว”** จาก <http://www.positioningmag.com/magazine/printnews.aspx?id=68001>. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2560.
- ฝน แสงสิงแก้ว. (2540). **สุขภาพจิต**. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์, 2521.
- พัชรี ฤกษ์แก้ว. (2560). **ปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**.วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มี.ค. 2554)
- เพ็ญพนา พวงแพ. (2559). **การพัฒนาบทเรียนโปรแกรมการดูแลเรื่องจังหวัดราชบุรีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี**.วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University Vol 9 No 2 (2016).
- ภิเชก ชัยนิรันดร์. (2553). **การตลาดแนวใหม่ผ่าน social media** . กรุงเทพฯ : ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- มานิตย์ จุมปา.(2554). **คำอธิบายกฎหมายปกครอง เล่ม 1 ว่าด้วยหลักทั่วไป**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน. (2524). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ระวี แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสาลิ. (2556).**เครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีเฟสบุ๊ก(Facebook)กับการพัฒนาผู้เรียน**. Princess of Naradhiwas University Journal, 5(4),195–205.
- รัตนา ศิริพานิช.(2544). **หลักการสร้างแบบสอวัดทางจิตวิทยาและทางการศึกษา**.
กรุงเทพฯ: เจริญวิทยุ การพิมพ์.

- ลักขณา ศรีวัฒน์. (2544). **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- วรวิทย์ ชูชาติและ ชุตินาถ ทองจี. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นจังหวัดปทุมธานี**. เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจปริทัศน์. ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2559) หน้า 116-127.
- วิมลพรรณ อาภาเวท และคณะ. (2554). **พฤติกรรมการสื่อสารในเฟซบุ๊ก (Facebook) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.งานวิจัย (เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน)**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลราชภัฏพระนคร.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2541). **พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระ ไชยศิริสุข. (2533). **ความเครียด สุขภาพจิต**. กรุงเทพมหานคร. แสงศิลป์การพิมพ์.
- ศรีราชา เจริญพานิช และคณะ. (2526). **เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคม หน่วยที่ 1 – 5**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: บริษัท วีระฟิล์มและโซเท็กซ์ จำกัด.
- ศิริอร นพกิจ . (2545). **เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูและจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมดุลย์ ชาญณรงค์. (2553). **การศึกษาคุณลักษณะทางจิตใจของประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน**. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม. (พฤติกรรมศาสตร์). สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- สิตา โพธิพิพิธ. (2554). **ศาสตร์ และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สิทธิโชค วรรณสันติกุล . (2528). 2528. **จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สินี กิตติชนมวรกุล. (2558). **พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนในจังหวัดสงขลา**. การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- สุขุมลย์ คิธรอบ.(2552). **การใช้ประโยชน์และประเด็นทางสังคมเกี่ยวกับทวิตเตอร์ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร โคมิน และสนธิ สมักรการ. (2548). **รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมและระบบค่านิยมไทย: เครื่องมือในการสำรวจวัด**. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตร สุวรรณ. (2556). **แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพของคณะวิชาเพื่อตอบสนองพันธกิจความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรางค์ ไควตระกูล.(2544). **จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณี ทองรัมย์กุล. (2539). **การอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมจากครอบครัวและลักษณะทางชีวสังคมที่มีผลต่อความสามารถในการหยั่งลึกทางสังคมของเด็กก่อนวัยรุ่น (10-12 ปี)**. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา พัฒนาการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร.(2559). **พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี**. บทความวิจัยสาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). **การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิชัย มงคล และ คณะ. (2544).**ความสุขและสุขภาพจิตในบริบทของสังคมไทย**. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย เล่มที่ 46.2544.
- อภิสิทธิ์ อารมวราร. (2542). **เกริ่นนำ** . วารสารคำคุณ.กรุงเทพฯ.
- อุไร สุมาวัชร. (2554). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้ Social media ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง(ออนไลน์)**.จาก<http://www.slideshare.net/jokesparrow/social-media-constructivism>. สืบค้นเมื่อเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2560.
- เอมิกา เหมมินทร์.(2556). **พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้**

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เอกรินทร์ สิมหาศาล. (2545). **กระบวนการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดสู่ปฏิบัติ.**

กรุงเทพมหานคร ปู่โคกยอ.

Bandura, A. (1994). *Encyclopedia of Human Behavior*, 1994(4), 71-74.

Baron, R. A. and Byrne, D. (1997). *Social Psychology*, 8th edition. Boston, MA: Allyn and Bacon. Christy M.K. Cheung, Pui-Yee Chiu and Matthew K.O. Lee .(2011).

Gok, T. (2016). **The effects of social networking sites on students' studying and habits.** International Journal of Research in Education and Science (IJRES), 2(1), 85-93.

L. Al-Sharqi, K. Hashim and I. Kutbi (2015). **Perceptions of Social Media Impact on Students' Social Behavior: A Comparison between Arts and Science Students.** International Journal of Education and Social Science. Vol. 2 No. 4; April 2015.

Christy M.K. Cheung, Pui-Yee Chiu and Matthew K.O. Lee .(2011). **Online social networks: Why do students use facebook?.** Computers in Human Behavior 27 2011.

McQuail, D. and Windahl. (1993). *Communication Models*. London and New York : Longman.

Mohamed Tayseer, Fouad Zoghieb, Ismail Alcheikh and Mohammad N.S. Awadallah.(2014). **Social Network: Academic and Social Impact on College Students.** ASEE 2014 Zone I Conference, April 3-5, 2014, University of Bridgeport, Bridgeport, CT, USA. Sandra C. Duhe.

Sandra C. Duhe. (2007). *New Media and Public Relations*. Lang Publishing. Incorporated, Peter.

Steinberg L. *Adolescence*.(1993). 3rd ed. New York: McGraw-Hill; 1993.

Sung-Bum Kim.(2013).**The Influence of Consumer Value-Based Factors on Attitude-Behavioral Intention in Social Commerce: The Differences between High- and Low-Technology Experience Groups.** Journal of Travel & Tourism Marketing, Volume 30, 2013 - Issue 1-2: Social Media.

Tugberk Kaya and Huseyin Bicen (2016). **The effects of social media on students'**

behaviors; Facebook as a case study. Computers in Human Behavior 59,2016.

Wade, & Tavis. (1999). ความหมายของพฤติกรรม. Retrieved June 22, 2013, from <http://www.thaigoodview.com/node/56047>.

WHO. Adolescence health .2013. Available from: http://www.who.int/maternal_newborn_child_adolescent/topic/adolescence/dev/en/. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2560.

Wilkins Ndege Muhingi, Teresia Mutavi, Donald Kokonya and Mary Kuria. (2015). Social Networks and Students' Performance in Secondary Schools: Lessons from an Open Learning Centre, Kenya. Journal of Education and Practice. Vol. 6 No. 21, 2015.

Zimbardo, & Gerrig. (1999). ความหมายของพฤติกรรม. Retrieved June 22, 2013, from <http://www.thaigoodview.com/node/56047>.

